

Vysocina

Cykloregion Vysočina

Průvodce trasami pro výlety
na jeden i více dní

Milí přátelé a aktivní návštěvníci Vysočiny!

Držíte v rukou novou publikaci cyklistických tipů na jedno i vícedenní putování s kolem známými, ale také zapadlými kouty Českomoravské vrchoviny. Tento soubor navazuje na předchozí publikaci Cyklovýlety po Vysočině z roku 2013. A protože jsme v novém vydání nechtěli recyklovat stará známá místa, vytvořili jsme zcela nový výběr, který dosavadní výlety doplňuje o dalších 20 tras. Naším cílem přitom bylo představit nové turistické cíle, které se na Vysočině během pěti let otevřely veřejnosti, a nebo se podívat na známá místa prostě jinými cestami. Při výběru tras jsme se řídili kritérii zohledňujícími aktuální cyklistické trendy, především důrazem na bezpečnost, přiměřenou délkou a náročností odpovídající nejširší veřejnosti. Vedeme tedy trasy v maximální míře po bezmotorových cestách nebo klidných silničních úsecích, kam můžete vyrazit bez obav i s malými dětmi. Celkovou délkou tipů nepřekračující 40 km vycházíme zase vstříc zájmu turistů užít si na Vysočině pohodu a relax namísto polykání kilometrů. Zvláštní místo pak mají tipy na výlety po páteřních stezkách, které odráží nový trend trávení dovolené na kole formou vícedenního putování z místa na místo. Věříme, že se vám naše tipy zalíbí natolik, že se k nám budete znovu a rádi vracet. Vždyť Vysočina – to je příležitost zažít čistou radost z pohybu.

Vaše redakce

Obsah

Mapa Kraje Vysočina s trasami.....	2–3
Značení cyklistických tras	4
Legenda map + textové piktogramy.....	5

Jednodenní cyklovýlety v regionech

1 Křížem krázem Žďárskými vrchy	6–9
Naučnou cyklotrasou Novoměstskem a Jimramovskem	
2 Zapomenutý svět Svratecké hornatiny	10–13
Po střeše Vysočiny přes tři kraje	
3 Bítešskými horami do Černého lesa	14–17
Malebná krajina Křížanovska a povodí Libochůvky	
4 Haugwitzké stezky kolem Náměště	18–21
Romantická zákoutí od Náměšťské obory po rozhlednu Babylon	
5 Farmářské stezky od Hrotovic po Jaroměřice	22–25
Slunce v plodech Vysočiny	
6 U pramenů Rokytne na Želetavsku	26–29
Malá muzea a perly podhoráckého venkova	
7 Lesní zátiší	30–33
Toulka Horáckými hvozdy	
8 Duše Regionu renaissance	34–37
Regionem renaissance nejen po greenways	
9 Poutníková pivní stezka	38–41
Za perlami Pelhřimovska	
10 Strážářiště a Pacovsko	42–45
S Bernardem Bolzanem a Antonínem Sovou západní hranicí kraje	
11 Greenway Řemesel a vyznání	46–49
Když krajinu mění lidé zapálení pro svou věc	

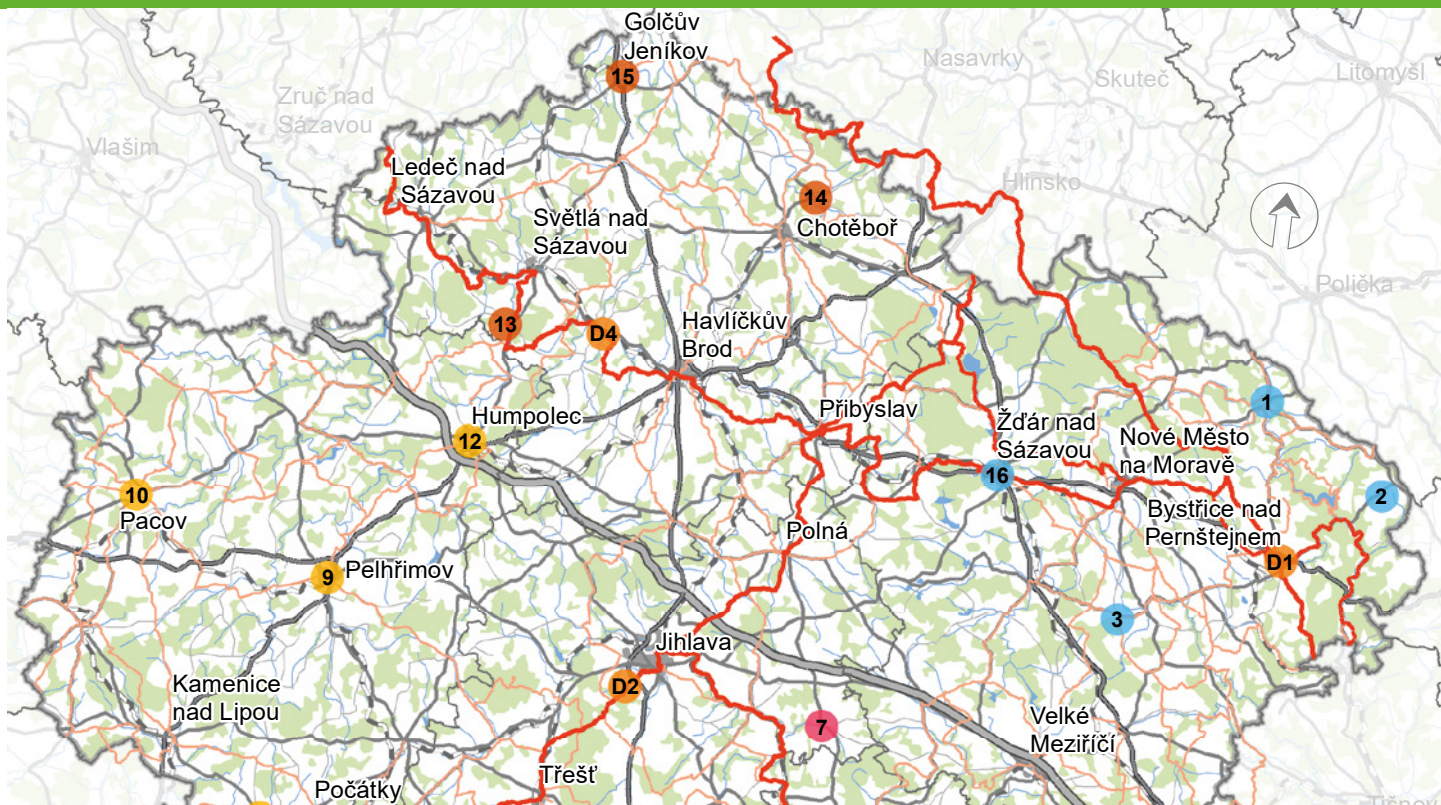
12 Humpolecko	50–53
Mlýny, zámky, muzea i divoký západ – tam, kde se půlí D1	
13 Melechov a Podlipnicko	54–57
S čistou duší čistou Vysočinou	
14 S Doubravkou Železnými horami	58–61
Geocyklotrasou za paměti stromových velikánů	
15 Středem Česka k Pupku Evropy	62–65
Vysočinou s výhledem do středních Čech	
16 Vysočina pohádková	66–69
Hledání Olšiakových plastik ve Žďárském Posázaví	

Více denní putování na páteřních trasách

D1 EuroVelo 4 + Pražská trasa	70–77
Osmička zážitků na trasách Korunou Vysočiny	
D2 Českomoravská cyklotrasa	78–85
Od roubených chýší k renesančním městům	
D3 Cyklotrasa Jihlava–Třebíč–Raabs	86–93
Jižní Vysočinou bez hranic	
D4 Posázavská cyklotrasa	94–101
Ve stopách skautů, trampů i permoníků	

Závěr

Certifikáty kvality poskytovaných služeb – přehled	102
Půjčovny ČD bike	103

Značení cyklistických tras

Značení cyklistických tras dělíme na dopravní a pásové

Dopravní značení užívá žlutých tabulek s logem bicyklu a číslem trasy, případně je doplněné podle typu tabulky o směrovou šipku nebo údaje o cílech. Číslo trasy může být nahrazeno či doplněno logem tematické trasy. Tabulky jsou umísťovány na samostatných sloupcích nebo sloupech.

IS 21a
Směrová tabulka přímo

IS 21b
Směrová tabulka vlevo

IS 21c
Směrová tabulka vpravo

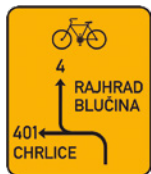
IS 21d
Konec cyklotrasy

IS 19b
Směrová tabule se dvěma cíli

IS 19c
Směrová tabule s jedním cílem

IS 20
Návěst před křižovatkou

Příklady značení tematických cyklotras

Greenway Regionu Renesance

Greenway Řemesel a vyznání

Mlynářská stezka

Značení dálkových cyklotras

EuroVelo 4

Pražská cyklotrasa

Cyklotrasa Jihlava –Třebíč–Raabs

Posázavská cyklotrasa

Českomoravská cyklotrasa

Pásové značení užívá podobně jako u pěších tras značku čtvercového tvaru rozdělenou na 3 stejné pruhy. Střední barva je vodící, okrajové barvy jsou žluté, aby došlo k odlišení od pěšího značení, které užívá okrajové pruhy bílé. Značení používá 4 vodící barvy – červenou, modrou, zelenou a bílou. Tabulky na rozcestích mají také podkladovou barvu žlutou. Pásové značení doplňuje síť dopravního značení o takzvané turistické trasy vedoucí zpravidla více terémem. Značení je malováno barvou na stromy nebo sloupy. Místa existuje v podobě plechových tabulek.

Lokální značení může užívat nejrůznější podobu zpravidla za použití loga trasy či jiných znaků.

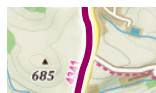

Geocyklotrasa

Cykloaréna Vysočina

Legenda – cyklovýlety

značení cyklotras

turistické značené trasy

naučná stezka s popisem
NS O. Březiny

zámek

hrad, tvrz

kostel, kaple

rozhledna

židovská památka

muzeum

architektura

naučná stezka

regionální potravina

pivovar

vrchol

významný strom

přírodní rezervace

pramen, vodní nádrž

informace

zajímavost, zoo

farma

restaurace, občerstvení

zábava

kolo

vyhlídka

Příznivcům cykloturistiky na Vysočině připravila Správa CHKO Žďárské vrchy 3 okruhu naučné cyklotrasy s celkem 22 zastávkami v místech s přírodními a kulturními zajímavostmi. Výchozím bodem Novoměstského okruhu je Vysočina arena, Žďárského okruhu odpočinkový areál u Pílské nádrže a Svratecko-hlineckého okruhu náměstí 9. května ve Svratce nebo Betlém v Hlinsku. V informačních centrech a sídle Správy CHKO Žďárské vrchy je zdarma k dispozici průvodce s podrobnou turistickou mapou.

Protože každý z okruhů je relativně velmi dlouhý, pro tip na výlet si vybereme modifikovanou trasu Novoměstského okruhu tak, abychom navštívili nejtypičtější místa nejmalebnějšího koutu Žďárských vrchů – Sněžné, Milovy, Krátká, Blatiny, Samotín, Věcov, Daňkovice a konečně Jimramov jako synonyma krás Vysočiny. Pojďme se toulat od kraje Broučků po kraj pod Čtyřmi palicemi.

Výchozí a cílové místo: Jimramov

Trasa a vzdálenosti: Jimramov (0 km)– Jimramovské Pavlovice (3,1 km)–Míchov (5 km)–Věcov (6,8 km)–Odranec (9,5 km)–Kuklík (11,7 km)–Sněžné (13,8 km)–Krátká (16 km)–Samotín (17,9 km)–Blatiny (19,3 km)–Milovy (21,9 km)–Březiny (25,8 km)–Krásné (29,7 km)–Daňkovice (32,5 km)–Javorek (35 km)–Jimramov (40 km)

Odbočka: Daňkovice–Buchtův kopec (1,2 km)

Typ kola: trekové, horské

Vhodné pro: turista

Povrch: silnice III. tř., asfaltové místní komunikace, zpevněné lesní a polní cesty s mlátovým nebo štěrkovým povrchem

Náročnost: střední

Nejvyšší bod: Samotín (751 m n. m.)

Nejnižší bod: Jimramov (494 m n. m.)

Značení: trasa využívá dopravního cyklistického značení č. 4344, 4342, 4341, 4340, 4022, 4339, 104, výjimečně se odchyluje

Malínská skála

POPIS TRASY

Jimramovsko je nejvýhodnější částí Novoměstska, kde se svět lesů a hor Žďárských vrchů láme do hlubokého údolí řeky Svratky. Malebný historický městyas na česko-moravské hranici s pověstí „českého Meranu“ je kolébkou či působištěm až pozoruhodného množství osobností uměleckého i vědeckého svě-

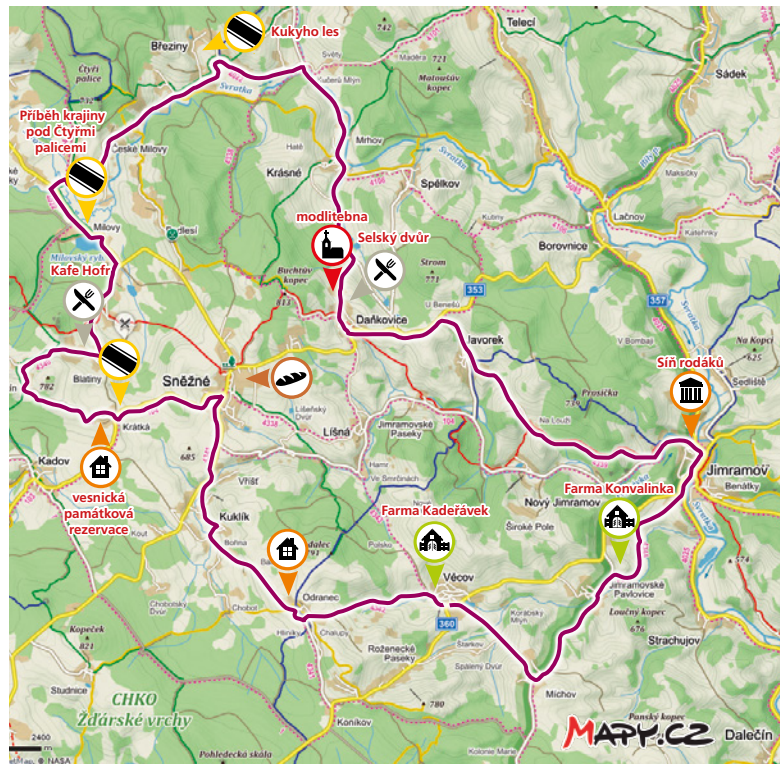
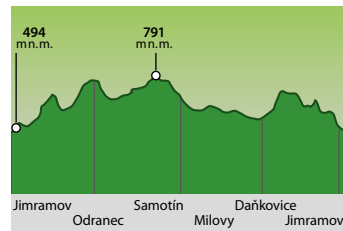

Cyklistika mezi osadami

ta. Nejdeme zde rodný dům dramatiků a spisovatelů **bratří Mrštíků** nebo neméně slavného **Jana Karafiáta**, autora legendárních Broučků. Na dovolenou sem zajížděl zakladatel Klubu českých turistů **dr. Guth-Jarkovský**, a tak bychom mohli pokračovat. Slavným rodákům zřídil městyas v bývalé škole **Síní rodáků**, která připomíná především dílo Jana Karafiáta a nabízí expozici o životě na Vysočině.

Protože Jimramov leží v údolí řeky, první cesta bude znamenat vystoupaní do strmých okolních kopců. Mírně frekventovaná silnice na Nové Město nás vyvede nad městyas. Ale od vyhlídky se pustíme

dále po ní cestou směr **Jimamovské Pavlovice**. Malebná obec s roubenými stavbami otevře naši cestu světem starobylých pasekářských vesnic, kterými je tato část Žďárských vrchů přímo posázena. Další kapky potu vypotíme při strmém stoupání do Michova, kde se otevírá překrásný rozhled do krajiny, a zchladí nás sjezd do farmářského **Věcova**. Zuzující se klikatě asfaltky nás vedou do **Odrance**, pravého ráje roubenek a drsně krásné romantiky Vysočiny. Stále se držíme cyklistického značení, abychom nezabloudili v síti větviček se pasekářských asfaletek, a přes romantický **Kuklík** s osadami Balkán nebo Bořina dospějeme na silnici ve **Vřísti**. Přejde vhod občerstvení v místních hospůdkách, protože před námi je centrum regionu **Sněžné**. Hotel Záložna proslavený v minulosti návštěvami slavných osobností už má svou dobu za sebou, Sněžné je ale místem, kde se nyní rodí spousta unikátních regionálních produktů – bylinkových čajů, sirupů, marmelád nebo perniků.

Silnice nás vede do nedalekého „živého skanzenu“, do vesnice **Krátká**, památkově rezervace selských stavení. Odtud vyšlápneme na nejvyšší bod naší trasy nad neméně romantickým **Samotínem** v samém srdci žďárských lesů, abychom kolem populárního cyklistického občerstvení u kolouška navštívili další legendární osadu **Blatiny**. Horolezecká základna dobyvatelů skal na okolních vrcholcích proslula v poslední době i místní pražírnou kávy Hofr, kterou můžeme vychutnat hned v sousední kavárně u buchet z kachlové pece. Z romantiky „starých časů“ se do moderní současnosti vrátíme v turistické osadě **Milovy** s množstvím moderních hotelových resortů i kempu u známého rybníka.

Pod masivem hory Čtyři palice se vydáme na českou stranu překročení řeky Svatky, která tu tvoří hranici zemí i Pardubického kraje, kam dospějeme přes Českou Milovy až do Březiny. Návštěva penzionu Na Bělisku udělá radost zejména dětem, neboť v sousedství objeví **Kukyhales** se stezkou inspirovanou známým dětským filmem. U samoty Kučerův mlýn pak opustíme cyklistické značení a přes česko-moravskou hranici se vrátíme směrem na Krásné do Kraje Vysočina. Výšlap do **Dan-kovic** na úbočí Buchtova kopce stojí za námahu odměněnou rozhledy do krajiny a skvělým jídlem v proslulém Selském dvoře. Pro návrat do Jimramova doporučujeme cestu přes vesničku **Javorek**, odkud se můžeme pustit více terénní lesní cestou úbočím vrcholu Prosička. Pohodlnější

cyklisté zvolí ke sjezdu do údolí Svatky silniční trasu přes Jimoramovské Paseky. Obě se nicméně setkají znovu u zámku v Jimramově, v cíli našeho výletu.

ATRAKTIVITY

Jimramov

www.jimramov.cz

Podhorský městyš založil ve 13. století syn zakladatele rodu Pernštejnů Jimram. Z té doby pochází i stanovení zemské hranice na řece Svatce. Jimramovský zámek ze 16. století má barokní podobu a je spojen krytou chodbou se sousedním kostelem. Klasicistní vzhled dostal za Belcrediů, kteří jsou majiteli zámku dodnes. V sousedství radnice z 16. století v budově bývalé školy si můžete prohlédnout Síň rodáků v Jimramově s dioramatem Broučků, expozici Život na Vysočině s betlémem a expozici Život a dílo Jana Karafiáta na Vysočině.

Síň rodáků v Jimramově

Síň rodáků v Jimramově – nám. Jana Karafiáta 162, tel.: +420 604 888 933, prochazkova@jimramov.cz, 49°38'12.114"N, 16°13'33.881"E

Jimramovské Pavlovice

Obec romanticky vklíněná v kopcích je rájem agroturistiky a rodinných dovolených na statku.

Penzion – Chalupa Pohádka – č. p. 3, tel.: +420 731 468 947, info@chalupapohadka.cz, www.chalupapohadka.cz

ZAJÍMAVOST

CHKO Žďárské vrchy

www.zdarskevrchy.ochranaprirody.cz

Chráněná krajinná oblast Žďárské vrchy má rozlohu 70 km², z toho 46 % zaujímají lesy. CHKO se rozkládá v nadmořské výšce od 490 do 836,3 m s nejvyšším vrcholem Devět skal. Posláním je zachování harmonicky vyvážené kulturní krajiny s významným zastoupením přirozených ekosystémů. V jejím krajinném rázu, formovaném od středověké kolonizace někdejšího pomezí hvozdu, se pod zalesněnými hřbety Žďárských vrchů prolínají pole a louky s osnovou dřevinné vegetace, malebně začleněnými rybníky i venkovským osídlením s prvky horácké lidové architektury. Významným fenoménem chráněného území je voda. Na zdejší husté síti drobných vodních toků byla od středověku vytvářena

Farma Konvalinka – č. p. 8, tel.: +420 732 706 233, www.farmakonvalinka.cz

Selské stavení – č. p. 6, tel.: +420 724 062 180, sylvaTotuskova@seznam.cz, zdar.natural@volny.cz, www.selskestaveni.cz

Rodinný penzion

Jimramovské Pavlovice – č. p. 17, tel.: +420 721 968 133, jimramovske.pavlovice@seznam.cz, www.rodinny-penzion.cz

rozsáhlá rybníční soustava. K nejcennějším segmentům náleží zejména rašeliniště a další mokřadní společenstva. Typickým krajinným prvkem oblasti jsou rovněž rulové skalní útvary vytvořené na zalesněných hřbetech Žďárských vrchů a mozaika rozptýlené dřevinné vegetace s remízky a kamenicemi v zemědělsky využívané krajině.

Pasecká skála

Věcov

www.vecov.cz

Horská farmářská obec je známa množstvím pomníčků a smírčích kamenů v okolních lesích. Agroekofarma Kadeřávek chová a produkuje jehněčí i skopové maso. Zároveň se můžete ubytovat i v jejích penzionech. **Agroekofarma Kadeřávkovi** – Věcov 25, tel.: +420 605 853 307, info@chalupa-vysocina.cz, www.jehneci-bio.cz

Lidové stavby na Kuklíku

Krátká

Osada domků lesních a železářských dělníků. Dnes je historické jádro obce vesnickou památkovou rezervací chránící typická stavení Vysočiny ze začátku 18. století. Vesníci prochází okružní naučnou stezku.

Samotín

Místní hospoda proslula likérem zvaným Samotínský vánek vyráběným hostinským Emilem Tlustošem. Likér býval oblíbený mezi turisty i umělci. Po smrti hostinského však byla hospoda uzavřena a recept na likér zůstal tajemstvím. V roce 1955 se v okolí obce natáčela pohádka Obušku, z pytle ven!

Blatiny

Roztroušená obec tvořená množstvím penzionů se zachovalou lidovou architekturou patřila k oblíbeným místům významných umělců a malířů v minulosti i v současnosti, kdy je východiskem pěších

tůr na vrcholové skály centrálního hřbetu Žďárských vrchů. Populární je místní pražírna kávy Hofr s přílehlou kavárnou.

Káva HOFR – Blatiny 73 (pražírna), Blatiny 39 (kavárna), tel.: +420 604 216 216, hofr@hofr.cz, <http://kavarnahofr.cz>

Milovská naučná stezka

Okružní naučná stezka **Příběh krajiny pod Čtyřmi palicemi** o někdejší slávě zdejší sklárny a o sklářské osadě, o skálách, o lese, o řece Svatce a o Českých Milovech.

Naučná stezka Kukyho les

Stezka u penzionu Na Bělisku v Břežně je zaměřena především na děti. Jejím průvodcem je postavička Kukyho z filmu Kuky se vrací. Na každém z osmi zastavení najdete nějakou hru – třeba hrátky s vodními mlýnky, naklápěcí mapu s kuličkou, Hergotův domeček, Hergotmobil a další. Kromě toho se děti dozvědí více o rozkladu odpadků a zopakují si znalosti o zvířatech.

Kukyho les

Daňkovice

www.dankovice.cz

Původní protestantská modlitebna z roku 1788 byla jen dřevěná. V roce 1818 byla přestavěna na zděný kostel. Ten nemá věž ani zvony a vchod je z polí přesně podle tolerančních předpisů. Také vnitřní zařízení – ohrádka kolem stolu Páně, kazatelna při podélné stěně a 2 kruchty – zachovává původní uspořádání tolerančních modliteben.

ZAJÍMAVOST

Ohňivé kříže nad Odrancem

Dne 11. června 1619 spadly do obce a jejího blízkého okolí tři meteority. Ty byly poté vykopány a předány majiteli novoměstského panství Vilému Dubskému z Třebomyslic. V pozdější době však byly všechny ztraceny. O této události byla sepsána dobová reportáž a kramářská píseň. Do dnešních dnů ji ve vsi připomíná dřevěný obrázek umístěný na stromě na konci obce u silnice na Kuklík.

DALŠÍ INFORMACE

Turistické vizitky: Jimramov, Ekofarma Kadeřávek ve Věcově, Sněžná, Drátenická skála – Dráteničky, Milovy, Penzion Na Bělisku, Kukyho les, Toleranční modlitebna v Daňkovicích

Turistické známky: Jimramov, Milovy

Lidové stavby ve Věcově

Kuklík a Vříšť

Roztroušené obce s množstvím lidové architektury vznikly za pánů z Pernštejna okolo hamrů bývalých kadovských železáren v 17. století. Ve Vříšti pracovala v letech 1559–1738 nejstarší sklárna na Novoměstsku. Pochází z ní takzvaný pernštejnský vítačí pohár z roku 1582 ozdobený znakem Vratislava z Pernštejna (k vidění na hradě Buchlov).

Zapomenutý kout Svratecké hornatiny – to je svět nad levým břehem řeky Svratky, který zůstal tak nějak stranou rozvoje lépe dostupných oblastí, protože vždy ležel na rozhraní, a to dříve mezi Čechami a Moravou, což zde vůbec není zapomenutá hranice, protože i dnes se o tento kout dělí hned tři kraje – Vysočina, Pardubický a Jihomoravský. Odlehlost podtrhuje i reliéf krajiny jistou nehostinností – jako střeška nad okolní krajinou totiž vystupuje zužující se hřeben, kterým Vysočina vybíhá do České křídové tabule. Na sever se otevírá široká východočeská rovina, na jih členitě moře zalesněných kopců nad hlubokým zářezem údolí řeky Svratky. Místa jsou natolik jedinečná, že jsou považována za nejlepší výhledové lokality pro přehlédnutí celé země – z odlesněného hřebene dohlédnete na krkonošskou Sněžku, slezský Praděd i jihomoravskou Pálavu.

Výchozí a cílové místo: Velké Tresné

Trasa a vzdálenosti: Velké Tresné (0 km)

–Trpín (3 km)–Hartmanice (7,3 km)–
Bystré (9,6 km)–Ubušíněk (16,4 km)–
Plom (19,5 km)–Korouhvice (22 km)–
Chlum (23,8 km)–Věstín (25,9 km)–
Věstínek (27,3 km)–Bolešín (29,9 km)–
Lhota u Olešnice (33,1 km)–Kopaniny
(36,5 km)–Velké Tresné (39,7 km)

Horská alternativa: Korouhvice
(0 km)–Javorův kopec (4,1 km)–Horní les,
rozhl. 774 m (5 km)–Dudkovice
(6,2 km)–Rovečnické (8,3 km)–Velké
Tresné (10,5 km)

Typ kola: trekové, horské

Vhodné pro: turista

Povrch: silnice III. tř., asfaltové místní
komunikace, zpevněné lesní a polní cesty
s mlátovým nebo štěrkovým povrchem

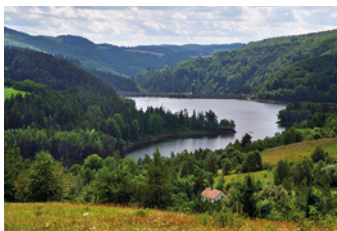
Náročnost: střední/těžká

Nejvyšší bod: Šubrtův kopec, Sulkovec
(722 m n. m.) / Horní les, rozhl. (774 m n.m.)

Nejnižší bod:
Dědkovo, Lhota u Ol. (423 m n. m.)

Značení: trasa využívá dopravního
cyklistického značení minimálně
(č. 5085, 5218, 5087), doporučujeme
držet se navigace GPS nebo mapy

Vírská přehrada

do **Polomi**. Opět roubenky. A za odměnu nový hladký asfalt silničky, kterou sjedeme až k hladině **Vírské přehrady**.

Korouhvicí zátkou přehrady zatopila původní ves a my se zde můžeme rozhodnout, zda budeme pokračovat v panoramatické jízdě asfaltkami přes obce a budeme se kochat dalekými výhledy a malebnou krajinou, nebo máme zájem o bikerský výšlap až na rozhlednu a nejvyšší vrchol hornatiny **Horní les** (774 m), odkud se do cíle dostaneme cestou sice kratší, ale o to náročnější (viz Zajímavost).

Vyhlídková varianta cesty nás povede po asfaltkách členitou krajinou z obce do obce. Traverzujeme tak nad údolím řeky Svratky napříč jejími přítoky. Nejprve od hladiny přehrady vystoupáme do Chlumu, pak se dostaneme do **Věstína** a přes další potok do Věstínku. Všude můžeme roubené stavby a romanticky úzké uličky mezi domy. Za Věstínkem nás čeká dlouhé klesání do **Bolešína**, kde cestu přehrazuje opravdu hluboké údolí Tresenského

potoka. Silnicí se dostaneme do lesnaté rokle a pod skalami nad potokem vstupujeme do Jihomoravského kraje. To jsme ve **Lhotě u Olešnice**, osadě až bizarně vtlačené do strmého údolí. Projedme si obec po vnitřní silničce. Z údolí nás vyvádí serpentina až pod Srstkův kopec a tam odbočíme po polní cestě. Je to zkratka k silničce stoupající z Olešnice k **rozhledně na Kopaninách**. Kromě vyhlídkové trasy představuje i unikátní **moderní křížovou cestu** o osudech regionu. V poslední pravouhlé zatáčce, kam se vrátíme z vyhlídky, uhýbáme na lesní cestu. Ta nás provede na závěr hlubokými lesy zpět do Tresného. Těsně před obcí si povšimneme zbytků náhonů po dřívější těžbě. A o ní se ostatně nakonec dozvíme v muzeu.

Velké Tresné

www.velketresne.cz

Expozice muzea v hasičské zbrojnici (dříve v místě někdejšího grafitového dolu, firma

Muzeum Velké Tresné

UNIMAN Engliš) představuje hornictví (těžba grafitu), starou hasičskou stříkačku i ži-vot na vsi.

Muzeum a galerie obce – Velké Tresné 22, tel.: +420 725 101 205, velke.tresne@gmail.com, 49°34'30.957"N, 16°22'50.910"E

Trpín

www.trpin.cz

U Trpína se připomíná bitva mezi českým knížetem Oldřichem a polským knížetem Boleslavem Chrabrým v roce 1012, v níž Poláci zvítězili. Odkazuje to na místo na staré stezce, dnes nazývané Trstenická, kudy

se vojska ubírala z Moravy do Čech. Pozdější zátarasy proti vpádu Turků, takzvané „šance“ jsou patrný do dnes.

Lidové stavby ve Věstíně

ZAJÍMAVOST

Horní les (774 m n.m.) a kudy na něj

Nejvyšší bod přírodního parku Svratecká hornatina. První trigonometrický bod byl na vrchle vztýčen už v roce 1824, v roce 1918 jsou zmínky o měřičské věži a rozhledně Rakušanka. V roce 1936 byl postaven trigonometrický stožár o výšce 21 m. V 60. letech další dřevěná věž o výšce 38 m, jejíž zbytky byly odstraněny v roce 2000. Ocelovou telekomunikační věž vybudoval Eurotel v roce 2001. Celková výška je 59 m, vyhlídková plošina se nachází ve výšce 38 m a vede k ní 201 schodů. Otevření rozhledny proběhlo 19. dubna 2002.

Na Horní les je možné vyjet na horském kole lesní štěrkovou cestou z Korouhvice, kudy vede modrá cyklistická trasa č. 5218.

Ta nás serpentinami dovede až k rozcestí pod vrcholem, kam vede zpevněná cesta ze strany od Rovečného. Dále na Rovečné z vrcholu jde o jednoduchý sjezd přes Dudkovic až na rovečenské náměstí. Cesta na Velké Tresné vede okolo menšího žlutého (katolického) kostela sv. Martina asfaltkou přes pastviny do obce.

Výhled z Horního lesa

Hartmanice

www.hartmanice.net

Na návrší je dominanta kraje: kaple sv. Jana Nepomuckého z roku 1705, známá jako Hartmanská kaplička (na místě morového hřbitova). U kapličky jsou náhrobky bysterských hraběnek.

Hartmanská kaplička

Bystré

www.bystre.cz

V 16. století nechal Jan Bezručický z Kolovrat vybudovat renesanční zámek a nechal přestavět původní kostel sv. Jana Křtitele ze 12. století do dnešní monumentální podoby. U zámku později došlo k barokní přestavbě a ke zřízení anglického parku se vzácnými dřevinami. Od 70. let 20. století slouží ústavu sociální péče. Přístupný je pouze park. Ve Vedřelově ulici se nachází roubená Brtounova chaloupka, nejstarší dochované obydlí. Slouží

jako minimuzeum lidového umění a ševcovského řemesla.

Informační centrum – nám. Na podkově 68, tel.: +420 468 008 161, infocentrum@bystre.cz, 49°37'41.864"N, 16°20'47.442"E
Minimuzeum města Bystré – Vedřelova 137, tel.: +420 737 884 213, infocentrum@bystre.cz, 49°37'49.746"N, 16°20'36.750"E

Ubušíněk

www.ubusinek.cz

Vesnická památková zóna zahrnuje spoustu staveb lidové architektury: dřevěné, kamenné a také z nepalovaných cihel. Mezi nejzajímavější patří zemědělské usedlosti – Juříkův statek č. 3 (jedno křídlo roubené, sedlová střecha, ornamentální malba na záklopu), Kryštofův statek č. 4, bývalá rychta č. 5 (převážně roubená), kde se po vyhlášení tolerančního patentu scházeli

Vesnická památková zóna Ubušíněk

evangelíci k bohoslužbám, Gregorův statek č. 8 (převážně roubený s opodál stojící stodolou, roubenými kůlnami, chlěvy, chlívky a ovčínem, eliptický valenou klenbou zaklenutá síň s pětibokými lunetami, kuchyně s pekárnou ad.) a Hrstkova usedlost č. 26 (omítnutá roubená stavba se sedlovou střechou, pec s kachlovými kamny) a dále obytná stavení Petrovo č. 11 (převážně roubené) a Březinovo 24 (roubená stavba v kožichu, zbytky ornamentální malby na záklopu valbičky).

Dědkovo a Lhotské jalovce a stěny

Jsou to přírodní památky v údolí Trensenského potoka. V lesním porostu se nachází střešníci pantoflíček – silně ohrožený druh orchideje. Lhotské stěny představují mohutné rulové skály s výškou až 12 metrů. V roklicích je i několik menších vodopádů. Název Lhotské jalovce dostaly pastviny s remízky a hrázkami, na kterých rostou teplomilné druhy rostlin a hojně jalovec obecný.

Kopaniny u Olešnice

Vyhlídkový vrch nad skiareálem s 9 m vysokou trámovou rozhlednou z roku 2014. Skýtá výhled na Olešnici a okolí. K vrcholu vede moderní Křížová cesta bolesti regionu Olešnicka z roku 2016.

Rovečné

www.rovecne.cz

Typická horská ves se dvěma komunitami – protestantskou a katolickou. Stavba evange-

lického kostela v novorenesančním stylu vznikla v 19. století na místě zbořeného tolerančního modlitebny. Katolický kostel sv. Martina je barokní. Před kostelem roste mohutná Rovečnická lípa s obvodem kmene cca 485 cm.

ZAJÍMAVOST

Křížová cesta bolesti regionu Olešnicka

Netradiční křížová cesta vedoucí z Olešnice k rozhledně Kopaniny nezobrazuje jen symboly Kristova utrpení při cestě na Golgotu, ale také výjevy bolestných událostí z dějšího regionu. Čtrnáct betonových sloupků nese kované plastiky zobrazující trýznivé historické milníky jako například náboženskou nesnášenlivost, nemoci a epidemie, požáry, nesvobodu nebo povodně. Je tak pozoruhodným kulturním svědectvím o životě obyvatel z dějšího odlehleho a drsného kraje. Křížová cesta byla slavnostně posvěcena 5. srpna 2016. Komentář k jednotlivým výjevům je ke stažení na webu.

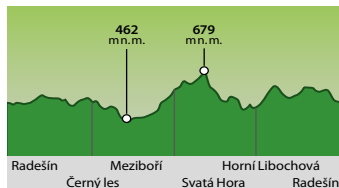
www.olesnice.katolik.cz/prilohy/article/415/kc_brozura.pdf

DALŠÍ INFORMACE

Turistické vizitky: Bystré, Kostel sv. Jana Křtitele v Bystrém, Brtounova chaloupka, Rozhledna Horní les, Kopaniny
Turistické známky: Město Bystré, Horní les – rozhledna, Kopaniny

Křižanovská vrchovina – široké srdce vnitřní části regionu Vysočiny. Zalesněné hřbety, širé polní plochy, kamenité a písčité cesty, hluboká říční údolí. A okolí samotného nenápadného, ale prastarého Křižanova je pro ni nejtypičtější. Malebně tichý kout vysokou vyzvednutý nad povodí řek, plný, kam oko dohlédne, zrcadel rybníčních ploch v borových a smrkových lesích tvoří rozhraní mezi chladnou severní částí Vysočiny a její jižnímu slunci nastavenou tvář. Nejvýrazněji to pocítíte při přejezdu Svaté hory – jižní borové lesy, severní smrkové hvozdy. Výlet, na kterém budeme obdivovat především krásu přírody, desítky mravenišť, majestátní lesních veličánů, malebně malé osady a vesnice u ještě menších potůčků a rybníků. Ale ochutnáte i farmářskou kuchyni, domácí preclíčky nebo pivo z minipivovaru. Pojdte se toulat krajem lesů a rybníků Bítešských hor!

Výchozí a cílové místo: Radešín

Trasa a vzdálenosti: Radešín (0 km)–Bobrůvka (2,4 km)–Pikárec (5,4 km)–Radkov (8,4 km)–Černý les (10,7 km)–Křčma (13,8 km)–Meziboří (15,6 km)–Dolní Libochová (18,4 km)–Nová Ves (21,1 km)–Heřmanov (22,7 km)–Svatá hora (25,8 km)–Bojanov (29 km)–Horní Libochová (31 km)–Hlíný (32,8 km)–Radešín (43,8 km)

Typ kola: trekové, horské

Vhodné pro: turista

Povrch: silnice III. tř., asfaltové místní komunikace, zpevněné lesní cesty s mlátovým nebo štěrkovým povrchem

Náročnost: lehká/střední

Nejvyšší bod: Svatá hora (679 m n. m.)

Nejnižší bod: Meziboří (462 m n. m.)

Značení:

trasa využívá dopravního cyklistického (č. 5243, 5246, 5235, 5259), místy se odchyluje

POPIS TRASY

Zvolit start a cíl na trase, která neprotíná žádné významné centrum, znamená najít nejlepší hospodu v kraji. V tomto ohledu začneme a skončíme v **Radešíně**, i když díky tomu trochu přetáhneme obvyklý limit 40km stanovený pro jeden výlet. Radešín je totiž někdejší opatské centrum, a tak zde od dnešních dnů nechybí kvalitní hotel, dobrá restaurace ani domácí minipivovar. A v další hotel se mění místní zámek.

Z malebné vsky vyrazíme nejprve silniční trasou směr **Bobrůvka**, kde nás infotable místní naučné stezky upozorní na malebný raně gotický kostel. A dále dospějeme po cyklotrase 5243 do neméně malebného **Pikárce**. Cyklostezka na Moravec nás povede ještě kousek kolem silnice (v pracovní dny frekventované), ale v polovině vzdálenosti mezi vesnicemi ji s velkou opatrností překonáme. Další trasa bude po luxusním novém asfaltu silničky směrem do **Radkova**. Po cestě nás sice zastaví další cyklorozcestí, my ale pokračujeme až do obce. Tichá návěs s velkým rybníkem a novým kostelíkem působí poetically. Na dolním konci vsi stávala dřívě tvrz na ochranu Libické stezky. My se dáme přes soursední Radkovičky vstříc hradbě **Černého lesa**.

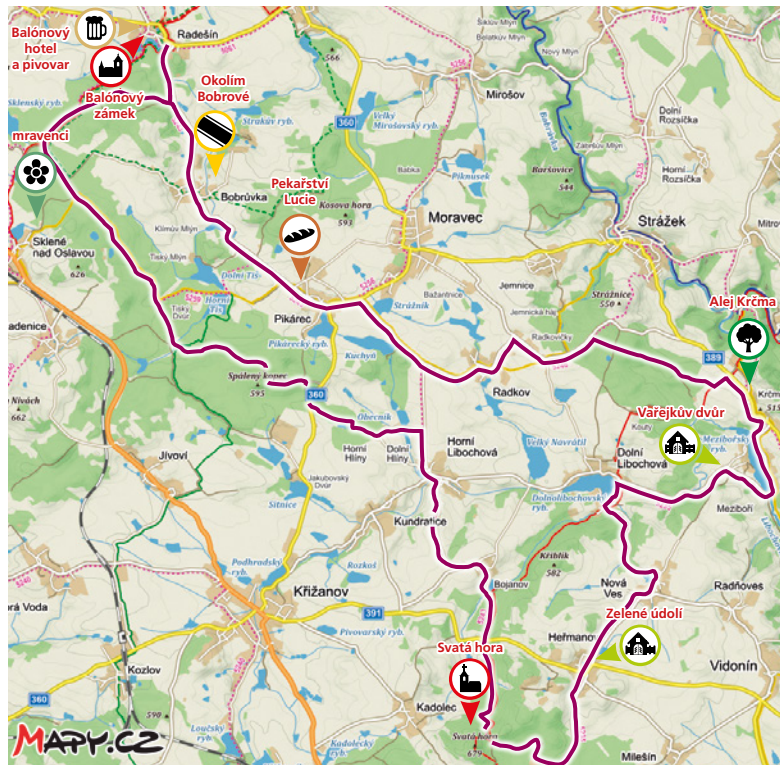
Malebný zbytek hvozdu na hranici mezi bystrickým a meziříčským panstvím evokuje dnes spíše někdejší oboru pánů Mitrowských, kteří povodí horní Libochůvky spravovali posledních 200 let. V polovině cesty přes les opustíme konečně silnici a dáme se vpravo takzvanou Baronovou

cestou směrem na Krčmu. Název není od věci, baronský titul posledním pánům příslušel a cesta byla zřejmě přímou spojnici mezi zámek v Moravci a císařskou silnicí na Tišnov u Krčmu, což byl způsob, jak se vyhnout hlubokému údolí Bobrůvky u Strážku. Krásný průjezd Černým lesem nás vyvede do monumentální **silniční aleje**, která zdobí hřebenovou silnici u osady s příznačným názvem **Krčma**. Alej je považována za nejkrásnější na Vysočině a Krčma má jméno podle zájezdní hospody. Bohužel už jen bývalé.

Varejkův dvůr v Meziboří

Čuť si můžeme spravit o kousek dál na farmě **Varejkův dvůr v Meziboří**, kam uhneme z hřebenové silnice po trase 5235 k malebnému dlouhému Mezibořskému rybníku. To se konečně ocitáme v údolí potoka **Libochůvky** a okolo meandrujícího toku přijedeme v Dolní Libochové na hráz dalšího krásného rybníka. Do pohodové cykloturistiky musíme

teď zapojit trochu té horské. Trasa nás dovedla už na úpatí Bítešských hor, takže nás čeká výstup až na temeno **Svaté hory**. Zanikající, a přesto používaná lesní silnice s horským povrchem nás vyvede do Nové Vsi. Před námi je **Heřmanov**, nejmalebnější vesnice roku 2017 v Česku, což není jen titul na tabuli, ale skutečný dojem z této horské vsíky, kde najdete na upravené návsi i sousedskou knihovničku nebo místní naučnou stezku. Stále se zvedající trasa nás vede okolo **na-leziště heřmanovských kouli** do lesních komplexů Svaté. Lesní cyklorozcestí u zaniklého **hrádku Rohy** nás pak nasměruje k vlastnímu vrcholu po trase 5243.

Lesní asfaltku dospějeme až na křižovatkou pod vrcholem. Vrchol je na kolo trochu strmější, vede na něj červená turistická cesta. Nedaleko rozcestí také můžeme najít **pramen Bílého potoka**. Anebo si jen přečíst tabuli naučné stezky a nasednout na krásný sjezd lesnickými asfaltkami směrem údolí Libochůvky. Silnička nás „vyplivne“ až na návěs v Bojanově a o kousek dál pak dospějeme do Horní Libochové. Střed obce zdobí moderní elegantní architektura nového kostela sv. Ludmily.

Libochůvku necháme přitékat od Křižanova a dáme se alej směrem zpátky na Pikárec. Malebnou cyklostezku nicméně opustíme v půli kopce, abychom se vydali ke starým osadám Dolní a Horní Hlínny. Klikatící se asfaltka nás za Horními Hlínami pustí na lesní cestu a tou vstupujeme do souvislých lesů, které máme do cíle ještě před sebou. Po 1 km se ocitneme na

kritickém místě, kde je třeba překřížit v lesním úseku frekventovanou silnici se špatným rozhledem. Po 100 m ze silnice opět uhneme v zatáčce do lesa a napojíme se na lesní cestu, kudy zakrátko přijedeme na luxusní lesní „dálnici“. Ta pro nás bude představovat dalších bezmála 6 km jízdy hlubokými **mraveništi**, jimiž se toto lesní království vyznačuje. Nedaleko Bobruvky uhneme k blízkému stanovišti naučné stezky právě u největšího z nich. Na konci lesní túry můžeme buď sjet zpátky na silnici do Radešína, nebo se nechat vést značením po lesních cestách a dospět do cíle romanticky okolo Pivovarského rybníku a zámku.

ATRAKTIVITY

Radešín

Malá obec s velkým zámek a hotelem známá v posledních letech jako centrum balonového létání s možností vyhlídkových letů horkovzdušným balonem. Opravovaný zámek je někdejší rezidenci opata žďárského kláštera a sídlem správy opatství, kterým ho

Balonový zámek Radešín

ZAJÍMAVOST

Výletní naučná stezka okolím Bobrové

www.zsbobrova.eu/?page&verejnost

Stezku připravili žáci 9. ročníku ZŠ Bobrová ve spolupráci s obcí v roce 2010. Je tvořena dvěma okruhy. První okruh (kratší) – značený červenou barvou – měří 6 km. Druhý okruh (delší) měří 17 km a je značen zelenou barvou. Značka stezky symbolizuje přírodu. Kolo je Slunce, malý půlměsíc je Měsíc a velký znamená oblohu, a to vše symbolizuje koloběh Slunce a Měsíce na obloze, postranní obrazce symbolizují stromy. Na stezce je 10 zastavení pojednávajících o historických a přírodovědných zajímavostech dané lokality na místech s krásnými výhledy do zdejší krajiny. Stezka je sjízdná i na kole. Na naší trase ji potkáme v Radešíně a Bobruvce.

Bobruvka

učinil Václav Vejmluva v 18. století. Autorem tehdejší přestavby byl Jan Blažej Santini-Aichel. Pivovar související se zámek je dnes hotelem s vlastním minipivovarem.

Balonový zámek – Radešín 1,

tel.: +420 733 322 001,

info@balonovyzamek.cz,

www.balonovyzamek.cz

Balonový hotel a pivovar – Radešín 11,

tel.: +420 733 747 001, info@hotelradesin.cz,

www.balonovyhotel.cz

Bobruvka

Na okraji obce zaujme raně gotický kostel svatého Bartoloměje s hranolovou věží

s dřevěným zvonicovým patrem. O stáří kostela vypovídá kamenný sedlový portál z roku 1300.

Pikárec

www.pikarec.cz

Velmi malebná malá obec s bohatým a živým kulturním životem, opakovaně oceněná v soutěži Vesnice Vysočiny. Dle místní legendy název souvisí s hnutím „pikhardů“, a tedy českých bratrů. Obec proslavily i Pikárecké perníkové prečličky, oceněná regionální potravina, kterou peče místní obyvatelka v Pekařství Lucie v Moravci.

Alej u Krčmy

Krčma a Meziboří

Osady Krčma je podél bývalé císařské silnice vysazena lipová alej dlouhá 1200 m. Stará je přibližně 150–180 let. Najdete zde především lípy, javory a jasaný. Je hodnocena jako nejkrásnější na Vysočině. V obci Meziboří rozložené okolo rybníka lze navštívit farmu Vařejkův dvůr s ekologicky šetrným způsobem hospodaření, restaurací a penzionem.

Vařejkův dvůr – Meziboří 9,
tel.: +420 731 476 358,
varejkova@varejkuvdvor.cz,
www.varejkuvdvor.cz

Heřmanov

www.hermanov.info

Původně německá kolonizační obec v lesích Svaté hory. Bohatý a živý kulturní život a malebnost vynesly obci titul Vesnice roku 2017 i další ocenění. Kostel sv. Mikuláše je původně gotický ze 14. století, barokně přestavěn v 18. století. U obce

se nalézají unikátní minerály Heřmanovské koule (přírodní památka). V údolí potoka mezi Heřmanovem a Novou Vsí hospodaří Eko farma Zelené údolí s chovem ovcí, daňků, jelenů a ryb v pěti rybnících. Nabízí i ubytování v roubené chatě.

EKO FARMA Zelené údolí – Heřmanov 90,
tel.: +420 602 523 521, novotny@vm.cz,
www.zelenudolou.hermanov.cz

Kostel sv. Mikuláše v Heřmanově

Svatá hora (680 m n. m.)

Zalesněný nejvyšší vrch hřebenu mezi Křižanovem a Vekou Bíteší. Legenda vypráví, že na Svaté hoře byla zázračně zachráněna jako dítě šlechtična sv. Zdislava (1215–1252) z nedalekého hradu Křižanova. Sám vrcholek býval v minulosti obětistěm, nyní je poutním místem na počest sv. Zdislavy. Stojí zde altánek s oltářem a množstvím náboženských obrazů. Na svahu hory je pramen Bílého potoka. U silnice k Heřmanovu se nachází stopy po bývalém hrádku Rohy. Všechna atraktivní místa okolí spojuje Naučná stezka Svatá hora.

Altán na Svaté hoře

Království mravenců

Rozsáhlé lesy mezi údolím horní Oslavy a horní Bobrůvky jsou nejunikátnějšími lokalitami výskytu mravence pospolitého v Česku, kde populace mravenců patří k největším ve střední Evropě. V lesním komplexu mezi Radešínem, Skleným a Píkárcem se na ploše asi 25 ha nachází na

Království mravenců

180 mravenišť se 60 miliony mravenců. Lokalita je opatřena informačními panely naučné stezky Bobrová. Nejvyšší nalezené mravenčí obydlí měří 1,6 m a nejšířší má zase 4,4 m. Jižněji se rozkládá les Šebeň, kde bylo napačítáno neuvěřitelných 1200 mravenišť. Lokalitou prochází Naučná stezka Šebeň.

ZAJIMAVOST

Svatá Zdislava z Křižanova

Česká šlechtična počátku 13. století, dcera významného moravského velmože Příbyslava z Křižanova a Sibily, původem ze Sicílie. Narodila se roku 1220 na hradě v Křižanově, se svým otcem trávil čas i na hradě Veveří u Brna, kde byl mimo jiné správcem. Její manžel Havel z Lemberka, za kterého se provdala roku 1238, byl blízký důvěrník krále Václava I. Narodily se jim čtyři děti. Zdislava je spojována se založením dominikánského kláštera v Turnově a v Jablonném v Podještědí, zde zároveň se špitálem, do kterého osobně docházela a nemocných se ujímala. Zemřela předčasně v přibližně 33 letech. Pohřbena je v kostele sv. Vavřince v Jablonném. V rodném Křižanově jí byl odhalen v roce 2015 pomník s kašnou. V katolické církvi je ctěna jako patronka rodin.

DALŠÍ INFORMACE

Turistické vizitky: –
Turistické známky:–

Jako každý šlechtický rod, který moudře spravoval své statky, podíleli se náměštští Haugwitzové na zvelebování krajiny v okolí svého zámku. Ani století necitlivé státní správy nesmazalo z krajiny stopu jedinečné urbanistiky a krajinné kompozice, s níž uměli majitelé náměštského panství přetvářet i divoký reliéf hlubokého údolí řeky Oslavy v romantická zákoutí spojená stezkami ne nepodobná proslulému lichtenštejnskému areálu na jižní Moravě. Dnešní Krajinná památková zóna Náměštsko zachycuje jen částečný okruh staveb a obory v okolí zámku. Širší správa panství nám tu zanechala i rozsáhlou Jindřichovskou oboru od Jinošova až po Vekou Bíteš spojující zámek náměštský se zámkem osovským. A na jižní straně panství obklopila nejdivočejší úsek údolí Oslavy vyhlídkovými altánky, rozhlednou a loveckým zámkem, dovedně spojenými kočárovou cestou i přes nejhlubší úseky údolí. Vydáme se na výlet po stopách těchto hraběcích stezek. Překážkou nám budou místy bohužel frekventované silnice nebo státní zájmy, které uzavřely náměštskou oboru. I tak můžeme vychutnat kus romantiky, která provází řeku Oslavu po staletí až dodnes.

Výchozí a cílové místo:

Náměšť nad Oslavou, zámek

Trasa a vzdálenosti: Náměšť, zámek (0 km)–Náměšť, město (1,1 km)–Vícenice (6,9 km)–Sedlec (11,2 km)–Gloriet (14,1 km)–rozhledna Babylon (19,9 km)–Vlčí kopec (23,4 km)–Pod Vlčím kopcem (25,2 km)–Velkopolský dvůr (31,8 km)–Kralice n. Osl. (35,5 km)–Otradice (38,2 km)–Náměšť, zámek (40,5 km)

Typ kola: trekové, horské

Vhodné pro: turista

Povrch: silnice III. tř., asfaltové místní komunikace, zpevněné lesní cesty s mlátovým nebo štěrkovým povrchem

Náročnost: střední

Nejvyšší bod: Otradice (484 m n. m.)

Nejnižší bod: řeka Oslava pod Vlčím kopcem (305 m n. m.)

Značení: trasa využívá dopravního cyklistického značení místy (č. 5106), doporučujeme držet se navigace GPS nebo mapy

Nad údolím Divoké Oslavy

zámku. Ten je nyní v roli školícího střediska e.on, parkem je ovšem možné procházet a kochat se opravenou architekturou i výhledy do údolí řeky. Tady také začíná unikátní **Annina cesta** – příjezdová trasa panstva z náměšťského zámku na Vlčí kopec, vedoucí přes hluboké údolí řeky. I když na tento technicky cestmistrovský unikát zapomněli dokonce i chodci (pěší trasa klesá do údolí strměji), my můžeme po tělese cesty dodnes vyzděnými násypy a zářezem ve svahu pohodlně sjet až k hladině řeky. Překonáme přitom 110 výškových metrů během 1,5 km. Na místě někdejšího mostu (a dlouhá léta brodu) je od podzimu 2017 otevřena nová lávka, která vrací původní hraběcí stezce opět význam.

Levý břeh řeky není tak strmý, tudíž tudy vede lesní cestou i cyklotrasa 5106, skrze kterou vystoupáme starou cestou okolo kopce Pastýřka znovu s výhledy do údolí až k rozcestí pohodlných asfaltok. Odbočku do Břežníků necháme stranou a užijeme si asfaltovou projížďku nad horní hranou údolí řeky směrem k Náměšti s doprovodem starých alejí. Ty vedou až k **Velkopolskému dvoru**, někdejšímu hospodářskému statku, i když ten ze své krásy už dost pozbyl. Překážkou k návratu do Náměště je nám nyní znovu strmý terén (po trase 5106 nejedzďte!) a frekventovaná silnice, takže z nouze uděláme tčnost a zamíříme po lesních cestách po trase 5182 do **Kralic**. Odskokem do jiné minulosti kraje, kdy zde pracovala tiskárna Jednoty bratrské a zrodila se **Kralická bible**, můžeme nahlédnout

do zdejšího **muzea knihtisku** a na **ruiny tvrze**. A směrem na Otradice budeme objíždět uzavřenou **Náměšťskou oboru** tak, že se k náměšťskému zámku nakonec dostaneme ve směru od Bíteše.

ATRAKTIVITY

Náměšť nad Oslavou
www.namestnosl.cz

Město v podhradí gotického hradu ze 13. století pánů Meziříčských z Lomnice. Ten nechali Žerotínové přestavět na renesanční zámek podle italských vzorů. V 18. století za Haugwitzů prošel barokními úpravami a stal se střediskem umění a hudby. Po roce 1945 byl zkonfiskován a adaptován na reprezentační sídlo prezidenta Edvarda Beneše. Od roku 1949 je zpřístupněn veřejnosti. Zámecký park vyniká nejen řadou vzácných dřevin, ale také duby starými přes tři sta let – králem mezi nimi je tisíciletý Žižkův dub. Barokní kamenný most ve městě z 18. století je mimořádný svou sochařskou výzdobou. V sousedství stojí raně barokní kostel sv. Jana Křtitele. Na

Barokní most a kostel v Náměšti

náměšti městské muzeum nabízí 2 stálé expozice – Ateliér náměšťského fotografa Ondřeje Knolla a Papírníkovu tiskárnu se starými fotografickými a tiskařskými stroji z počátku 20. století. Unikátní je nové Řeznické muzeum Jana Pavlíčka s množstvím exponátů řemesla.

Informační centrum

– Masarykovo nám. 100,
tel.: +420 568 620 493, info@namestnosl.cz,
www.mks-namest.cz

Městské muzeum – Masarykovo nám. 72,
tel.: +420 568 620 493,
kultura@namestnosl.cz

Zámek Náměšť – Zámek 1,
tel.: +420 568 620 201, namesst@npu.cz,
www.zamek-namest.cz

ZAJÍMAVOST

Údolí Oslavy a Chvojnice, přírodní rezervace

Kaňonovitě údolí řek Oslavy a Chvojnice nabízí velkou rozmanitost krajinného reliéfu. Hluboce zaříznutým říčním údolím si řeka razí cestu přes velmi tvrdé granulovalé horniny. To se projevilo vznikem četných skalisek, která na mnoha místech dodávají údolí Oslavy ráz kaňonu. Kaňony jsou jedinečnou ukázkou původních a posledních zachovaných moravských toků, zajímavých nejen po stránce krajinářské, ale i z hlediska botanického a zoologického. Údolí je velice atraktivní pro turistické vycházky: vede jím několik turistických značek. V údolí se nachází několik chatových osad, vodních mlýnů (Skřipinský, Senoradský a Ketkovický),

Zámek Náměšť nad Oslavou

Řeznické Muzeum Jana Pavlíčka –
Masarykovo nám. 966,
tel.: +420 774 540 118,
www.reznickemuzeum.cz

romantických zřícenin (Lamberk, Sedlec, Kraví hora a Levnov). Přírodní rezervace bude nahrazena vznikem národních přírodních rezervací pod názvy Soutok Oslavy a Chvojnice a Divoká Oslava.

Údolí Oslavy

Gloriet

Je lovecký a vyhlídkový pavilon válcovitého tvaru s 5 vyhlídkovými okny ve stylu historizujícího romantismu. V objektu se měla nacházet podlaha z dubových parket a kulatý stůl se židlemi. V současnosti je Gloriet bez vnitřního vybavení.

Altánek Gloriet

Rozhledna Babylon

Byla postavena roku 1831 na popud Jindřicha Viléma III. Haugwitze, tehdejšího majitele náměšťského zámku, na Zeleném kopci (491 m) pro potřeby zeměměřičů. Samotná rozhledna měří 24,5 m, vyhlídka je v 18 m a vede na ni 112 schodů. Věž je kamenná, v empírovém stylu a má čtyřhranný půdorys, vyšší patra jsou osmistěnná. Uvnitř věže jsou dubové kruhové schody a strop je vyzdoben motivy ze zvěrokruhu. Přístupná je na zavolání na tel.: 568 645 317.

Lovecký zámek Vlčí kopec

Zámek Vlčí kopec

Lovecký zámek Heinrichlust je zčásti přízemní a zčásti patrová stavba obdélníkového půdorysu ve stylu klasicismu. V zámeckém interiéru je pozoruhodný bohatě zdobený velký sál. V sousedství jsou dvě stylové budovy a dvě hájenky, které dohromady tvoří malebný areál. K zámku ve směru od rozhledny lemují lesní cestu Haugwitzova alej tvořená buky, duby, javory a lipami. Stáří aleje je odhadováno na 180 let.

Anina cesta a Jindřichova lávka

Lávka pod Vlčím kopcem přes řeku Oslavu, nazývaná Jindřichova na počest majitele náměšťského panství Jindřicha Viléma Haugwitze, byla opakovaně budována a ničená povodněmi. Nová byla otevřena v roce 2017. Od záměčku k přemostění se nacházejí zbytky velkolepé soukromé cesty nazvané Annastrasse (Annina cesta). Směrem k Náměšti je i stromořadí Anina

alej. Byla vybudována v letech 1882–1884, jak uvádí deska zasazená ve skále u řeky. Cesta sloužila k příjezdu panstva z náměšťského zámku na lovecký zámek na Vlčím kopci. Pojmenována byla po Anně von Trauttmansdorff-Weinsberg, manželce hraběte Haugwitze.

Náměšťská obora

Zachovalé buky lesní a duby letní pochází ze 17. století. Nyní slouží chovu daňků evropských, je proto přístupná pouze v letních měsících a po hlavních cestách.

Kralice nad Oslavou

www.kralicenosl.cz

Centrum obce tvoří kostel sv. Martina, u nějž se předpokládá, že zde stála nejstarší stavba už v 11. století. Zbytky tvrze v sousedství pocházejí ze 14. století. V době panství Jana ze Žerotína 1578 až 1620 sem byla přenesena z Ivančic tajná tiskárna Českých bratří. Byla zde vytištěna Bible kralická. Památník Bible kralické byl vystaven v letech

Památník Bible kralické

1967–1969 poblíž bývalé tvrze a slouží jako místo uložení bohatých materiálů z výzkumu kralické tvrze a ze sbírek Muzejního spolku.

Památník Bible kralické – Martinská 228, tel.: +420 770 119 395, kralice.pamatnik@seznam.cz, www.mzm.cz

ZAJIMAVOST

Letiště Náměšť

www.lznamest.army.cz

Letiště Náměšť nad Oslavou je vojenské letiště Armády České republiky v bezprostřední blízkosti Sedlce. Letiště bylo otevřeno v roce 1956. Nyní zde sídlí 22. křídlo Vzdušných sil Armády České republiky (221. vrtulníková letka, 222. vrtulníková letka, 223. letka oprav letecké techniky) a obslužné letky (224. letka velení a řízení, 225. letka bojového zabezpečení a 226. letka logistické podpory). V minulosti sloužilo jako základna především stíhacích letounů. Pro veřejnost se na konaji pravidelné Dny otevřených dveří základny.

DALŠÍ INFORMACE

Turistické vizitky: Náměšť n. Osl., Zámek Náměšť n. Osl., Most v Náměšti n. Osl., Památník Bible kralické, Budova památníku Bible kralické, Kralická tvrz, Babylon u Kramolína

Turistické známky: Zámek Náměšť n. Osl., Údolí Oslavy a Chvojnice, Babylon – Kramolín, Kralice nad Oslavou

Jako venkovské toulání může působit výlet do zemědělské oblasti jižní části Vysočiny. Jaroměřicko i Hrotovicko jsou typické teplým klimatem, vždyť jižní Moravu s nekonečnými lány polí a Podýjí s borovými stráněmi, rozkvetlými stromy a vinicemi máme na dohled. Nicméně práce s půdou a jejími plody je koneckonců pokladnicí naší gastronomie, a co jiného výletníka na jeho cestě zajímá více, než kde si sedne, aby se dobře najedl a douškem občerstvil? To je pak nejlepší vyrazit tam, kde to všechno přímo roste, zraje, chová se, zpracovává a připravuje. I když je cesta jídla „od vidlíku“ zpravidla docela pracná a neřídko od bláta umazaná, nakoukněme na cestě do kuchyně farmářů, kteří dovedou nakonec proměnit svou dřinu v lahodný výsledek. Čeká nás mléko, med, maso, zelenina a taky pivo. Ke kultuře několik malých vesnických muzeí a pro chládek v polní krajině i lesní úseky s malinami a ostružinami. Pro fajnšmekry rovněž kus nové cyklostezky a jeden luxusní wellness hotel na zámku navrch. Vzhůru na ochutnávky!

Výchozí a cílové místo: Hrotovice

Trasa a vzdálenosti: Hrotovice (0 km)–Račice (4 km)–Odunec (5,9 km)–Zárubice (9,1 km)–Ostrý (10,4 km)–Ostrý dvůr (13,7 km)–Přílozany (16,7 km)–Boňov (18,6 km)–Ratibořice (21,5 km)–Lipník (26,1 km)–Dolní Vilémovice (28,8 km)–Valeč (33,5 km)–Dalešice (38 km)–Hrotovice (41,5 km)

Typ kola: trekové, horské

Vhodné pro: rodina/turista

Povrch: silnice III. tř., asfaltové místní komunikace, zpevněné lesní a polní cesty s mlátovým nebo štěrkovým povrchem

Náročnost: lehká/střední

Nejvyšší bod: Na Skalném (536 m n. m.)

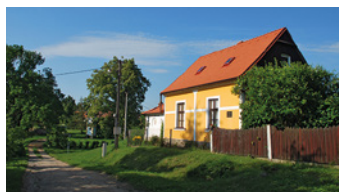
Nejnižší bod: Dalešice (396 m n. m.)

Značení: trasa využívá dopravního cyklistického značení minimálně (č. 5107, 418, 401), doporučujeme držet se navigace GPS nebo mapy

POPIS TRASY

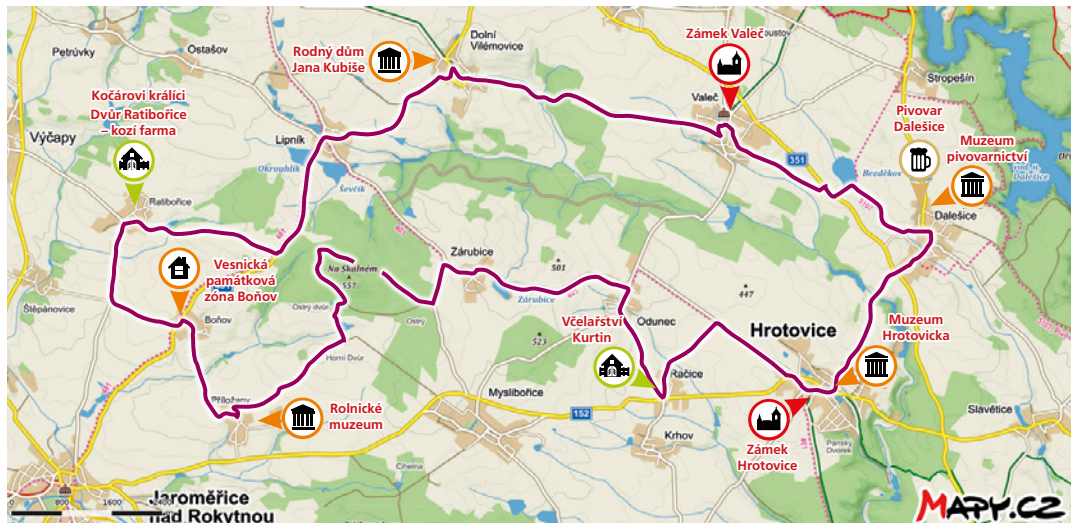
Na trasu farmářskými stezkami Vysočiny můžeme vyrazit z parkoviště v centru **Hrotovic**. Na začátku 90. let nejmladší město, které tento status získalo, řídí městský úřad ze zdejšího **zámku** a je centrem malého regionu mezi Jihlavkou a Rokytnou. Směrem od nedaleké jaderne a elektrárny Dukovany je branou na Vysočinu a po pár kilometrech zjistíme, že opravdu nejsme na rovném jihu Moravy.

Na farmářských stezkách

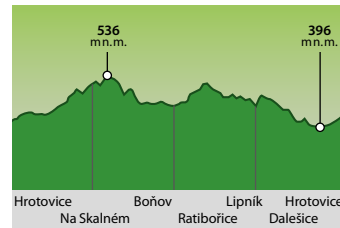
Našeho nejbližšího cíle, **včelí farmy Kurtin** v sousedních Račicích, dosáhneme oklikou, protože hlavní silnice č. 152 je pro hustou dopravu cyklistům nepřátelská. Vycestujeme z města po cyklotrase č. 401 a po 2 km uhneme vlevo polní cestou do **Račic**. Starobyle vyhlížející obec má na okraji zmíněnou farmu, ke které se dostaneme opatrně po chodníku okolo hlavní silnice.

Z malého medového království si to namíříme napříč regionem za farmáři na Jaroměřicku. A to ne ledajakou cestou. Přes Odunec a Zárubice dospějeme k lesnímu

komplexu **Na Skalném**. Nejvyšší hora okolí skýtá překvapivě kontrastní svět lesního ticha a klidu, což je v kontrastu k polní krajině zajímavá změna. Na okrajích lesa dřímají hájovny a celý masiv hory můžeme objet po příjemné lesní asfaltce, až se ocitneme u tajemně vyhlížející vily Ostrý dvůr. Ta stejně jako za potokem sousední Horní dvůr byly zázemím bývalé **panské obory** nedalekého myslibořického zámku, která zahrnovala celý vrch Skalný.

Plní cestou od Horního dvora dospějeme do **Přílohan**. V domě č. 8 na nás čeká soukromé **Rolnické muzeum** se sbírkou starého zemědělského náčiní. A naproti přes návesní rybníček máme k dispozici farmářskou prodejnu a hospodu na farmě. Starou úvozovou polní cestou dospějeme do **Boňova**. Nenápadná vesnička překvapí malebným rázem i zachovanou venkovskou architekturou, díky které je **vesnickou památkovou zónou**. Štíty

stavení, vejminky, vjezdy a ohradní zdi vytváří téměř kolorit jihočeského venkova. Po silnici dospějeme do neměně malebných **Ratibořic**. Obec působí jen jako zázemí obrovských dvorců, někdejších panských středisek hospodářství v kraji. Hned krajní **Dvůr Ratibořice 1** je proslulá kozí farma s produkci mléka a mléčných výrobků, ale i službami agroruristiky. Na druhém konci obce pak potkáme ještě králičí farmu. A tak už jen malebná náves dokresluje obraz téměř historicky věrný tomu, jak zde funguje život po staletí.

Dolní Vilémovice – Kubišův památník

Z Ratibořic se vydáme naposled polní cestou znovu ve směru vysílače Na Skalněm, a tím skončí naše farmářské poznávání. Po silnici, na kterou narazíme na kraji lesa, zamíříme pro změnu za historii. Už cestou přes Boňov jsme potkali na domech odkazy spolupůsobení obyvatel při pomoci výsadkářům. Přes Lipník totiž dospějeme do **Dolních Vilémovic**, což je rodná ves výsadkáře **Jana Kubiše**, atentátníka na Heydricha. Jeho rodný dům je nyní muzeem a svědectvím neblahé doby.

Za Vilémovicemi se vracíme do současnosti – dlouhá pohodlná asfaltka nás dovede až do **Valče**, kde zažil své zmrzýchvstání zchátralý **zámek**, nyní proměněný na luxusní hotelový resort. Chcete se nechat hýčkat? Jen dál za bránu... Kdo raději poezii autentického **rakousko-uherského pivovaru**, pokračuje po nové cyklostezce přímo do **Dalešic** až do proslulého pivního chrámu. Kromě pivovarské hospody nezapomeňte ani na **muzeum**. A k návratu do Hrotovic zbývají 2 km silnice. Až bude dostavěna cyklostezka, bude to ještě pohodlnější. Snad už brzy...

ATRAKTIVITY

Hrotovice

www.hrotovice.cz

Počátky města ve 13. století pamatuje kostel sv. Vavřince s románským jádrem. Renesanční zámek vznikl rozsáhlou přestavbou středověké tvrze Jiřím Zahrádeckým ze Zahrádek na počátku 17. století. V 18.

století byl přestavěn barokně. V sousedství zámku v rodném domě malíře Fr. Bohumíra Zvěřiny je otevřeno nové Muzeum Hrotovicka.

Muzeum Hrotovicka – nám. 8. května 2, icentrum@hrotovice.cz, 49°6'31.563"N, 16°3'25.386"E

Račice

www.hrotovicko.cz/racice

Centrem starobylé obce je raně gotický kostel sv. Václava ze 2. poloviny 13. století. Starý zvon Václav z roce 1491 patří k nejstarším

Ráčice – Farma Kurtin

ZAJÍMAVOST

Dalešice

www.obcedalesice.cz

Zakládací listiny třebského kláštera se o Dalešicích zmiňují již v roce 1101. Ve 12. století zde byl postaven románsko-gotický farní kostel svatých Petra a Pavla přiléhající k později postavenému baroknímu zámku. Ve 13. století zde byl vybudován klášter kajčnic sv. Máří Magdalény (Magdalenitky) a ještě později, asi v roce 1708, byla postavena empírová kaple sv. Kříže u hřbitova. Koncem 16. století byl v obci postaven pivovar, ve kterém se po ukončení výroby piva (1977) natáčel film Jiřího Menzela Postřižiny. V roce 2001 byla zahájena rozsáhlá rekonstrukce a obnova vaření piva. Také bylo otevřeno muzeum Rakousko-uherského pivovarnictví a stylové ubytování v pivovarnické budově.

Pivovar Dalešice a Muzeum rakousko-uherského pivovarnictví – Dalešice 71, tel.: +420 568 860 942, recepc@pivovar-dalesice.cz, www.pivovar-dalesice.cz, 49°7'51.146"N, 16°4'47.601"E

na Třebíčsku. Na okraji obce sídlí včelařská farma KURTIN zaměřená na chov včel a produkci kvalitních druhových medů. V provozu je i včelařská prodejna.

Včelařská farma KURTIN – Račice 41, tel.: +420 737 363 489, info@vcelarstvikurtin.cz, www.vcelarstvikurtin.cz, 49°6'24.259"N, 16°1'40.633"E

Příložany

www.prilozany.cz

Rolnické muzeum manželů Kopečkových se nachází v areálu selského stavení č. p. 8. Je zaměřeno na zemědělské nářadí a náčiní, ale i na předměty denní potřeby či zařízení domácnosti. Expozice se snaží prezentovat, jak se žilo a hospodařilo na venkově do roku 1950.

Rolnické muzeum – Příložany 8, tel.: +420 604 700 241, mks@jaromericen.cz, 49°6'15.308"N, 15°55'47.570"E

Malebné statky v Boňově

Boňov

Malebná návěs obce je obklopena štitově orientovanými uzavřenými statky s branou a přízemními, delší stranou do ulice řazenými domy se zdobenými vjezdovými branami. Obec byla v roce 1995 prohlášena za vesnickou památkovou zónou pro téměř původně zachovalý půdorys vesnice a architektonickou hodnotu.

Ratibořice

Začátkem 19. století vznikly na šlechtických majetcích zemědělské dvorce. Dvůr Ratibořice byl až do roku 1924 v majetku panství rodu Löwenstein z Lesonic. Poté ho koupil otec dnešního majitele. Zdevastovaný statek byl navrácen v roce 1992. Dnes se farma specializuje na chov koz a ovcí, produkci a prodej kožích výrobků i služby jednodenní exkurzní agroturistiky. Farma Kočárovi je chovná stanice Kočárových králiků jako producent brojleryových a chovných králiků HYLA.

Dvůr Ratibořice – BIOFARMA DoRa, s. r. o. – Ratibořice 1, tel.: +420 568 440 617, ratiborice1@gmail.com, www.kozimleko.cz, 49°7'54.767"N, 15°54'22.375"E
Farma Kočárovi, s. r. o. – Ratibořice 11, tel.: +420 604 347 576, kocar.jiri@seznam.cz, www.kralici-hyla.cz, 49°7'56.776"N, 15°54'32.880"E

Dolní Vilémovice

www.obecdolnivilemovice.cz
V obci se narodil v roce 1913 Jan Kubiš, účastník atentátu na říšského protektora Heydricha.

Rodný dům je ve vlastnictví obce, která zde po rekonstrukci v roce 2013 otevřela expozici ve spolupráci s Vojenským historickým ústavem. Upomíná na rodinu Jana Kubiše, oběti nacismu a také průběh atentátu. Ve sbírce jsou rovněž osobní věci a památky. **Muzeum Jana Kubiše** – domek je otevřen na zavazování u správce Františka Sýkory v č. p. 17, tel.: +420 725 949 073, 49°9'15.901"N, 15°58'34.505"E

Zámek Valeč

Valeč

www.obecvalec.cz

Raně gotický kostel Povýše- ní sv. Kříže s přilehlým karnerem byl postupně upraven renesančně a barokně. Původní tvrz je zřejmě budova fary. V roce 1534 byl v sousedství tvrze postaven Smilem Osovským z Doubravice renesanční zámek. V 18. století byl upraven v duchu baroka. Po roce 1945 sloužil pro potřeby zemědělského družstva. Nyní je rekonstruován na wellness hotel.

Hotel Zámek Valeč – Valeč 1, tel.: +420 724 400 497, info@hotel-valec.cz, www.hotel-valec.cz, 49°8'51.176"N, 16°2'9.700"E

DALŠÍ INFORMACE

Turistické vizitky: Hrotovice, Pivovar Dalešice

Turistické známky: Hrotovice, Rodný dům Jana Kubiše Dolní Vilémovice, Zámek Valeč u Třebíče, Pivovar filmových Postřižín Dalešice

ZAJÍMAVOST

Na Skalném – Ostrý

Lokalita s pestrými dějiny ve 20. století, které dosud nekončí. Lesní komplex panské obory u dvorce Ostrý se stal na sklonku II. světové války útočištěm výsadkářské skupiny Spelter, vyslané z Británie s úkolem podporovat a rozšiřovat odbojové činnosti a sbírat zpravodajský materiál pro radiové spojení s Londýnem. Skupina se ukrývala v Boňově a hájovně Ostrý od května do června 1944, kdy 2 členové unikli pokusu o zatčení a stáhli se na Zele-tavsko, rtn. Kotásek u dvorce Ostrý padl. Za podporu výsadkářů bylo popraveno několik místních občanů.

V současnosti je v lokalitě opět rušno, protože patří k 9 vytipovaným lokalitám k průzkumu možnosti zřízení hlubinného úložiště jaderného odpadu. Záměr však nemá podporu v žádné z okolních obcí, které proti tomu podnikají aktivity.

Mezi Želetavou na západě a prastarou Rokytnicí na východě se táhne od Moravských Budějovic až k severní Brtnici velké zalesněné pásmo. Tvoří předěl mezi nižším východním Podhoráckem směrem k Třebíči a výše položeným západním Horáckem směrem na Telč a Jihlavu. Množství studánek a pramenů svědčí o důležitosti těchto „hor“, které zavlažují potoky a řekami zemědělskou krajinu širokého okolí. A uprostřed lesů vystupuje nad okolní hřebeny hora Mařenka, jediný 700m vysoký vrchol celého Třebíčska. Nejen na rozhlednu na jeho vrcholu zamíří naše cesta dalším odlehlým koutem Vysočiny. Zdejší obce milým způsobem zdobí unikátní vesnická muzea, která vzkřísila vzpomínky na umění i řemeslnou zručnost předků. Tak k nám z hloubi minulosti kraje promlouvají mlynáři, knoflíkáři, staří havíři i místní kapelníci. Páni přijdou a odejdou, ale fortelná práce, na tu se nezapomíná.

Výchozí a cílové místo: Želetava

Trasa a vzdálenosti: Bítovánky (0 km)–Mařenka, rozhl. (4,3 km)–Předín (8,6 km)–Kobylí hlava (14,1 km)–Chlístov (15,5 km)–pramen Rokytné (16,3 km)–Štéměchy (18,6 km)–Dašovský mlýn (20,7 km)–Cidlina (27,4 km)–Lesonice (31 km)–Horky (36,6 km)–Bítovánky (40 km)

Příjezd/odjezd: Želetava–Bítovánky (1 km)

Typ kola: trekové, horské

Vhodné pro: rodina/turista

Povrch: silnice III. tř., asfaltové místní komunikace, zpevněné lesní a polní cesty s mlátovým nebo štěrkovým povrchem

Náročnost: lehká/střední

Nejvyšší bod: Mařenka (711 m n. m.)

Nejnižší bod: Lesonice (505 m n. m.)

Značení: trasa využívá dopravního cyklistického značení jen částečně (č. 5216, 5125), doporučujeme držet se navigace GPS nebo mapy

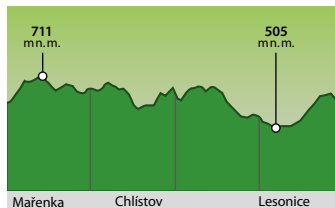

Rozhledna Mařenka

POPIS TRASY

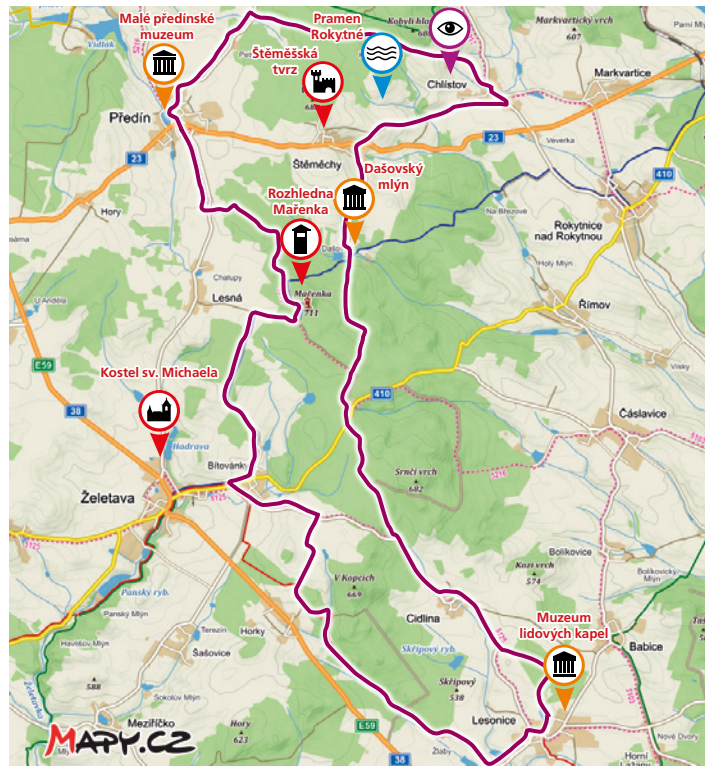
Touku po lesních hřebenech, asfaltkách a polních cestách za výhledy do krajiny, vesnickými muzei i kusem místní historie začneme v **Želetavě**. Městečko proslulé více než stoletou výrobou sýrů má strastiplnou historii zdejšího 3x zakládaného řemesla. Muzea sýrů se tu sice ještě nedočkáme, ochutnat je ale můžeme v místní prodejně. Ze Želetavy, kde je lepší parkování než v blízkých Bítovánkách, vyjedeme sice po hlavní silnici, ale tu hned po 1 km opustíme, a dáme se po modré turistické značce směr **rozhledna Mařenka**. Polní asfaltka časem přejde v cestu, ale výjezd k vrcholu je z této strany celkem pohodlný kromě závěrečného výhledu z rozcestí. O to děle si můžeme vydechnout na vrcholku rozhledny, případně připojit svoje „Byl jsem tu“ do staré vrcholové knihy u její paty.

Sedmisetmetrový kopec tvořil impozantní úvod, takže vítáme dlouhý sjezd asfaltkou k prvnímu z vesnických muzei, které najdeme na okraji **Předína** v budově obecního úřadu. Z perleťáství a knoflíkářského řemesla se toho u nás opravdu mnoho nezachovalo, o to cennější je místní snaha o zdejší expozici. V Předíně překonáme frekventovanou silnici č. 23, takže velký pozor, ale u kostela sv. Václava se dáváme silnicí směrem na Heraltice k lesnatému masivu **Kobyli hlava**. Za samotou Petrušky uhneme na lesní silničku, která nás dovede až skoro k vrcholu, ale především na krásné výhledové místo nad obcí **Chlístov**. Před námi je celé dolní

Podhorácko, a i když se klesání nevyhneme, do kopců se brzy vrátíme. U Chlístova nás čeká pramen řeky **Rokytné**, která zde začíná svou 88 km dlouhou pouť až do Ivančic na Brněnsku. Studánka je vlevo od cesty směrem na Štéměchy. A o kousek dál vezmeme zavděk občerstvením nebo koupáním u místní nádrže.

Štéměchy jsou opět „horská“ obec pod pastvinami Kobyli hlavy. Na její okraj nás zanavigují směrovky s nápisem „tvrz“. Ruiny účelově přeměněné na obecní vyletiště mohly být romantickou kulisou leckteré zábavy, ale jak se zdá, už nějaký čas zase nevyhovují a kulturní areál znovu pustne a zarůstá. Tak aspoň trochu té historie zůstává. Jen návrší dělí Štéměchy od údolí pod Mařenkou, kde se vklíněna na kraj lesa krčí mlynářská osada s původním **Dašovským mlýnem**. Je to sice stánek umělců, s rozmyslem zde však majitelka zřídila rozsáhlé mlynářské muzeum uchováující původní vybavení i funkční mlýnské kolo. Snad jen – pokud chcete na prohlídku, objednejte se předem. Muzeum je soukromé a majitele jeho provoz neživí.

Štěměšské hory

Horu Mařenku, kde jsme už byli, necháme po pravé ruce a čeká nás „dlouhá míle“ krásných lesních asfáltek napříč celým hřebenem, než vykoukneme do jižní krajiny Moravskobudějovicka. Ocítáme se v teplé zemědělské krajině a míříme přes Cidlinu do Lesonic. Před obcí ale ještě máme důvod uhnout na polní cestu vlevo do **zámecké obory**. Průjezd jí je zážitkem ze setkání se staletými stromy a alejemi. Okolo budov hájovny se ocitneme

u mohutné zámecké budovy v centru Lesonic. Je čas navštívit unikátní **Muzeum lidových kapel** a vzpomenout na vzbouřené sedláky na panství.

Za Lesonicemi se ještě jednou vracíme do lesů: červeně značenou **Březinovou cestou** po polní asfaltce a dále lesními cestami údolím potoka směrem na Želetavu. Až u obce Horky je lépe nechat červenou značku a vrátit se na silnici od Cidliny k Bítovánkám po sjízdnější polní cestě. A to jsou už jen poslední 2 km zpět do obce a stejného dojezd do Želetavy.

ATRAKTIVITY

Želetava

www.mestyszeletava.cz

Nejstarší stavbou je původně gotický kostel sv. Michaela archanděla z roku 1303, později upravený v barokním slohu. Typická je jeho hranolová věž s helmicí. Zdejší sýrárna má největší zračí sklepy pro sýry ve střední Evropě. Využila totiž původní pivovarské

Želetava

ZAJÍMAVOST

Želetavské sýry

www.belsyry.cz

Když se řekne Želetava, každý vyhrkne „sýr“. Želetava je tradiční česká značka, její historie výroby sýrů sahá až do roku 1902. Už tehdy se mléko zpracovávalo v budově pivovaru. V roce 1910 zde vznikla mlékárna produkující také máslo, tvaroh a sýry. Tráduje se, že velká poptávka byla zejména po sýrech. V roce 1945 však byla mlékárna uzavřena a v rámci socialistické centralizace potravinářství v roce 1953 skončil provoz pivovaru. Ten převzaly Mlékárenské závody v Moravských Budějovicích a pivovar byl přebudován na zračí sklepy a tavnou sýrů. Od roku 2000 patří sýrárna francouzskému rodinnému podniku Bel Sýry. Ti produkují dodnes známé značky jako Veselá kráva®, Kiri® či Leerdammer®. O značku Apetito sýrárna přišla ve sporu s TPK Hodonín.

sklepy ze 16. století ze zrušeného pivovaru. S bývalým pivovarem souvisí i takzvaný Starý hrad, zřejmě někdejší tvrz. V minulosti sloužila jako starý pivovar, sladovna nebo sýpka. Nyní probíhá její rekonstrukce.

Rozhledna Mařenka (711 m n. m.)

www.marenka.cz

Už od roku 1941 stávala na nejvyšší hoře Třebíčska trigonometrická věž, která sloužila i jako rozhledna. V roce 1957 byla stržena víchřicí. Současná rozhledna je zde od roku 2012 s výškou 31 metrů. Za pozoruhodným výhledem do okolí je třeba

vystoupat z 9metrového kamenného základu po 156 schodech kovové konstrukce s vřetenovým schodištěm. Rozhledna je volně přístupná. S nedalekým Dašovským mlýnem spojuje rozhlednu naučná stezka. 49°10'14.711"N, 15°42'10.837"E

Předín

www.predin.cz

Ve vsi se dříve dolovala železná ruda, stříbro a zlato. Kostel sv. Václava byl postaven haviři z místních dolů už ve 14. století, zachovala se z něj pozdně románská

věž, zbytek je klasicistní. Ve 20. století v obci působily perleťářské dílny. Tradici knoflíkářství, Inářství, perleťářství a těžby zlata zachycuje Malé předínské muzeum. Perleťářství je prezentováno v historické dílně z 19. století.

Malé předínské muzeum – Předín 243, tel.: +420 607 760 935, ou.predin@tiscali.cz, 49°11'43.703"N, 15°40'42.761"E

Malé předínské muzeum

Chlístov a pramen řeky Rokytná

www.chlistov.org

V obci se připomíná pohřebiště francouzských vojáků z 1809. Na Kobylí hlavě (688m) je přístřešek s dalekým výhledem na jih Vysočiny. 200 m od obce se nachází pramen řeky Rokytné s přístřeškem pro výletníky.

Pramen řeky Rokytné

Štětmechy

www.stemechy.cz

Místní tvrz je z roku 1378 jako majetek Hechtů z Rosic a v roce 1505 ji Brtničti z Valdštejna nechali zpustnout. Zříceniny kruhového tvrziště o průměru 50 m s vodním příkopem byly adaptovány na výletníště, dnes opět poněkud zpustlé.

49°11'30.517"N, 15°43'0.246"E

Štětmešská tvrz

Dašovský mlýn

První písemná zmínka o mlýnu pochází z doby před rokem 1536. Návštěvníci se dovozí podrobnosti o technologii mletí a vývoji mlýnů, dochováno je i částečně barokní a kompletní novodobé strojní vybavení z roku 1911. Od roku 2012 vnitřní soukolí roztáčí obnovené mlýnské kolo o průměru 455 cm. K návštěvě muzea je třeba se předem objednat.

Muzeum mlynářství a venkovského životního stylu – Štětmechy 32, tel.: +420 606 788 244, mlynuzeum@seznam.cz, www.mastna.com, 49°10'40.798"N, 15°42'43.017"E

Lesonice

www.lesonice.cz

Lesonický klasicistní zámek má své předchůdce ve tvrzí ze 14. století, přestavěné v renesanční zámek rodem z Čechtína. Sloužil ke správě panství. K zámku náleží obora s množstvím cenných památných stromů. Po roce 1945 bylo v levém křídle zřízeno učiliště, v pravém funguje zdravotnické středisko a základní škola. Od roku 2014 je zde v bývalé hasičárně Muzeum lidových kapel dle námětu předsedkyně sdružení Veselá Nota Gabriely Kosmákové, vnučky vedoucího lidové kapely z Lesonic Leopolda Kosmáka. Jeho součástí je i „Kréma“ s obrazy hlavních momentů vzpoury na lesonickém panství.

Muzeum lidových kapel – Lesonice 2, tel.: +420 601 325 909, obec@lesonice.cz, 49°6'28.679"N, 15°45'20.767"E

Dašovský mlýn

ZAJÍMAVOST

Vzpouora na lesonickém panství

V roce 1775 vypuklo v českých zemích nevolnické povstání, při němž se vzburšení poddaní domáhali na vrchnostenských úřednicích zrušení robotních povinností. Nepokoje vyvrcholily 25. a 26. 7. 1775 povstáním, jehož centrem bylo lesonické panství. Poddaní začali odpirat plnění robotních povinností. Dvacitku zatčených poddaných osvobodil útok stovek sedláků. Následující den povolal majitel vojenskou setninu, které se sedláci postavili pouze s holemi. Salvě z pušek padlo za oběť 6 sedláků, a vzpoura tím byla rozprášena. Vůdcové vzpoury měli být pověšeni, císařovna Marie Terezie jim ale trest zmírnila.

DALŠÍ INFORMACE

Turistické vžitky: Mařenka, Dašovský mlýn
Turistické známky: Rozhledna Mařenka, Dašovský mlýn – Štětmechy

Toužíte někdy po výletě, na kterém nebudete polykat kilometry a neustále obhlížet nějaké pamětihodnosti? Prostě jen tak vypadnout ven do lesních samot a tišin můžete v zapomenutém koutě v samém středu Kraje Vysočina. Říká se tam tomu Zátíší. A hrabě Waldstein-Wartenberg, který tu postavil lovecký letohrádek a pak rodinnou vilu, měl zřejmě stejné myšlenky a spády. Strávit krásné chvíle v tichu lesních velikánů umožní každému toulka romantickými hvozdy na pomezí 3 okresů. Mezi 600metrovými vrcholky pravé horácké krajiny lesů, polí a pastvin se vinou malé silničky a lesní asfaltky. Okraje lesů skýtají výhledy – tu na Třebíč, tu na Jihlavu, tu na Žďársko. Místy narazíte na lesní studánku. Samoty mysliven stráží lesní hospodářství. A vy můžete vzpomínat do dobu slavných Valdštejnů a hledat jejich stopy.

Výchozí a cílové místo: Kamenice

Trasa a vzdálenosti: Kamenice (0 km)–Brodek (4,4 km)–Zahrada (8,2 km)–Zátíší (9,4 km)–U Buku (10,9 km)–Svatoslav (17,7 km)–Smrček, háj (20,5 km)–Radošov (25,7 km)–Vržanov (30,2 km)–Kamenice (34 km)

Odbočka: hájovna Smrček – Smrček, vrchol (0,5 km)

Typ kola: trekové, horské

Vhodné pro: rodina/turista

Povrch: silnice III. tř., asfaltové místní a lesní komunikace, zpevněné lesní cesty s mlátovým povrchem

Náročnost: střední

Nejvyšší bod: hájovna U Buku (652 m n. m.)

Nejnižší bod: údolí Kameničky pod Vržanovem (463 m n. m.)

Značení: trasa využívá dopravního cyklistického značení minimálně (č. 103), doporučujeme držet se navigace GPS nebo mapy

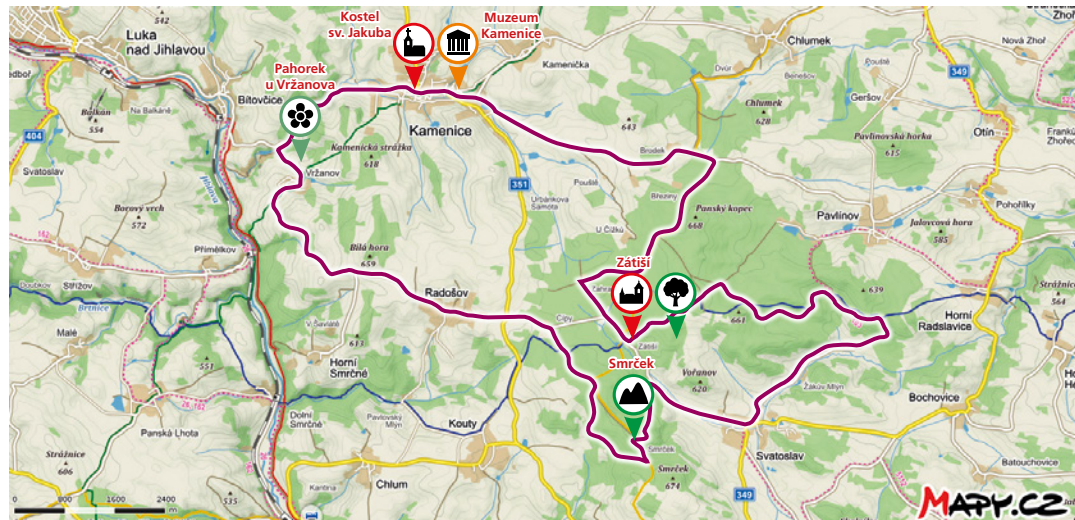

Staleté douglasky v Zátíší

POPIS TRASY

Panoramatickou toulkou polní a lesní krajinou v nadmořské výšce přes 600 m n. m. odstartujeme v nejstarší obci tohoto koutu – v **Kamenici**. Nejen název, ale i množství archaicky vyhlížejících budov dává za pravdu stáří obce včetně renesanční tvrze s muzeem a bývalého opevněného **kostela sv. Jakuba**. Nicméně slíbili jsme si, že tento výlet nebude o pamětihodnostech: jejich prohlídku můžeme tedy nechat na závěr po dostatečném relaxačním občerstvení v krajině.

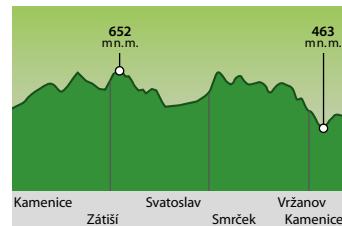
Kamenici opustíme po silnici ve směru na Velké Meziříčí a vystoupáme za

osadou Brodek až k lesnímu hřebeni. Tam se stýkají tři okresy: třebičský, jihlavský a žďárský. Narážíme na žlutou turistickou trasu a ta nás doprovodí na odbočce vpravo na lesní asfaltovou cestu do nitra lesních zátíší. Nejprve stoupáme svahem Panského kopce (668 m n. m.), vrchol ale míjíme, jen získáme kýženou nadmořskou výšku 600 m a pokračujeme dále ve směru žlutého značení. U opustíme až v místě, kde uhybá z asfaltky, po které my

ovšem pokračujeme až k lesní samotě Zahrada. Zde se dáváme vlevo a v přímém směru přijíždíme až k **zámečku Zátíší**. Doporučíme zhlédnout alespoň obří douglasky stojící jak vedle zámku, tak přes silnici směrem k rybníčku.

Za zámečkem opustíme silnici a namíříme si to opět do nitra lesa ve směru **hájovny U Buku**, kam míří modrá turistická trasa. U hájovny ji opustíme a přesedláme znovu na lesní silničky, které se vinou

Kaple ve Svatoslavi

okolo hájovny. Nejprve přes vrch Hradiště (662 m n.m.), a poté dlouhým sjezdem celým polesím dojedeme až k Žákovu mlýnu a do **Svatoslavi**. Po cestě se nechte svést křížující modrou turistickou značkou, ta by nás do cíle nedovedla. Naopak se k nám připojí cyklotrasa č. 103, po níž dorazíme až do vesnice. Na celém úseku sjezdu je třeba dbát opatnosti zejména na vodní odtoky napříč povrchem vozovky, aby se v nich nevzpříčilo kolo.

Vržanovský rybník

Návrat zpátky na rozcestí a za využití teď už neznačené lesní cesty obkružující horský hřeben ze západu míříme severozápadním směrem k silnici na Radošov. U samoty Cípy naše toulky lesními komplexy končí a další část výletu se vydáme silnicí do otevřené horácké krajiny. A cesta bude, zdá se, o to více střídát sjezdy a výjezdy. To vidíme hned v případě Radošova – co sjedeme dolů, to si vyšlapeme při výjezdu z obce znovu nahoru. V ostře zatáčce místo do Horního Smrčného

U vrcholu Smrčku

Ze Svatoslavi se silnicí opět zvedáme zpátky k lesům směrem na Zátíší. Nicméně k zámečku zpět nedojedeme, ale na kraji lesa zahneme doleva lesní cestou k masivu hory **Smrčku**. Cesta vzhůru nás dovádí až k hájovně Smrček s nedalekým vysílačem, a opět zde narážíme na žluté turistické značení. To nám pomůže dalších 500 m k rozcestí, ze kterého mohou zájemci neznačenou cestou dorazit až k nejvyššímu vrcholku Smrčku (674 m n.m.).

Kostel sv. Jakuba v Kamenici

ZAJÍMAVOST

Waldstein-Wartenberg neboli Valdštejn-Vartenberkové

Jestliže se německy znějící jména Waldstein a Wartenberg přepíšou do známější podoby Valdštejn a Vartenberk, rázem se nám rozsvítí, protože kdo by neznal starý český šlechtický rod včetně jeho nejznámějšího pretendentů Albrechta z Valdštejna. Rod ze severočeského hradu Valdštejn (u Turnova) vyklíčil už ve 13. století a vládl především na severozápadě Čech. V českém království a také rakouském císařství zastávali jeho členové významné společenské, úřední i církevní funkce. Na Moravu a Vysočinu se do-

stala větev takzvaných Brtnických Valdštejnů, kterým patřila například Brtnice a Sádek. Kateřina z Valdštejna zdědila v 17. století po Smilu Osovském z Doubravice třebíčské panství. Zde dokončili například dílo Pernštejnů a Osovských na přeměně bývalého kláštera v zámek. Třebíč a okolí statky včetně svatoslavského Zátíší spravovali až do roku 1945, kdy jim byl majetek zkonfiskován. Dnes žijí na Třebíčsku potomci Gabriely, dcery Zdeňka WaldsteinWartenberka, kterým bylo Zátíší vráceno.

Muzeum v Kamenici

pokračujeme po ní směrem na **Vržanov**. Jedeme po klikatících se cestách poli i pastvinami, můžeme si prohlédnout přírodní památky se vzácnými druhy květin a za Vržanovem klesáme do údolí Kameničky téměř na dohled od údolí řeky Jihlavy. Poslední 2 km proti proudu nás dovádějí zpět ke kamenickým pamětihodnostem a na prohlídku muzea ve tvrzí.

ATRAKTIVITY

Kamenice

www.kameniceujhlavy.cz
Starobylá obec ležící na „křížovatce dějin“ mezi Třebíčí, Jihlavou a Žďárem. Go-

ticko-renesanční budova čp. 20 v dolní části náměstí je sice vydávána za tvrz, ale údajně jí nebyla. Podobnou dispozicí mají i další budovy v obci, což svědčí o její historii. Nicméně na místní „tvrzi“ měla letní sídlo Kateřina z Valdštejna, manželka Karla staršího ze Žerotína a majitelka trebičského panství. Konala se tu schůzka krále Jiřího z Poděbrad s Matyášem Korvínem a měl zde nocovat i král Fridrich Falcký. V budově „tvrze“ s fasádou zdobenou psaníčkovými sgrafity sídlí muzeum v Kamenici. Kostel sv. Jakuba Staršího nad obcí má románské jádro a v interiéru se nachází fragmenty maleb z 15. století. Kolem kostela jsou dochovány stopy valů

a příkopu někdejšího opevnění. Pro obec netypická je i dvojice kašen na náměstí z počátku 18. století.

Muzeum Kamenice – Kamenice 20,
tel.: +420 603 413 261,
49°21'59.095"N, 15°46'41.601"E

Zátiší

Vila Waldštejnova Zátiší, známá i pod názvem Seč, je původní lovecký letohrádek majitele trebičského panství Vincence hraběte Waldstein-Wartenberg z let 1859–60. V roce 1929 si jej nechal upravit Zdeněk Waldstein-Wartenberg na rodinnou vilu. Po roce 1948 byl vyvlastněn a sloužil jako rekreační zařízení. Po roce 1998 se opět vrátil i s okolními lesy do majetku potomků hraběte Waldsteina, kteří zde chtějí vybudovat penzion. V okolí zámečku se rozkládá rybník obklopený lesoparkem, kde najdeme mohutné stromové exempláře douglasky tisolisté.

49°19'53.041"N, 15°49'25.359"E

Lesní zámek Zátiší

Vržanov

Nedaleko obce se nachází 2 lokality pastvin Prosenka a Pahorek u Vržanova chráněné pro zdejší výskyt suchomilných travin a ohrožených druhů kvetoucích rostlin.

ZAJÍMAVOST

Hledejte vrcholové knihy a razítka

Turistická tradice v našich zemích má za sebou 130 let a stále můžeme objevovat různé stopy po aktivitách spolků či jednotlivců, kteří chtěli turistům zpříjemnit jejich návštěvu na některém místě. Fenoménem jsou samozřejmě suvenýry, ať už jde o turistické známky, vizitky, samolepky, magnetky či odznaky. Na různých vrcholech ovšem narazíme na ještě archaičtější způsob osobité oslavy turismu, a tím jsou často letité vrcholové knihy a razítka. Na Vysočině je to tradice lokálních spolků, a v okolí Třebíče tak můžeme narazit na schránky vrcholových knih hned na několika výraznějších vrcholech. Obal nese vyražený nápis Vysoko-horští turisté Třebíč a seznam dalších vrcholů, kde by knihy mohly být. Jedna z nich by měla být i na Smrčku (674 m n. m.). Jestliže ji tam najdete, zapíšte se. A pokud tam už není, co ji tam znovu umístíte...?

DALŠÍ INFORMACE

Turistické vizitky: –
Turistické známky: Tvrz Kamenice u Jihlavy

Region Renesance tvoří od roku 2006 společně lidé z mikroregionů Telčska, Třeštska, Dačicka, Jemnicka a rakouského Thayalandu. Společný projektem turistiky v regionu bylo vyznačení Greenway Regionu Renesance z Vratěnina na hrad Landštejn. 118,5 km trasy je tematickou odbočkou Greenways Praha–Vídeň a představuje krásy Regionu Renesance propojením center všech zapojených měst včetně Slavonic.

Ačkoliv doba renesance oslavovala více přednosti těla než ducha, chudý kraj Vysočiny byl vždy zakotven hluboko v náboženských tradicích. Štědrost pánů ve spojení s žitou vírou prostého lidu udržovala (nebo nově budovala) v krajině svatostánky – kláštery, poutní místa i prosté kaple. I když se pak nad slávou pánů a měst zavfela voda, stánky ducha přetrvaly dodnes. Dnes se tedy vydáme mimo proslulá centra turistiky, protože duše vždy lépe vnímá, je-li z dosahu lesku a ruchu měst. A tak v krajině Regionu Renesance musíme do lesních samot a vyšín kopců. Potom objevíme skrze posvátná místa duši kraje.

Výchozí a cílové místo: Nová Říše

Trasa a vzdálenosti: Nová Říše (0 km)–
Červený Hrádek (2,7 km)–Magdalena
(9,9 km)–Krasnice (12,8 km)–Rozseč
(18,2 km)–Markvartice (21,2 km)–Hladov
(26,8 km)–Nepomuky (30,3 km)–Stará
Říše (35,7 km)–Bohuslavice (39,4 km)
–Nová Říše (41 km)

Typ kola: trekové, horské

Vhodné pro: turista

Povrch: silnice III. tř., asfaltové místní

komunikace, zpevněné lesní cesty
s mlátovým nebo štěrkovým povrchem

Náročnost: střední

Nejvyšší bod:
Nepomuky (673 m n. m.)

Nejnižší bod:
Červený Hrádek (509 m n. m.)

Značení: trasa využívá dopravního
cyklistického značení GWRR, místy
se odchyluje, doporučujeme držet se
navigace GPS nebo mapy

Premonstrátské opatství Nová Říše

POPIS TRASY

Návštěvu Telče, Třeště, Dačic, Slavonic a Jemnice si můžete užít putováním po trase č. 16 (viz s. 78) nebo č. 26 (viz s. 86). Proto si dnes za start svého výletu zvolíme duchovní centrum regionu, kterým bez pochyby byl nejen ve své době velký **premonstrátský klášter v Nové Říši**. Jeho budovy zářící ve slunci žlutí a vysoké dvouvěží **opatského kostela sv. Petra a Pavla** evokují atmosféru slavných poutních míst, takže si na upraveném náměstí připadáte jako ve slunné Itálii. Prohlídkou „Velehradu“ Vysočiny můžete výlet příhodně zahájit, dostane se vám vhledu do duchovních dějin regionu.

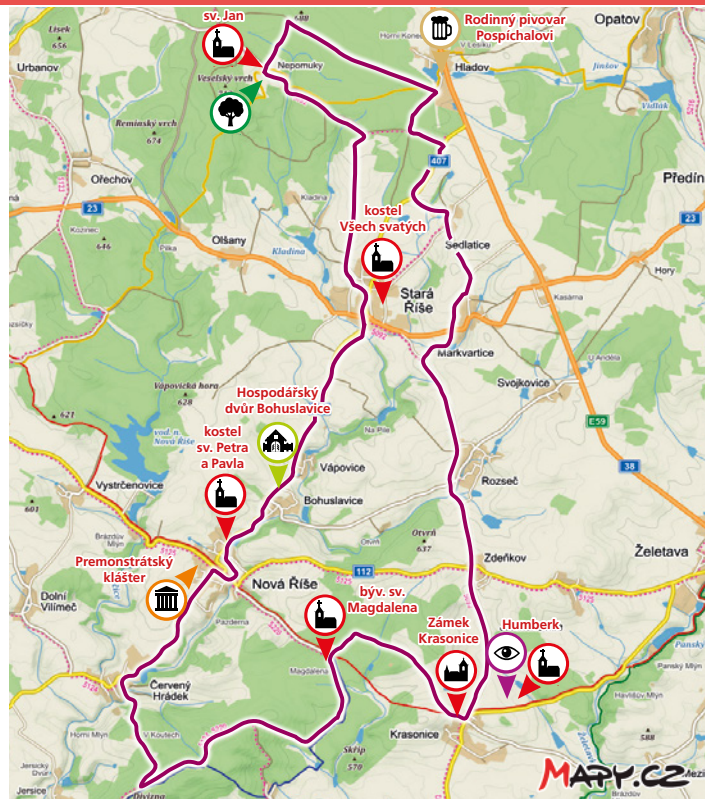
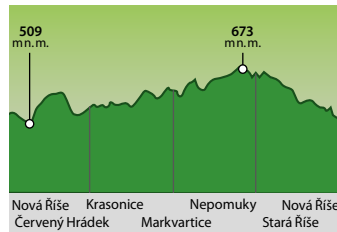

Kaple P. Marie na Humberku

První kilometry po stezkách světců i pánu nás zavedou do někdejšího sídla zakladatelů novoříšského kláštera, dnešní obce **Cervený Hrádek** na jihočeské straně krajské hranice. Z původního sídla už zbyly jen valy, a tak odtud překonáme potok a po trase 5124 vyšlapeme na lesnatý hřeben, kde už narazíme na **Greenway Regionu**

Renaissance. Příjemná hřebenová silnička nás provede lesními komplexy až k myslivně **sv. Magdaléna**, což je vlastně bývalá kaple přebudovaná k bydlení. Trasu greenway opět opustíme a silnicí vyšplháme do **Krasonic**. Přestože se jedná o malou vesničku, překvapivě i zde narazíme na renesanční zámek, byť nepřístupný. Důvodem naší návštěvy zde je ale za obcí u aleje **poutní kaple Narození P. Marie na Humberku** s krásným výhledem do kraje.

Po návratu do Krasonic se náš další poutní cíl nachází až po 15 km, takže křížujeme krajinu po místních silničkách a asfaltkách. Přes Zdeňkov a Rozseč se držíme značení cyklotrasy 5092. Tu ale opustíme těsně přes sjezdmo do Staré Říše a v Markvaticích snadněji překonáme frekventovanou a nebezpečnou silnici č. 23. Polní cestou se v Salaticích opět napojíme na silnici a cyklotrasu 5092. Před hlavní silnicí ale sjedeme vlevo na lesní cestu a na dalším rozcestí opustíme i značení a asfaltkou vpravo dorazíme do **Hladova**. Je čas na poetickou vsuvku, kterou může být návštěva **Rodinného pivovaru Pospíchalů**. Naše zastávka úzce souvisí s naším putováním, neboť pivovar se hlásí k tradicím novojišského klášterního pivovaru. Byla by škoda toto místo minout. Z Hladova nás krásná asfaltka vede lesními komplexy až na samotu **Nepomuky**. U romantické kapličky sv. Jana narazíme opět na greenway, jejíž značení nás doveďe lesními a polními cestami zpět do **Staré Říše**. V obci se značení držet nebudeme, ale zamíříme ke kostelu Všech svatých, abychom nebezpečnou silnici č. 23 znovu překročili na co nejpříhodnějším místě.

Z Říše pokračujeme už dále po silnici. Pokud máte ovšem dost času a síly, můžete se vrátit na greenway, která míří do Bohuslavic polními cestami o něco víc vpravo od silnice. Za Vápovicemi uhneme do centra **Bohuslavic** ke zdejšímu proslulému **Hospodářskému dvoru**. Areal už dávno není jen obyčejnou zemědělskou farmou, ale najdeme tu vyžití pro celou rodinu – od

minizoo a herny pro děti přes keramickou dílnu, restauraci a stylové ubytování až po posilovnu nebo originální domácí pálenici s ochutnávkou. Občerstvení na závěr trasy dojedeme po cestě okolo silnice zpět na novojišské náměstí u kláštera.

ATRAKTIVITY

Nová Říše

www.novarise.cz

Dějiny obce souvisejí velmi úzce s dějinami kláštera premonstrátů, založeného v roce 1211. Kanonie sv. Petra a Pavla vznikla jako klášter ženský, ale po roce 1597 byla přeměněna na klášter mužský. Opatství v minulosti opakovaně utrpělo, během husitských válek byl klášter vydrancován hned dvakrát: v roce 1813 vyhořeli s celým městečkem, roku 1942 byl klášter přepaden gestapem a znovu roku 1950 zrušen komunistickou mocí. Od roku 1991 opět slouží původnímu účelu. Klášterní budovy nesou stopy poslední přestavby z roku 1821. Spojovací chodbou je svázán s kostelem sv. Petra a Pavla. Kostel je 45 m dlouhý a 12 m široký. Vnitřní stěny má vyzdobeny freskami z let 1766–1767 a interiér umělecky hodnotným mobiliářem. Pro návštěvu si můžete vybrat z několika prohlídkových okruhů kostelem, kaple sv. Anny, rozsáhlé knihovny, hudebního sálu, prelatury nebo síně osobnosti. Mezi knihami se nacházejí 4 vzácné svazky herbáře z 18. století, jež se staly předlohou pro výtvarnou takzvanou novojišské keramiky. Na návsi je také obchůdek.

ZAJÍMAVOST

Řád premonstrátů

www.premonstrati.org

Řád premonstrátských řeholních kanovníků (Candidus et Canonicus Ordo Praemonstratensis, zkratka OPraem) je duchovní řád řeholních kanovníků (tedy nikoli mnišský řád). Má také svou ženskou větev (řeholní kanovnice premonstrátského řádu) a součástí premonstrátské rodiny je i Kongregace sester premonstrátek. Jeho členové se nazývají premonstráti, norbertini či (podle barvy oděvu) bílí bratři. Název premonstráti vznikl podle jejich mateřského kláštera ve francouzském Prémontré, který založil roku 1120 Norbert z Xantenu. Jako samostatný řád potvrdil premonstráty roku 1126 papež Honorius II.

První premonstrátský klášter v Čechách byl založen roku 1143 na Strahově olomouckým biskupem Jindřichem Zdíkem, který premonstráty přivedl do českých zemí. Strahovský klášter je dosud hlavním centrem premonstrátů v Čechách. Dále jsou v ČR premonstrátské kláštery Milevsko, Teplá, Nová Říše a Želiv. Premonstráti se řídí řeholí sv. Augustina. Mezi hlavní zásady jejich řehole patřil asketický způsob života (ovšem ne tak přísný jako u cisterciáků), konání kněžských povinností mezi věřícími (kázání, zpovídání), charita, rozvíjení vzdělání a vědy. Hlavní činností řádu je kazatelství, práce v duchovní správě, vědě a školství.

Klášter Nová Říše – U kláštera 1,
tel.: +420 567 318 110, opatrnr@centrum.cz,
www.klaster.novarise.cz,
49°8'21.935"N, 15°33'53.569"E

Bývalá kaple sv. Magdalény

Červený Hrádek

www.obec-cervenyhradec.cz

Hrádek vlastnil už ve 13. století šlechtický rod Markvarta z Hrádku. Ten se svou manželkou Vojslavou založil v nedaleké Nové Říši klášter. V průběhu 30leté války byla tvrz pobořena a zanikla. Na místě stojí dnes 4 stavení, do nichž byly zakomponovány zbytky zdiva tvrze.

Hájovna sv. Magdalena

Myslivna Majdalena je lesní kaple z roku 1629, roku 1807 byla odsvěcena a sloužila za myslivnu. Pobýval v ní básník Otakar Březina, kterého lákala zdejší příroda.

Krasnice a Humberk

www.krasnice.cz

V centru obce je renesanční zámek z roku 1630, vystavěný v pobělohorské době na místě předchozích 2 tvrzí ze 13. a 16. století. V roce 1830 prošel zámek empírovou přestavbou, při níž došlo k založení anglického parku. Nyní je v soukromých rukou. Na kopci (1 km od obce) nechal roku 1664 postavit malou kapličku Panny Marie hrabě K. M. Thurn jako dík za uzdravení nemocných očí.

Zámek Krasnice

K uzdravení mu pomohla voda ze studny na úpatí obce. Lidé nazývali kapli Thurnberk a z toho vzniklo jméno současné – Humberk. 1901 byla kaple novogoticky přestavěna a konají se zde slavné poutě.

Rozseč

www.rozsec.estranky.cz

Kostel Božského srdce Páně (dnes Nejsvětějšího Srdce Ježíšova) dal vystavět novoříšský opat Josef Karásek na místě kaple sv. Barbory roku 1908. Jde o první

kostel tohoto zasvěcení na Moravě a patrně i v českých zemích. V obci bydlela na Familkách v č. 45 rodina Zachova, z níž pocházeli vynikající lidoví umělci – řezbáři a malíři.

Rodinný pivovar Hladov

Hladov – Rodinný pivovar

Pivovar byl založen v roce 2015 rodinou Pospíchalů, aby navázal na tradici novoříšského klášterního pivovaru. V jeho nabídce jsou piva výčepní, ležáky i speciály. Provozuje Novoříšskou pivnici v Jihlavě.

Rodinný pivovar Pospíchalovi

– Hladov 76, tel.: +420 730 515 194,
info@pivovarhladov.cz,
www.pivovarhladov.cz,
49°12'37.258"N, 15°36'37.330"E

Nepomuky

Osada založená v 18. století u kaple sv. Jana Nepomuckého majiteli brtnického panství. U kapličky roste lípa o stáří 150 let. Jednou za rok v květnu se v Nepomukách slouží za velké účasti lidu mše svatá právě u kapličky sv. Jana Nepomuckého a při-

chází sem procesí poutníků ze Staré Říše. Hlavním celebrantem obvykle bývá opat premonstrátů z Novoříšského kláštera.

Stará Říše

www.stararise.cz

Místní jméno vzniklo z německého slova pro štěrky, které se zde těžil. Městyň leží na frekventované křižovatce, kde se dělí cesty mezi Brnem a Jindřichovým Hradcem a Jihlavou a Vídní, jako přirozený střed kolonizace. Barokní kostel Všech svatých byl postavený po požáru roku 1759 na místě původního. Ve Staré Říši je umístěna

Kostel Stará Říše

socha Iva – patří do skupiny Soch Regionu Renesance z asi 24 rozestětých po celém regionu.

Hospodářský dvůr Bohuslavice

www.bohuslavice-ji.cz

Hospodářský dvůr Bohuslavice je areál s restaurací a ubytováním na statku. V areálu se nachází pěstitelská palenice pro výrobu pálenky nabízející výklad s prohlídkou zařízení včetně ochutnávky vzorků destilátů.

Hospodářský dvůr Bohuslavice –

Bohuslavice 10, tel.: +420 724 081 244,
info@hospodarskydvur.cz,
www.hospodarskydvur.cz,
49°8'56.559"N, 15°34'36.213"E

ZAJÍMAVOST

Otokar Březina

Český básník a spisovatel, představitel symbolismu, který ovlivnil vývoj české poezie ve 20. století. Otokar Březina, vlastním jménem Václav Jebavý, se narodil 13. září 1868 v Počátkách. V letech 1888–1901 žil a působil jako učitel v Nové Říši a jejím okolí. Jeho přítel knihovnik a opat kláštera premonstrátů. P. Norbert Drápalík mu umožnil přístup do bohaté klášterní knihovny. Roku 1929 zemřel v Jaroměřicích nad Rokytnou, kde je i pohřbený.

DALŠÍ INFORMACE

Turistické vizečky: Klášter Nová Říše
Turistické známky: Klášter Nová Říše

POUTNÍKOVA PIVNÍ STEZKA

Za perlami Pelhřimovska

DĚLKA

39 km

Pelhřimovský pivovar Poutník spolu s městem Pelhřimov otevřely v roce 2015 Poutníkovu pivní stezku. Trasa dlouhá 60 km spojovala nejkrásnější místa Brány Vysočiny s motivující možností hasit žízeň v kouzelných hospůdkách lahodným pelhřimovským pivem. Proč minulý čas? Myšlenka zřejmě vyprchala a dnes už k Poutníkově stezce stěží najdete další informace.

Co nám ale zůstalo, je tip na atraktivní výlet z Pelhřimova – města rekordů, a tak když zmíníme z trasy například ještě Novou Cerekev se židovskými památkami a Červenou Řečici s arcibiskupským zámekem, máme hned 3 důvody ke 40km okruhu Pelhřimovskem. Samozřejmě včetně Pelhřimova, města „s věčně dobrou náladou“, kde potkáme sbírku unikátních rekordů a kuriozit, pelhřimovské čerty a strašidla, staré městské hrady i zámek a v neposlední řadě rovněž spoustu umění...

Skvělým doplňkem výletu pak mohou být také Poutníkovy hospůdky a restaurace, na které narazíme.

Výchozí a cílové místo: Pelhřimov

Trasa a vzdálenosti:

Pelhřimov (0 km)–Vlásenice (4,7 km)–
Proseč-Obořiště (7,7 km)–Nová Cerekev
(10 km)–Pejškov (14,3 km)–Bítětice
(17 km)–Červená Řečice (23,7 km)–
v. n. Trnávka (25 km)–Svépravice
(30,3 km)–Krasíkovice (34,6 km)–
Pelhřimov (39 km)

Typ kola: trekové, horské

Vhodné pro: turista

Povrch: silnice III. tř., asfaltové místní komunikace

Náročnost: střední

Nejvyšší bod: Bácovice (601 m n. m.)

Nejnižší bod:
vodní nádrž Trnávka (418 m n. m.)

Značení: trasa částečně využívá
dopravního cyklistického (č. 1219, 1218,
1223, 1224), místy odbočuje, držte se
navigace GPS nebo mapy

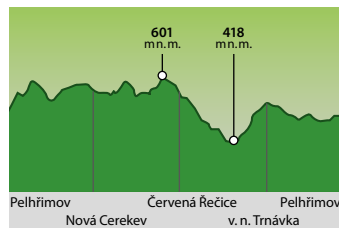
Masarykovo náměstí v Pelhřimově

POPIS TRASY

Trasa po pokladech **Pelhřimovska** začíná ideálně na centrálním Masarykově náměstí u turistického informačního centra. Chceme-li na úvod navštívit některou z četných pelhřimovských památek, je nejlepší začít přímo v renesančním **Srejnarovském domě**, kde vedle infocentra nahlédnete do Pelhřimovského pekla nebo sítě slavných pelhřimovských rodáků Oldřicha a Lubomíra Lipských (**První české MÚZYum**). Dále se nabízí **zámek** **Muzeem Vysočiny** nebo **vyhlídková věž kostela sv. Bartoloměje**. Brankou vedle zámku, takzvanou Solní bránou, pak konečně opustíme hrady města Pelhřimova silnicí po cyklotrase č. 1219 směrem na Vlášence. O 3 km dál dorazíme k **zámku Proseč** v osadě Proseč-Obořiště. Zámek můžeme zhlédnout jen z exteriéru, neboť uvnitř sídlí domov pro seniory. Zámecký park přístupný několika brankami ukřývá 500 let starý mohutný Havlíčkův dub.

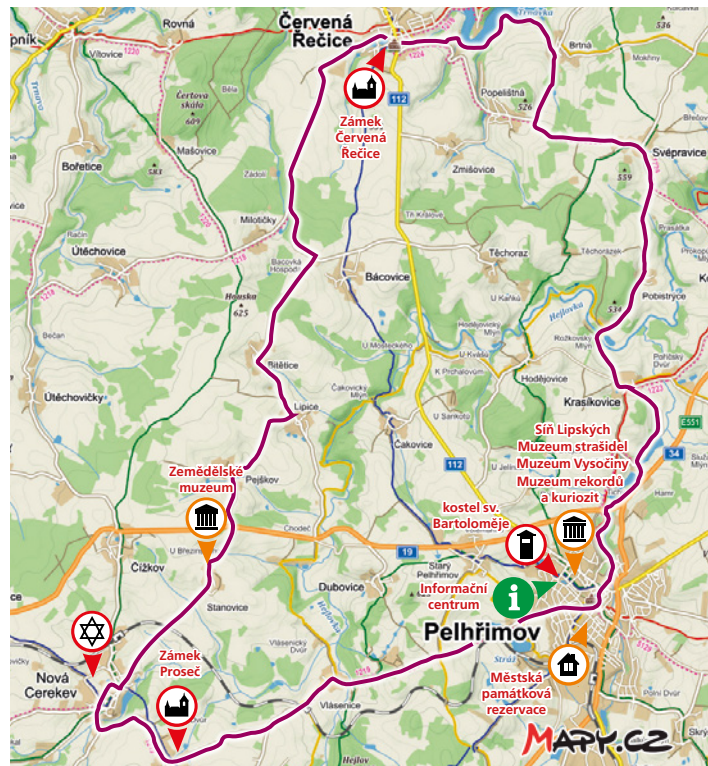

Srejnarovský dům

Náš Jihozápadní směr jízdy obracíme k SZ a po 2 km sjíždíme do **Nové Cerekve**. Dnes pouze městys, avšak se všemi atributy někdejšího města, je proslulý židovskou stopou, kterou tu zanechala silná židovská komunita. Cerekví projedeme od jihu na sever, kde se dostaneme do bývalé židovské čtvrti, a nemíne po pravé straně cesty zejména výraznou stavbu opravené synagogy, případně židovský hřbitov.

Za Cerekví nás čeká dlouhá míle Pelhřimovskem až do Červené Řečice. Cesta po silnicích a silničkách zvlněnou polní krajinou není bez zajímavosti. Hned u sousední vesnice **Stanovice** se setkáme s vesnickou zástavbou typické „okrouhlice“. V Pachtově špejcharu na konci obce vlevo pak můžeme zastavit v **malém zemědělském muzeu**. Za Stanovicemi dáme velký pozor při křížení frekventované silnice č. 19 a v Pejškově zahame hned na začátku obce na Lipici. Tuto další vesnickou „okrouhlici“ protne směrem na Bítětic k samoté nazvané Bacovská hospoda, snad dle někdejšího zájezdního hostince,

a u Milotiček se k nám připojí cyklotrasa č. 1218, s níž už dorazíme do **Červené Řečice**.

Někdejší (arci)biskupské město, jak by se Řečice dala vznešně nazvat, se sice může chlubit znovu vráceným městským titulem, hlavní chloubou – renesanční zámeček – ale teprve postupně vstává z časů zanedbávání ke svému dřívějšímu lesku a slávě. Snad mu v tomto ohledu pomůže i titul národní kulturní památky. Po obkroužení zámku opustíme Řečici okolo kostela sv. Magdalény v doprovodu žluté turistické značky, která nás dovede k silnici a záhy k hladině **přehrady Trnávka**. Malebným zákoutím okolo přehrady snad neubere na krásě méně kvalitní cesta, po chvíli se však opět dostáváme na asfaltku, jež nás vede do osady Brtná.

Pelhřimovské bicyklení

Výjezd od přehrady do kopců nás obrací k návratu do startovního města Pelhřimova. Přes Svépravice a Pobistryče sledujeme zpozvdálí údolí potoka Hejlovka,

které překonáme u Krasíkovíc. Na trase se nedržíme cyklistického značení, snad jen během posledního úseku k Raděninu. Odtud můžeme pokračovat krásnou novou asfaltkou okolo Raděniňského rybníka, která naváže na cyklostezky v **Městských sadech Pelhřimova**. A to už jsme rovnou v centru města, kde se na naší návštěvu těší nezájemně jedinečné **Muzeum rekordů a kuriozit v Dolní bráně** hradeb a všechna **pelhřimovská strašidla** na Masarykově náměstí... tedy pardon, v Muzeu strašidel tamtéž.

ATRAKTIVITY

Pelhřimov

www.mestopelhrimov.cz

S královským městem Pelhřimov seznamuje návštěvníky naučná Stezka po stavebních slozích. Východiskem je renesanční Šrejnárovo dům čp. 10, kde sídlí infocentrum a Síň Lipských aneb První české MÚZium. Město obklopuje část bývalých hradeb a 3 městské brány. Zámek pánů z Říčan z 15. století od roku 1908 slouží Muzeu Vysočiny a zaměřuje se na regionální dějiny a etnografii. Součástí je i zpřístupněná městská šatlna. Děkanýj kostel sv. Bartoloměje je gotickou dominantou, exteriér zdobí psaníčková sgrafita. Vyhlídková věž ukazuje také komůrka hlásného. Muzeum strašidel v prostorách sklepení Purkrabského domu čp. 17 je expozice strašidel „vyskytujících se“ v minulosti i současnosti na Vysočině. Podobně je to s Pelhřimovským pekle.

V roce 1991 vznikl festival Pelhřimov – město rekordů. S ním souvisí i Muzeum rekordů a kuriozit Nábřeží rekordů a kuriozit. V Domě dobrých dnů je umístěna expozice Zlaté české ručičky – Unikáty ze sirek.

Turistické informační centrum;
Síň Lipských, Pelhřimovské peklo –
Masarykovo nám. 10, tel.: +420 565 326 924,
ic@kzpe.cz, www.pelhrimovsko.cz,
49°25'51.511"N, 15°13'20.487"E

ZAJÍMAVOST

Muzeum rekordů a kuriozit Pelhřimov

www.dobryden.cz

Muzeum rekordů a kuriozit bylo otevřeno v Pelhřimově jako jediné zařízení svého druhu ve střední Evropě. Největší, nejmenší, nejdelší, nejtěžší, nejrychlejší, nejvytrvalejší... To vše jsou přívlastky, s nimiž se v expozici Muzea rekordů a kuriozit setkáte na každém kroku. Muzeum mapující unikátní výkony českých a světových rekordmanů, z nichž mnozí jsou zapsáni v České knize rekordů, sídlí v Pelhřimově – městě rekordů. V pěti podlažích pelhřimovské Dolní brány jsou shromážděny unikátní exponáty jinde na světě nevidané. Největší hnízda, ruce, bundy. K tomu obrovské množství fotografií či filmových dokumentů. Doplnující fotografická expozice zachycuje nejlepší momenty uplynulých ročníků festivalu Pelhřimov – město rekordů, záběry z netradičních akcí

Pelhřimov – město rekordů

i rekordních pokusů pořádaných na území ČR a přibližuje atmosféru zahraničních festivalů, kde agentura Dobry den reprezentovala Českou republiku. V expozici Zlaté české ručičky naleznete světově ojedinělou kolekci více než 90 unikátů ze zápalek a zápalkových hlaviček a další výrobky šikovných českých rukou. Odpočínáte si na zahradě s obřimi předměty.

Expozice rekordů a kuriozit
– Palackého 47 (Dolní brána),
tel.: +420 565 321 327, 777 601 304
Expozice Zlaté české ručičky
– Nábřeží rekordů a kuriozit 811,
tel.: +420 565 323 163
muzem@dobryden.cz,
www.muzeumrekorduakuriozit.cz,
49°25'55.301"N, 15°13'31.080"E

Muzeum Vysočiny Pelhřimov –
Masarykovo náměstí 12,
tel.: +420 565 323 184,
muzeum.pelhrimov@muzeumpe.cz,
www.muzeumpe.cz,

49°25'50.283"N, 15°13'18.606"E
Muzeum strašidel – Masarykovo náměstí 17,
tel.: +420 565 321 548, galeriem@kzpe.cz,
49°25'49.441"N, 15°13'22.374"E

Zámek Proseč

Proseč-Obořiště

www.ddprosec-oboriste.cz

Původně tvrz připomínána rokem 1398 (loupežný rytíř Mikuláš z Proseče), v 16. století renesančně přestavěna, v polovině 18. století rozšířena a upravena na barokní zámek. V současné době zámek funguje jako domov pro seniory. U zámku stojí kaple sv. Rocha a v přílehlém parku se nachází staletý dub nazývaný Havlíčkův podle toho, že pod ním posedával a psal básně Karel Havlíček Borovský.
49°24'27.510"N, 15°7'43.100"E

Nová Cerekev

www.novacerekev.cz

Městys ze 12. století má své jméno po dřevěném kostelu („cierkev“). Dnešní je barokní a zasvěcen anglickému mučedníkovi Tomáši Becketovi. Urbanisticky se Cerekev svým půdorysem liší od vsí: má ráz města s náměstím a branami a měla i svou radnici s věží a zvonem. Severní předměstí bývalo židovskou čtvrtí. V roce 1880 tvořili Židé 12 % obyvatelstva. Synagoga byla postavena před rokem 1855 v novorománském stylu s maurskými prvky na místě původní menší modlitebny. Oproti okolní zástavbě se jedná o mohutnou stavbu. Uvnitř je instalována expozice – Architektura synagog v českých zemích.
Synagoga – tel.: +420 733 142 151, novacerekev@quick.cz, www.10hvezd.cz, 49°25'5.873"N, 15°7'8.334"E

Synagoga Nová Cerekev

Stanovice

www.stanovice.cz

Tvoří pravidelnou náves s půdorysnou strukturou kruhové středověké vesnice –

„okrouhlice“. Pachtův špejchar (tj. sýpka) je ze 16. století, od roku 2006 je zde Zemědělské muzeum. Sbírkou muzea tvoří převážně předměty typické pro život a řemeslnou práci na české vesnici v začátcích 20. století. Budova patří mezi nejstarší lidové stavby v regionu.

Zemědělské muzeum – Stanovice 10,
tel.: +420 602 458 540, info@stanovice.cz,
49°26'4.017"N, 15°8'16.473"E

Červená Řečice

www.cervenarecice.info

Historické jádro města je městskou památkovou zónou. Renesanční zámek vznikl po roce 1535 přestavbou původního hradu. Od 12. století do roku 1948 (s výjimkou 200 let) patřil hrad s panstvím pražským biskupům. Z původního hradu se částečně zachovaly vodní příkop a opevnění se 2 baštami. Fasády jsou zdobeny figurálními

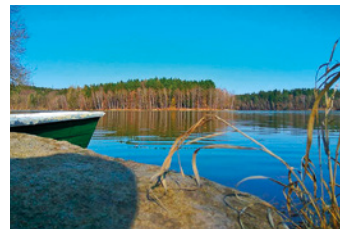
Zámek Červená Řečice

sgrafity. V současnosti prochází hrad rekonstrukcí. Po obnově zde vznikne nová expozice.

Zámek Červená Řečice – cervenarecice.cz,
49°30'36.637"N, 15°10'41.701"E

Vodní nádrž Trnávka

Přehradní nádrž byla vybudována v letech 1977–1981. Využívá se hlavně k zachycení splavenin, rekreační účelům a pro výrobu elektrické energie.

Přehrada Trnávka

DALŠÍ INFORMACE

Turistické vžitky: Pelhřimov, Muzeum rekordů a kuriozit Pelhřimov, Muzeum strašidel Pelhřimov, Síň Lipských aneb První české MÚZYum, Věž sv. Bartoloměje v Pelhřimově, Pelhřimovské peklo, Zámek Červená Řečice
Turistické známky: Pelhřimov, Pelhřimov – město rekordů, Červená Řečice

Obzorové linie obých vrchů nejzápadnější části Vysočiny prorážejí tu a tam výraznější 700metrové vrchy. Jak příznačné místní názvy napovídají, šlo o strážní a ohňová místa, odkud se předávala znamení o nebezpečích, jež hrozilo zemi. Severnímu okolí Pacova tak dominuje vrch Strážště, symbol kraje i celého mikroregionu.

Cyklovýlet Pacovskem představuje toučku na pomezí Vysočiny, jižních a středních Čech. Máme to odtud vzdušnou čarou stejně daleko do Jihlavy, Benešova nebo Veselí nad Lužnicí. O to zajímavěji a odlehleji může tento kout působit. Alespoň to si myslel například slavný filozof Bernard Bolzano, když odešel do ústraní ze svého pražského působiště právě sem, do malé Těchobuzi, neboť byl pro své reformátorské názory zbaven možnosti učit. To jiný básník, Antonín Sova, by na svůj rodný kraj nedal dopustit, a tak se sem po mládí stráveném v Pacově a Lukavci zase na stáří vrátil.

Cyklotoučku lesními asfaltkami Strážště po stopách slavných a po malebných městečkách a obcích si určitě zařaďte na svůj program. www.straziste.cz

Východí a cílové místo: Pacov

Trasa a vzdálenosti: Pacov (0 km)–Zhořec (4,4 km)–Těchobuz (10,8 km)–Mezilesí (14,9 km)–Lukavec (19 km)–Kateřinky (22 km)–Strážště-kaple (27,2 km)–Útěchovice (30 km)–Velká Chýška (33,6 km)–Hrádek (36,6 km)–Pacov (40 km)
Odbočka: vrchol Strážště (0,9 km)

Typ kola: trekové, horské

Vhodné pro: turista

Povrch: silnice III. tř., asfaltové místní

komunikace, zpevněné lesní cesty s mlátovým nebo štěrkovým povrchem

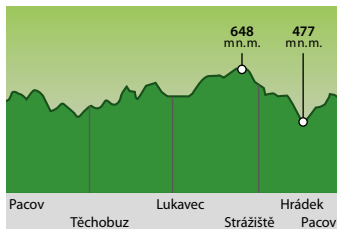
Náročnost: střední

Nejvyšší bod:
Strážště – kaple (684 m n. m.)
/ Strážště – vrchol (744 m n. m.)

Nejnižší bod: Peřínkův mlýn (477 m n. m.)

Značení: trasa částečně využívá dopravního cyklistického značení (č. 161, 321, 1217), v detailech doporučujeme držet se navigace GPS nebo mapy

POPIS TRASY

Po stopách dvou slavných osobností snad až nečekaně spjatých s tímto malým regionem se vydáme okružní jízdu malebnou krajinou mezi 3 „vrcholy“ trojúhelníka – Pacov, Těchobuz a Lukavec. Podstatným bonusem pak bude návštěva nejvyššího bodu – **Strážště**.

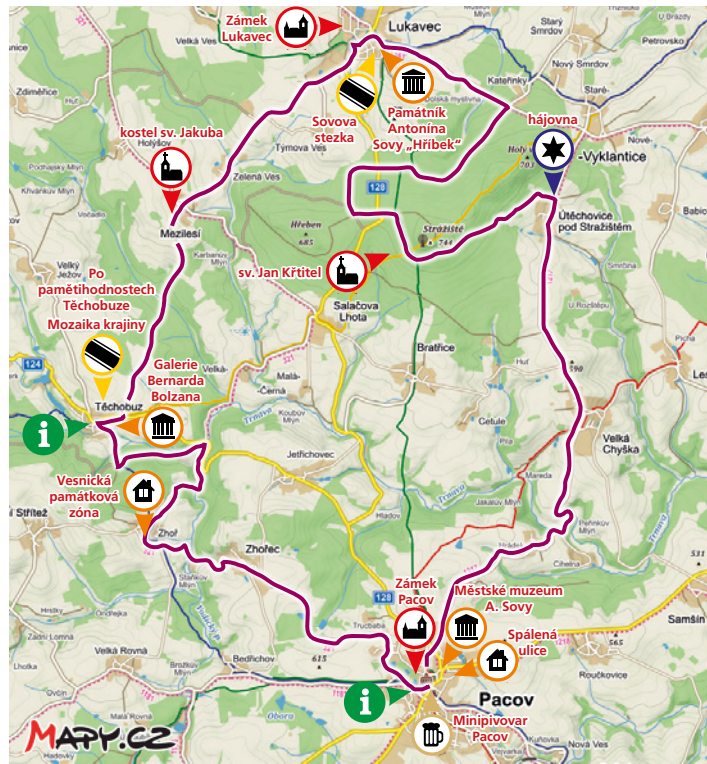
Z pacovského nám. Svobody vyrazíme nejprve za Bernardem Bolzanem do Těchobuzi. Průvodcem nám bude cykotrasa č. 321, která nás doveđe do Zhořce. Spustíme se do údolí říčky Trnava a na protějším vršku trůní **vesnická památková zóna Zhoř**. Nepřehlédneme původně raně gotický kostel Nanebevzetí P. Marie, a to hlavně proto, že patří k typu kostelů bez věží (viz tzv. Podlipnické kostely, výlet č. 13), zatímco věž stojí stranou. Ze Zhořce se znovu dostaneme k říčce, kde se na křižovatce u lomu můžeme rozhodnout buď pro 2 km po silnici II. tř., nebo bezpečnější lesní asfalt. Okolo lomu vystoupáme do kopce a dojedeme až k **Bolzanově studánce**, kde se potkáme s naučnou

Vysílač na Strážště

stezkou **Po pamětihodnostech Těchobuze**. Ta nás doveđe lesní cestou do centra obce, kde si můžeme v klidu obhlédnout zámek, galerii a další památky. Na závěr návštěvy si nechte roubenou stodolu a špýchar, protože kousek za ním bude cesta pokračovat dále – asfaltku polí a lesy až do Mezilesí, směrem na druhý cíl naší cesty Lukavec.

Do **Mezilesí** si pěkně vyšlápeme, jak se naše trasa začíná obtáčet okolo hory

Strážisté a celý reliéf stoupá. I mezileský kostel sv. Jakuba působí svou starobylostí jako někdejší strážní tvrz, již nechyběl nezbytný výhled do krajiny. Za Zelenou vsí křížujeme údolí dalšího potoka a do **Lukavce** vjíždíme přímo od zámecké strany. U Pivovarského rybníka zabočíme vlevo do otevřeně brány v kamenné zdi a pokocháme se zámeckým parkem včetně neopomenutelné návštěvy **Hříbku s muzeem Antonína Sovy**. Tak se ocitáme na počátku **Sovovy stezky** a osudů básníka kraje, který nás doprovodí přes lesy Strážisté zpět do Pacova.

Abychom si užili komfortu lesních silniček a horského vzduchu, budeme lesní komplexy okolo **Strážisté** křížovat napříč tam a zpět. To nám umožní vyhnout se velkým stoupáním a zároveň se řádně projet. Lukavec opustíme ve směru na Vyklatnice, ale u Dolské myslivny zahne me vpravo na lesní asfaltku. Po ní lesními cestami proklíčujeme celé severní pole sí Strážisté až ke **kapli sv. Jana Křtitele** se studánkou. Občerstvení si dopřejte v hloubi lesů. K samotnému **vrcholu Strážisté** se ovšem dostaneme o něco dříve – na rozcestí se zelenou turistickou značkou, odkud vede vzhůru asfaltová obslužná komunikace až k vysílači.

Pohodlnou cestou míříme od Strážisté do **Útěchovic**, kde se v roce 1904 v myslivně narodil divadelní režisér a spoluvůdce české divadelní avantgardy Jiří Frejka. Vracíme se na silniční síť a také značnou cyklotrasu č. 1217. Ta nás dovede až zpátky do Pacova. Předtím ovšem potřetí

křížujeme údolí říčky Trnavy, když předtím projedeme **Velkou Chyškou**. Někoho může motivovat hledat v osadě za údolím bývalou tvrz Hrádek, věžte však, že v zemědělských budovách na místě bývalého Hrádku moc poetiky starých časů neuvidíte. Je lépe si pospíšit do **Pacova**, kterému ještě prohlídku jeho památek dlužíme. Sovova stezka se sice uzavírá v parku, okolo něž vjíždíme do města, Sovovo muzeum je ovšem v zámeckých prostorách a prezentuje expozice nejen o básníkovi, ale i o všech zajímavostech Pacovska. Na závěr můžeme projít Spálenou ulicí a žížeň z výletu uhasit v Pacovském minipivovaru.

ATRAKTIVITY

Pacov

www.mestopacov.cz

Historické jádro je městskou památkovou zónou. Původní hrad byl v 16. století přestavěn na zámek. V 18. století sloužil jako klášter bosých karmelitánů. Ti zde vystavěli

Kostel sv. Michaela v Pacově

ZAJÍMAVOST

Sovova naučná stezka

Stezka nazvaná podle básníka Antonína Sovy spojuje Pacov a Lukavec. Její celková délka je 12 km a nachází se na ní 4 zastavení. Propojuje tak místa úzce spojená s životem a dílem básníka. Ten se narodil roku 1864 na Pacovském zámku, později žil s rodinou v Lukavci a v roce 1928 opět v Pacově zemřel. Do pomníku v Sovově parku je vložena urna

barokní kostel sv. Václava. V současnosti zde najdete sídlo Městského úřadu a regionální a společenské centrum s informačním centrem a Městským muzeem Antonína Sovy. To nabízí expozice Historie Pacovska, Pacov a motocyklový sport a Život a dílo básníka Antonína Sovy. Významnou dominantou městské památkové zóny je gotický kostel sv. Michaela a k návštěvě láká Spálená ulice s lidovými stavbami hospodářských usedlostí s barokními štíty a neoklasicistními fasádami. V roce 2005 byla v márnici židovského hřbitova instalována stálá expozice o dějinách židovského etnika na Pacovsku. Roku 1906 se jely první mezinárodní motocyklové závody pod patronátem FIM na takzvaném Pacovském okruhu. Tuto historickou událost připomíná Veterán rallye Pacov, která je závodem historických motocyklů na původním okruhu.

s jeho popelem. Jako básník spojil svou přírodní lyriku s tímto regionem například v díle **Z mého kraje**.

Trasa stezky začíná v Pacově na nám. Svobody, odkud pokračuje Karmelitánskou ulicí okolo zámku, ulicí Za Branou k Sovovu parku a dále po lesní cestě k říčce Trnavě a až na okraj Bratřic. NS pokračuje po polní a lesní cestě ke kapli sv. Jana Křtitele pod vrchem Strážisté. Po této cestě pak pokračuje až do Lukavce, kam vstupuje ulicí Ke Křížku. Posléze odbočuje doleva a ulicí Vyklatická míří na náměstí sv. Václava, kde končí.

Spálená ulice v Pacově

Zámek Pacov (TIC, Muzeum A. Sovy) – nám. Svobody 1, tel.: +420 565 455 100, muzeum@mestopacov.cz, www.zamekpacov.cz, 49°28'24.959"N, 15°0'9.830"E

Těchobuz

www.techobuz.cz

Malá obec na trojmezí krajů s neobyčejně vysokou koncentrací kulturních pamětihodností. 3,5km okružní naučná stezka **Po pamětihodnostech Těchobuze** je prezentuje na 10 zastaveních. Na ni navazuje naučná stezka **Mozaika krajiny**. Hlavním objektem obce je barokní zámek s mansardovou střechou, bývalá tvrz ze 14. století, jež dnes čeká na využití. Na zámku v letech 1823–48 pobýval v ústraní matematik, filozof a teolog Bernardo Bolzana. Budova bývalé sýpky nyní slouží jako **Galerie Bernarda Bolzana** s expozicí o tomto mysliteli a o historii obce. Ta je spjata i se sklárnami produkujícími křišťálové sklo, které zde fungovaly od konce 17. století do 70. let 19. století. Na historii sklářů upomíná panel v zámeckém parku. Perlou lidové architektury je zrestaurovaná polygonální roubená stodola č.p.16

Těchobuz, kaple s márnicí

a nedaleký barokní špýchar. Sakrální pamětihodností je původní románský, renesančně přestavěný kostel sv. Marka, nyní sloužící obci ke koncertům.

Galerie Bernarda Bolzana – Těchobuz 87, tel.: +420 724 810 276, galerie@techobuz.cz, 49°30'33.444"N, 14°55'44.038"E
Turistické informační centrum Těchobuz – Těchobuz 60, tel.: +420 775 949 465, info@centrum@techobuz.cz, 49°30'33.868"N, 14°55'47.203"E

Galerie B. Bolzana v Těchobuzi

Mezilesí

www.obecmezilesi.cz

Obec se pyšní gotickým kostelem sv. Jakuba Většího. Archaiicky působící obdélná stavba má hranolovou věž netypicky za presbytářem. V sousední Zelené Vsi stával zámeček z počátku 18. století, v roce 1935 byl však zbořen. V parku se ještě nyní nachází části jeho základů.

Lukavec

www.lukavec.cz

Český zemanský rod pánů Lukaveckých z Lukavce sídlil na zdejší vodní tvrzi až do 17. století. Barokní zámek vznikl přestavbou tvrze po roce 1769. Od 70. let 20. století je bez využití. V 18. století vyrostl v parku takzvaný Hříběk, klasicistní pavilon, který je nyní Památníkem Antonína Sovy s expozicí zachycující etapy básníka života. Podél parku k božím mukám sv. Rocha byla obnovena křížová cesta.

Památník Antonína Sovy Hříběk – Lukavec 6, tel.: +420 605 436 304, info@lukaveckyhribek.cz, www.lukaveckyhribek.cz, 49°33'50.351"N, 14°59'7.901"E

Altán Hříběk – muzeum A. Sovy v Lukavci

Strážiště (744 m)

Nejvyšší bod Pacovské pahorkatiny, na jehož vrcholu stála už v roce 1878 dřevěná rozhledna. Nyní je zde televizní vysílač jako dominanta celého hřebenu. Na

jihozápadním svahu v místech, kde vyvěrá minerální pramen, je kaple sv. Jana Křtitele, někdejší poutní místo.

Strážiště

ZAJÍMAVOST

15. poledník

Pacovem prochází 15. stupeň východní délky, který je nultým poledníkem pásma středoevropského času. Na východ a na západ od tohoto poledníku vznikají podstatné odchylky času místního od času středoevropského. Město Pacov má místní čas naprosto shodný s časem středoevropským. Východní hranice ČR má minusový rozdíl více než 15 minut, Ašský výběžek naopak plus 11,5 minuty. 15. stupeň východní délky prochází středem pacovského hřbitova k sídlišti Za Branou.

DALŠÍ INFORMACE

Turistické vizitky: Pacov, Zámek Pacov
Turistické známky: Pacov, Zámek Pacov, Těchobuz

Samotná myšlenka tras greenways, a tedy zelených koridorů, leží ve využití tras pro turistiku a rekreaci v souladu s ochranou stávajícího stavu přírody. Greenway řemesel a vyznání je jednou z místních větví greenways navazujících na Greenway Praha–Vídeň. Spojuje místa spjatá s řemeslnými tradicemi a historickými zápasy o víru, která jsou díky aktivitám lidí na stezce stále živá. Vznikla v roce 2003 a v průběhu let se měnila. Její současná celková délka je necelých 200 km a navštívit na ní můžete v 16 městech a obcích 26 míst vztahujících se k řemeslům či víře. My si pro náš výlet vybereme skromných 40 km cest v jihozápadním cípu kraje Vysočina od proslavených starých sídel Žirovnice a Počátek až po lesnaté Jihlavské vrchy se zámky, mlýny, lázněmi, prameny i skalami romantické krajiny České Sibiře. Greenway řemesel a vyznání realizuje a provozuje spolek Na dobrých cestách, který se podílí od roku 2003 i na každoročním Festivalu řemesel a vyznání a od roku 2004 na ní vysazuje při jarním otevírání stezky u příležitosti Dne Země lípu.

www.greenwayremeselavyznani.cz

Výchozí a cílové místo: Žirovnice

Vhodné pro: turista

Trasa a vzdálenosti: Žirovnice (0 km)–Horní Olešná (6 km)–Zahrádky (9 km)–Domašín (12,2 km)–Horní Pole (14,8 km)–Klatovec (16,4 km)–rozc. Kaliště pod Javořicí (20,4 km)–Horní Duběnky (26,3 km)–Jihlávka (29 km)–Počátky (33,3 km)–Stojcín (36,9 km)–Žirovnice (39,5 km)

Povrch: silnice III. tř., asfaltové místní komunikace, zpevněné lesní cesty s mlátovým nebo štěrkovým povrchem

Náročnost: střední

Nejvyšší bod: Velký skalní vrch (778 m n. m.)

Nejnižší bod: Žirovnice (552 m n. m.)

Odbočky:

rozc. Kaliště–Javořice (1,2 km),
Počátky–sv. Kateřina (2 km)

Značení: trasa využívá dopravního cyklistického značení GWRV, místy se odchyluje, doporučujeme držet se navigace GPS nebo mapy

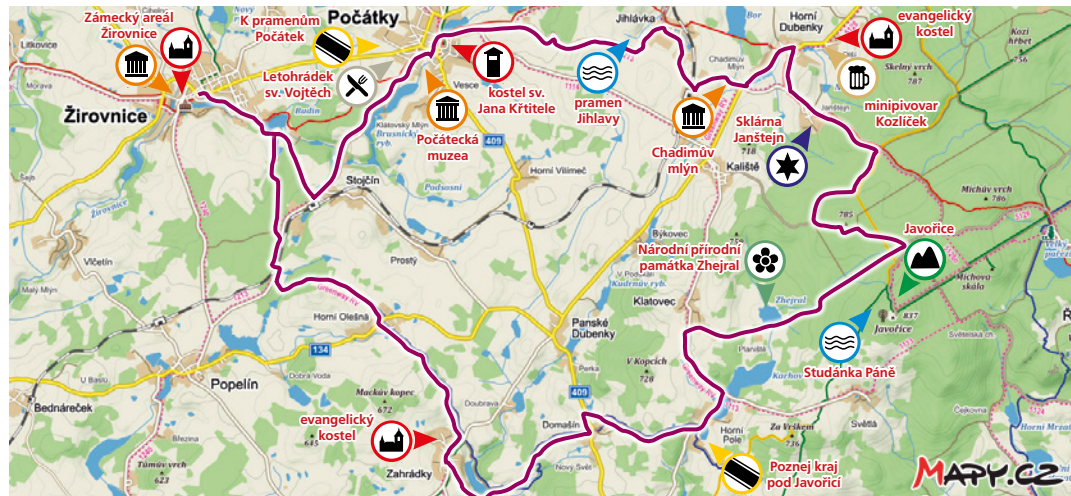
Typ kola: trekové, horské

POPIS TRASY

Cyklojízdu po Greenway řemesel a vyznání zahájíme v **Žirovnici**. Skýtá poetický cíl na závěr vletu, kterým může být prohlídka **Zámeckého areálu**. Vyrazíme proto z města ulicí Nádražní směrem ke vzdálené železniční stanici, tedy pokud jsme sem nedojeli právě vlakem. Ale za rybníkem Budín se dáme vpravo okolo kempu Panistávka po lesní asfaltce a modré turistické značce, až narazíme na silnici, a tím i na značenou trasu **Greenway řemesel a vyznání**.

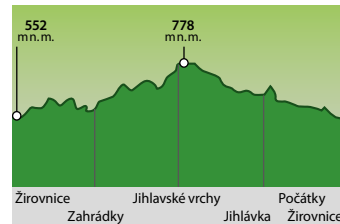
Za železničním přejezdem zavítáme do Jihočeského kraje a značení nás zavede do kopce po nížních cestou až do osady **Horní Olešná** a dále silnicí do vsi **Zahrádky**. Tady nemíne na kraji obce nejstarší evangelický kostel v jižních Čechách a za rozcestím na návsi se necháme vtáhnout do nitra Javořícké vrchoviny. Klidnými silničkami křížujeme kopce, louky a lesy přes Domašín až do **Horního Pole**. Krajina se tu zvedá až k 700 m n. m. a v každém nádechu cítíme čistotu horského vzduchu. Na hrázi rybníka Karlov jsme u klenotu zdejší přírody, **Národní přírodní památka Zhejral**. Na krajinu mokřadů, lesů, luk, rybníků a slatí slhází lesní hřebem **Javořice** s nezaměnitelnou špicí televizního vysílače. Greenway nás vede až na okraj vsi Klatovce, kde ji na čas opustíme a dáme se cestou vpravo přímo do chrámu přírody skrz chráněné území k hrázi rybníka Zhejral. Doprovodí nás naučná stezka **Poznej kraj pod Javořicí**. Samota Planiště je ateliérem uměleckého

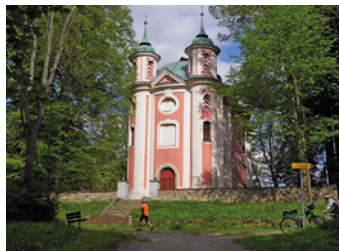
kováře Habermanna. Na konci rezervace se držíme dál neznačené asfaltky a strmě stoupáme do lesů až na velké rozcestí Kalíšť pod Javořicí. Kdo má chuť, může odtud vystoupat asfaltkou okolo **Studánky Páně** až na vrchol Javořice.

Z rozcestí Kalíšť se opět přidržíme značení greenway, které nám malebně se klikatícími lesními asfaltkami Kněžská a Březinova cesta pomůže nezabloudit v hlubokém lesním království Jihlavských vrchů. Jako když utne, vyjedeme náhle

z kopcovitých lesů u **janštejské sklárny**. Podnik není muzeum, které by bylo připraveno na turisty, greenway vás povede okolo dalšího památníku „zápasů o víru“ – Žižkova kamene – k evangelickému kostelu v **Horních Dubénkách**. Je čas na chvíli občerstvení a k tomu se ideálně hodí přibrzdít u **Minipivovaru Kozlíček** nebo dojet až do **Chadimova mlýna**, kde se v přívětivém prostředí muzea u pana mlynáře najde i doušek tohoto domácího pivního pokladu.

Pokladnice dalších cílů před námi je stále bohatá. Opět sjedeme z trasy greenways a přes osadu Jihlávka zamíříme k dalšímu **prameni – samotné řeky Jihlavy**. Najdeme jej s pomocí naučné stezky **K pramenům Počátek**. Ocitáme se v lázeňské zóně. Můžeme si dát z hlavní trasy odbočku k samotným **lázním Svaté Kateřina**, i když to znamená opět do kopců, nebo odbočit k blízkému Letohrádku sv. Vojtěch. Jinak zamíříme do

Lázně Sv. Kateřina

centra **Počátek** a protáhneme nohy návštěvou muzea nebo vyhlídkové věže. Z rodného města Otokara Březiny je to do cílové **Žirovnice** na dohled, ale raději než hlavní využijeme vedlejší silnici okolo rybníků ke společnému vlakovému nádraží obou měst v osadě Stojčín. Do cíle zbývají 2 km a pořádná dávka kulturního občerstvení v areálu budov žirovnického zámku na závěr.

ATRAKTIVITY

Žirovnice

www.zirovnice.cz

Historie obce je spjata s historií zámku (dříve hradu) ze 13. století. Město je známé výrobou perleťových knoflíků. Toto řemeslo bylo do tradičně tkalcovského měs-

Zámek Žirovnice

ta uvedeno v roce 1863; v roce 1910 již v obci pracovalo více než 600 perleťářů. Výrobě knoflíků a jiných předmětů z perleti je věnována zvláštní expozice v žirovnickém zámeckém areálu. K němu patří zámek, pivovar a špýchar. V zámku se

Na greenway

dochovaly gotické fresky, které patří k vrcholům české nástěnné malby 15. století. Ve špýcharu je expozice dobových zemědělských strojů a řemesel, pivovar hostí i expozici historických šicích strojů a expozici pivovarnictví.

Zámecký areál Žirovnice – Branka 1, tel.: +420 565 494 095, zamek@zirovnice.cz, 49°15'5.070"N, 15°11'1.294"E

Zhejral, národní přírodní rezervace

146,5 ha rozsáhlých vodních a mokřadních ekosystémů v okolí rybníků Zhejral a Krahov s přilehlými loukami, pastvi-

nami, rašeliníšti a vřesovišti tvoří unikátní přírodní celek. Na samotě Planiště funguje dílna slavného uměleckého kováře Habermana.

Javořice (836,5 m n. m.)

Jedná se o nejvyšší vrchol Jihlavských vrchů i celé Českomoravské vrchoviny. Charakteristická je 161 m vysokým stožářem televizního vysílače. Severozápadní svah tvoří odpočinkové místo s pramenem známým jako Studánka Páně. Název studánky je spjat s tajnými shromážděními evangelíků v dobách pronásledování.

ZAJÍMAVOST

Sklárna Janštejn, 200 let tradice

Jedinečný podnik s jedinečnou atmosférou. Sklárna Janštejn v roce 2017 oslavila 190 let své nepetržitě existence. Je jednou z mála firem, které v okolí udržují litou sklářskou tradici na Vysočíně, jež sahá do konce 17. století. Sklárna byla založena dr. Skriwankem v roce 1827 jako soukromý podnik. Jméno sklárny bylo při jejím vzniku odvozeno od nedaleké zříceniny hradu. V září 1849 ji odkoupil skelmistr Antonín Kopp z proslulého sklářského rodu ze Šumavy. Skláři Koppové zde pracovali a hospodařili více než sto let a své celoživotní zkušenosti, poznatky, umění řemesla, ale i praxi, ať již odbornou nebo obchodní, předávali svým potomkům z generace na generaci, a pečovali tak o další růst a rozvoj sklářského oboru na světových trzích dobře známou a velice úspěšnou firmou Antonín Kopp a syn –

AKS Janštýn. Zaměřovala se na broušené sklo, později na sklo osvětlovací, které vyrábí dodnes. Od roku 1997 je majitelem Ing. Jan Rabell a sklárna produkuje výrobky převážně pro export.

Sklárna Janštejn, s.r.o. – sídliště Janštejn 39, tel.: +420 567 374 173, glassw@volny.cz, 49°14'59.663"N, 15°19'13.434"E

Horní Dubénky

www.hornidubenky.cz

U rybníka Bor se roku 1423 odehrála husitská bitva a rybník se zalil krví husitů. Odtud původní Kravavý (zabarvení rybníka je ale způsobeno přilehlým rašeliníštěm). Obec má reformační tradici, evangelický kostel je z 18. století. Mlýnářské muzeum najdete na Chadimově mlýně. Rod Chadimů působí ve mlýně už od roku 1644. Můžete zde zhlédnout mlýnářské stroje z roku 1926, ale i starší unikáty jako mlecí kamery s hasačertem. V Dubénkách funguje i minipivovar Kozlíček a také vyhlášená francouzská restaurace Bistrot de Papa.

Chadimův mlýn

Chadimův mlýn – Horní Dubénky 33, tel.: +420 724 374 167, info@chadimmlyn.cz, www.chadimmlyn.cz, 49°15'15.050"N, 15°18'17.945"E
Pivovar Kozlíček – Horní Dubénky 145, tel.: +420 603 170 012, milan.kozlicek@pivovar-kozlicek.cz, www.pivovar-kozlicek.cz, 49°15'23.665"N, 15°18'39.366"E

Pramen Jihlava

Řeka Jihlava pramení na louce nedaleko obce Jihlávka. K prameni vás zavede naučná stezka K pramenům Počátek. 49°15'53.035"N, 15°16'45.618"E

Lázně Svatá Kateřina

www.katerinaresort.cz

Barokní kostel sv. Kateřiny z roku 1553 připisovaný Kiliánu Ignáci Dientzenhoferovi (autorem je ale Václav Špaček) stojí v areálu sousedních lázní u léčivých pramenů sv. Kateřiny a sv. Markéty. Lázně jsou dnes přebudovány na luxusní resort.

Resort Svatá Kateřina –

Počátky 327, tel.: +420 565 456 801, recepc@katerinaresort.cz, www.katerinaresort.cz, 49°16'15.183"N, 15°16'32.876"E

Letohrádek svatý Vojtěch

www.svatyvojtech.cz

Unikátní hotel v podobě prvorepublikové zařízení letohrádku. Poskytuje i wellness a bylinné parní lázně.

Letohrádek svatý Vojtěch –

Počátky 334, tel.: +420 561 034 834, info@svatyvojtech.cz, 49°15'59.447"N, 15°15'7.105"E

Počátky

www.pocatky.cz

Město založené ve 13. století „na počátku Čech i na počátku vod“, odkud pochází jeho název. Náměstí zdobí původně gotický kostel sv. Jana Křtitele s vyhlídkovou věží a barokní

sousoší sv. Jana Nepomuckého, doplněné kašnou. Kašnu proslavil Menzlův film Poštířiny: „...vlasý paní sládkové a tato kašna jsou ozdobou tohoto města...“ V sousedství hřbitovního kostela Božího Těla ze 16. století je zvonice s kostnicí. Vychází odtud 2km naučná stezka Cestou starých soukenických mistrů Počáteckých o historii soukenictví v Počátkách. Městské muzeum, nejstarší v regionu, bylo založeno již v roce 1892. Expozice nabízí pohled na architekturu měšťanského domu, národopisné sbírky i řemeslnou výrobu. Památník básníka Otokara Březiny je umístěn přímo v jeho rodném domě. **Počátecká muzea** – tel.: +420 561 034 927, muzeum@pocatky.cz

Rodný dům Otokara Březiny –

Březinova 224, 49°15'34.086"N, 15°14'18.934"E

Městské muzeum – Palackého nám. 27,

49°15'35.657"N, 15°14'25.141"E

kostel sv. Jana Křtitele –

49°15'36.677"N, 15°14'26.276"E

Počátky

ZAJÍMAVOST

Přírodní park Javořická vrchovina

Horské území Vysočiny v oblasti díky své mu drsnému klimatu populárně nazývané Česká /Moravská Sibiř nese název Javořická vrchovina podle své nejvyšší hory Javořice, která je zároveň nejvyšší kótou celé Českomoravské vrchoviny. Jako se historicky rozkládala na české a moravské straně zemské hranice, současná administrativa ji dělí mezi Jihočeský kraj a Kraj Vysočina. A toto rozdělení je kamenem úrazu pro koordinovanou ochranu celé vrchoviny. Zatímco na jihočeské straně chrání krajinný ráz území přírodní park Javořická vrchovina o rozloze 78,8 km² už od roku 2005, na zachování přírodní, kulturní a historické charakteristiky území na straně Vysočiny zatím neslyší především obce, kterých by se zřízení navazujícího přírodního parku týkalo. Území o rozloze kolem 180 km² mezi Telčí, Třeští, Horní Cerekví a Počátkami tak bude dál čekat na ochotu ke spolupráci a bojovat s alibismem a předsudky, které se obávají restrikcí ochrany přírody místo rozvoje atraktivity území.

DALŠÍ INFORMACE

Turistické vizečky: Zámek Žirovnice, Studánka Páně pod Javořicí, Javořice, Chadimův mlýn, K pramenům Počátek a okolí, Cestou starých soukenických mistrů Počáteckých, Počátky
Turistické známky: Žirovnice, Javořice, Počátky

Humpolec? 90. kilometr D1, odbočka na Pelhřimov... a Motorest Melikana. To by vás domácí vynesli v zubech. Jo, a ještě Hliník, ten se přece odstěhoval do Humpolce! To už je trochu lepší. Humpolec – to je přímo turistické centrum uprostřed Vysočiny. Potkáte tu hned 5 muzeí – Dr. Aleše Hrdličky s jeho expozicemi z cest, Muzeum vah, Včelařský skanzen, 8mičku a recesistické Hliníkárium na paměť „Hliníka“ z filmu Marečku, podejte mi pero! Novinkou je zřízení skanzenu ve starobylé čtvrti Zichpil kombinující židovskou a protestantskou historii města. Nezapomeneme na vyhlídku z věže kostela sv. Mikuláše a kousek nad městem i na romantickou zříceninu hradu Orlík s věží dostavěnou na rozhlednu. A samozřejmě Bernard, proslulý humpolecký pivovar. I v okolí města se prolétá mozaika moderní doby s letitou historií, kde se vedle rychlé dálnice líně klikatí železniční lokálka. Luxusní Chateau Herálec a romanticky zapadlý Dolní mlýn kováře Habermanna, dětská řádírna westernového městečka Stonetown vedle zámku v Úsobí, recesistické muzeum Železnice a tiché lesní studánky. Tak nasedejte!

Zámek Úsobí

Výchozí a cílové místo: Humpolec

Vhodné pro: rodina, turista

Trasa a vzdálenosti: Humpolec (0 km)–Rozkoš (2 km)–Vilémov (2,8 km)–Stonetown (6,8 km)–Kamenice (7,5 km)–Herálec (10 km)–Dobrohostov (16 km)–Úsobí (19,8 km)–Větrný Jeníkov (26 km)–Mikulášov (32,5 km)–Humpolec (39 km)

Povrch: silnice III. tř., asfaltové místní komunikace, zpevněné lesní cesty s mlátovým nebo štěrkovým povrchem

Náročnost: střední

Nejvyšší bod: Větrný Jeníkov (666 m n. m.)

Odbočky:

Rozkoš–hrad Orlík (0,7 km), Dobrohostov–Sv. Anna (1,3 km), Větrný Jeníkov–Dolní mlýn (1,2 km)

Nejnižší bod: Dobrohostov (482 m n. m.)

Značení: trasa vůbec nevyužívá cyklistického značení, doporučujeme držet se navigace GPS nebo mapy

Typ kola: trekové, horské

POPIS TRASY

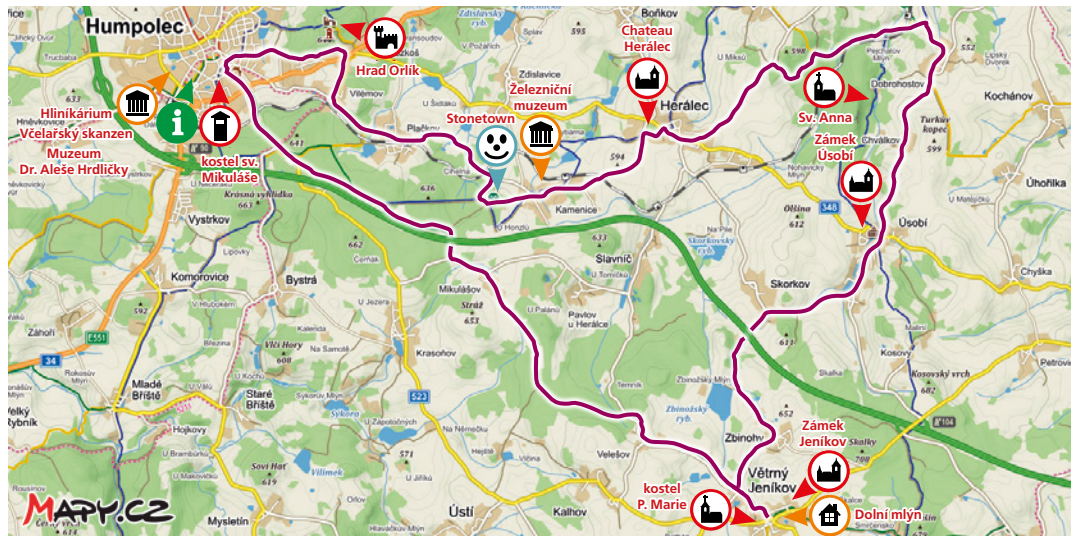
Start výletu Humpoleckem můžeme symbolicky zahájit na Horním nám. vyhlídkou z **věže kostela sv. Mikuláše**, nebo naopak navštívit infocentrum a muzeum slavného humpoleckého přistěhovalce Hliníka – **Hliníkárium**. Rozehráti

kousek poznání duše Humpolce vyrazíme ulicí Hradskou směrem pod **hrad Orlík**. Mineme přitom židovský hřbitov a po ní cestou a silničkou přes čtvrť Rozkoš se vyhneme frekventované silnici č. 34 na parkoviště pod hradem. Na hrad

je možné si vyšlápnout po asfaltce a z věže upravené na rozhlednu přehlédnout město.

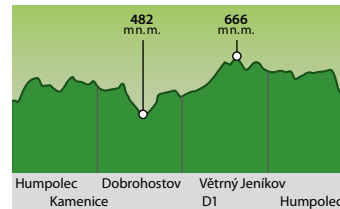
Po návratu do Rozkoše opatrně překroňme hlavní silnici a vydáme se na vedlejší silničky směrem na Vilémov a Plačkov. Klikací se železniční trať nám bude průvodcem první polovinou výletu. Kousek za 1. přejezdem přes ni nás uvítá **westernové městečko Stonetown** 200 m vpravo od silnice. Z westernu dál asfaltkou dorazíme do Kamenice, kde si nelze nevšimnout malého železničního muzea, ve které si majitel proměnil svoji zahradu. Z muzejí do moderní romantiky nahlédneme o pár km dál u bran proslulého **Chateau Herálec**, v luxusní hotel proměněného starobylého zámku. Za Herálcem se po silnici směrem k Brodu dostaneme do stinných lesních zákoutí a dáme se vpravo po krásných lesních asfaltkách do kraje potoků a malých mlýnů. Žluté turistické značení mají Pejchalův mlýn a doveďe nás do Dobrohostova. Tady opouštíme „železniční potulku“ krajem a otevírá se před námi „horská“ část výletu.

Za vesnicí zájemci ještě sestoupí po nové asfaltce do údolí Úsobského potoka, kde se nachází pohádkové poutní místo – **kaple sv. Anny** se záračným pramenem, co občerství tělo i duši. My pak pokračujeme přes Chválkov do **Úsobí**, kde nás hned na okraji uvítá nově zrenovovaný zámek, znovu se otevírající veřejnosti. Nad centrem obce pak ční červená fasáda starobylého kostela sv. Petra a Pavla. Za Úsobím se krajina zvedá

k **Větrnému Jeníkovu**, kam se dostaneme buď přes **Skorkov** se starým vodojemem z roku 1912 a Zbinoň, nebo lesními partiemi a tunelem pod dálnicí u exitu 104, nejvyššího bodu D1 a také naší trasy. Jeníkovský úřad městyse má vpravdě monumentální radnici, neboť jí slouží místní zámek, který je tak „úředně“ přístupný i veřejnosti. To Unikátní sbírku z historie městečka najdeme ve věži kostela:

opět vznikla – jak je pro tento region přznačné – díky nadšení místního sběratele. Stejným způsobem se citlivě vypořádal i majitel nedalekého **Dolního mlýna**, umělecký kovář Habermann, s rekonstrukcí svého mlýna, který uvedl do chodu v původním stavu, byť mu nyní především slouží jako kovárna. Dolní mlýn najdeme stranou cest jižně od Mlýnskeho rybníka.

Návštěvu na větrném vrcholku Vysočiny ukončíme jízdu lesy směrem zpátky na Humpolec. Celou trasu nám nyní bude určovat směr zelená turistická značka – silnicí přes Velešov a lesní asfaltkou a posléze cestou přes Mikulášov a další 3 km ručně jízdy po asfaltce v sousedství D1 tlumí krásné lesy. Do města vyjedeme po jihlavské silnici, která nás dovede přímo do **skanzenu Zichpil**. A to bude krásná tečka za poznáváním krajiny Humpolecka.

ATRAKTIVITY

Zřícenina hradu Orlík www.castrum.cz

Z hradu z konce 14. století se dochovaly rozsáhlé zbytky budov a opevnění. V horním patře provozního objektu navštívíte hradní muzeum s historií objektu a představí vám archeologické nálezy především z oblasti kachlařského umění a středověku, zrekonstruovanou chlebovou pec či novodobou funkční repliku středověké keramické pece. Hlavní věž hradu byla upravena vloženou ocelovou konstrukcí na rozhlednu.

Orlík – tel.: +420 607 461 131,
info@hrad-orlik.cz, 49°32'40.762"N,
15°22'57.212"E

Výhled z hradu Orlík

Westernové městečko Stonetown www.stonetown.cz

Přírodní areál pro děti i dospělé nabízí houpačky, skluzavky, překážkové dráhy, lukostřelbu, ZOO, hod tomahavkem, lasem, oštěpem či nožem i muzeum Divokého západu. Navštívit můžete saloon, kde se občerstvíte a zatancujete si. K dispozici je rovněž venkovní posezení či kavárna s domácími zákusky.

Westernové městečko Stonetown
Kamenice 103, tel.: +420 776 706 191,
starosta@stonetown.cz,
49°31'17.097"N, 15°25'7.629"E

Stonetown v Kamenici

Železniční muzeum Kamenice www.romanmach.webnode.cz

Malé muzeum, ve kterém jsou k vidění návštěvní, závory, semafony, značky a další železniční vybavení
Roman Mach – Kamenice,
tel.: +420 777 550 240, r.mach.rm@gmail.com,
49°31'12.746"N, 15°25'30.602"E

ZAJÍMAVOST

Humpolec a jeho muzea

www.mesto-humpolec.cz

Jako strážní místo ve hvozdech na steze vedoucí z Prahy na Moravu vznikl Humpolec už někdy v 11. století. Posléze patřil Řádu německých rytířů a želivskému klášteřu, různým panským rodům, pánům z Lipé, pánům z Dubé, pánům z Leskocve... Během husitských válek město bylo jednou z husitských výsep. Mezi 13. a 15. stoletím se v Humpolci rýžovalo i těžilo zlato a stříbro, později převládlo soukenictví. To se v 19. století velmi rozvinulo a město získalo přezdívku Český Manchester. Dnešní moderní město si svoji minulost připomíná hned v několika atraktivních expozicích. Vedle historické části prezentované ve **Skanzenu Zichpil** (viz heslo níže) zde najdeme např.: **Včelařský skanzen** – stálá výstava ve Včelařském domě čp. 254 na Dolním náměstí otevřená u příležitosti sto let organizovaného včelaření v roce 2007. Ve venkovní části je vystaveno 36 typů úlů. Ve vnitřní části jsou vystaveny včelařské pomůcky. Součástí výstavy je i malovaný úl v nadživotní velikosti a také produkty včel.

tel.: +420 723 584 685, 721 864 542

8smička – kulturní centrum v areálu bývalé textilní továrny 08 Národního podniku

Herálec

www.heralec.cz

Městečko bylo původní středověkou komendou Řádu německých rytířů. Go-

Sukno od roku 2018 připomíná výstava Pocta suknu roli textilu v kontextu umění. Kromě výstav zde najdete kavárnu, knihkupectví a designový herní modul pro děti. Kamarytova 97, tel.: +420 728 546 502, info@8smicka.com, www.8smicka.com
HLINÍKárium – vznik způsobili sami turisté, když se vyptávali na vše, co s postavou legendárního Hliníka souvisí. Projekt je postaven na třech základních pilířích: na nejvtipnějších scénkách filmu Parelku, podejte mi pero!, na odhalení pamětní desky Hliníkovi a na ohlasech veřejnosti na Hliníka. Havlíčkovo nám. 91, tel.: +420 565 532 479, mekis@infohumpolec.cz, www.hlinik3.webnode.cz

HLINÍKárium

tický kostel sv. Bartoloměje ze 13. století býval opevněn. Dnešní podobu získal přestavbami po několika požárech. Proslulý luxusní hotel s restaurací wellness Chateau Herálec vznikl úpravou

někdejšího barokního zámku přestavěného v novogotickém slohu. Trojkřídlový zámek má 2 nárožní válcové věže s cimbuřím a vikýři. Okolí obklopuje anglický park z 18. století.

Chateau Herálec – Herálec 1,
tel.: +420 734 822 640,
reception@chateauheralec.com,
www.chateauheralec.com,
49°31'50.451"N, 15°27'16.194"E

Dobrohostov – poutní místo Sv. Anny

Studánka vyvěrající při břehu Úsobského potoka je léčivá díky vysokému obsahu radonu a jodu ve vodě. Působí blahodárně především na oční onemocnění. Tradice vypráví o případu úplného uzdravení nemocného roku 1813, o čemž dodnes svědčí pískovcová pokladnice. Později zde byla postavena kaple. Hlavní pouť tu probíhá v neděli po 26.7. 49°32'7.970"N, 15°30'8.136"E

Úsobí

www.usobi.cz

Obcí dominuje původně gotický kostel sv. Petra a Pavla z konce 13. století zdobený od roku 2009 červenou omítkou. V polovině 16. století byla původní vodní tvrz stavebně upravena na trojkřídlový barokní zámek, který si svou podobu dochoval dodnes. Od roku 1999 zámek získal soukromý majitel, který jej postupně opravuje a vybavuje originálním dobovým nábytkem. Zámek je po telefonické domluvě veřejnosti přístupný s možností ubytování.

Zámek Úsobí – Úsobí 1,
tel.: +420 602 122 175,
inter.pol@seznam.cz, www.zamekusobi.cz,
49°30'59.298"N, 15°30'8.079"E

Větrný Jeníkov

www.vetrynyjenikov.eu

Obci doložené již ve 13. století vévodí barokní, klasicistně upravený zámek rytíře Jana z Minetti z 18. století na místě starší tvrze. Od roku 1948 je majitelem zámku stát a v současné době v jeho prostorách sídlí i barokní kostel Narození P. Marie. V jeho věži je umístěna bohatá sbírka artefaktů z historie Větrného Jeníkova, kterou zřídil a nadále rozšiřuje Jiří Palán. Návštěva je možná po domluvě na úřadě městyse. **Úřad městyse** – Větrný Jeníkov 5,
tel.: +420 567 275 294,
ouvetrynyjenikov@email.cz

Dolní mlýn

Dolní mlýn

www.habermann.cz

Areál mlýna z 19. století tvoří mlýnské, stodola a chlévy. Mlýnice je patrová

ZAJÍMAVOST

Skanzon Zichpil

www.zichpil.cz

Skanzon se nalézá v Humpolci mezi Horním náměstím a hřbitovem ve starobylé čtvrti Zichpil, která je zčásti židovským městem. Jednalo se o menší roubené, částečně roubené i zděné domky (téměř) bez hospodářského zázemí pro chudé obyvatelstvo – drobné řemeslníky, námezdní síly apod. Prohlídka začíná v Nápravnickově stavení, což je poloroubený přízemní domek z 18. století se zděnou částí kolem černé kuchyně a bočním zděným přístavkem chlívků. Zde se seznámíte s počátky osídlení regionu, vznikem města Humpolce a historií lokality Zichpil. Dále uvidíte artefakty hmotné lidové kultury a seznámíte se se životem místních obyvatel, především tkalců, na přelomu 19. a 20. století. Druhá část prohlídky pokračuje v takzvaném Tolerančním kostele z roku 1785, který nese dodnes znaky

dle tehdejších předpisů, kdy modlitebny nesměly mít navenek ráz kostela, nesměly mít zvony, vchod nesměl být z hlavní ulice, okna musela být čtyřhranná a kostel nesměl mít věž. Expozice je věnována soužití katolické, evangelické a židovské kultury na Zichpilu. **Skanzon Zichpil** – ulice Zichpil 338, Humpolec, tel.: +420 607 461 131, info@zichpil.cz, 49°32'21.775"N, 15°21'41.474"E

budova s dolním patrem z lomového kamene a roubeným horním patrem. Mlýn dnes slouží uměleckému kováři Leopoldu Habermannovi. Je plně funkční. Dochovalo se strojní vybavení a 3 m vysoké dřevěné vodní kolo. Mlýn je veřejnosti přístupný ve Dnech otevřených ateliérů a po domluvě s majitelem. V sousedství leží **židovský hřbitov** z 18. století užívány komunitou jeníkovských Židů až do 20. století.

Dolní mlýn – U studně 345/2,
tel.: +420 607 927 269, poldi@habermann.cz,
49°28'1.400"N, 15°28'24.736"E

DALŠÍ INFORMACE

Turistické vizitky: Humpolec, HLINÍKárium, Věž kostela sv. Mikuláše, Muzeum Dr. Aleše Hrdličky v Humpolci, Rodinný pivovar Bernard, Skanzon Zichpil, Orík nad Humpolcem

Turistické známky: Humpolec, Orlík u Humpolce, Pivovar Bernard, Westernové městečko Stonetown, Zámek Úsobí

Malebný a odlehlý lesnatý a členitý kraj mezi Sázavou a Želivkou na severozápadě Vysočiny leží stranou frekventovaného Posázaví a Lipnice. Z lesnatých výšin sice shlížíme na turisticky proslulá Stvořidla na Sázavě, siluetu lipnického hradu máme stále téměř na dosah a z jihu k nám zaznívá hučení dálnice D1, přesto si okolí hory Melechov uchovává pověst „Bohem zapomenutého“ koutu Čech. Opomíjeného však spíše lidmi, protože Božích stánků, zapadlých lesních kapliček nebo romantických míst, co pohladí zrak i duši, zde najdeme tolik! Zejména jde-li o pravé architektonické perly raně gotických podlipnických kostelíků, lidové poutní místo Šafranice či zachovaný kostel sv. Víta nad hladinou přehrady Želivka, která přikryla domovskou obec Zahradka a kde sloužil vysočinský mučedník P. Toufar. Na vrcholu majestátního Melechova si sice na obnovu rozhledny budeme muset ještě počkat, ale jeho okolí za výlet rozhodně stojí.

Výchozí a cílové místo: Dolní Město

Trasa a vzdálenosti: Dolní Město (0 km)–Loukov (4,4 km)–Čertův kámen (6,9 km)–Rohule (7,7 km)–Kouty (13 km)–Horní Paseka (14,5 km)–Zahradka (18,7 km)–Šafranice (22,5 km)–Kaliště (26,1 km)–Proseč (28,5 km)–Řečice (32,6 km)–Bystrá (33,8 km)–Dolní Město (38 km)

Odbočky: Rohule–Melechov (1,5 km), Kouty–Melechovská tvrz (0,7 km)

Typ kola: trekové, horské

Vhodné pro: turista

Povrch: silnice III. tř., asfaltové místní komunikace, zpevněné lesní cesty s mlátovým nebo štěrkovým povrchem

Náročnost: střední/těžká (z hlediska převýšení)

Nejvyšší bod: samota Rohule (646 m n. m.) / Melechov, býv. rozhl. (709 m n. m.)

Nejnižší bod: Zahradka, kostel sv. Víta (388 m n. m.)

Značení: trasa využívá dopravního cyklistického značení minimálně (č. 1211), doporučujeme držet se navigace GPS nebo mapy

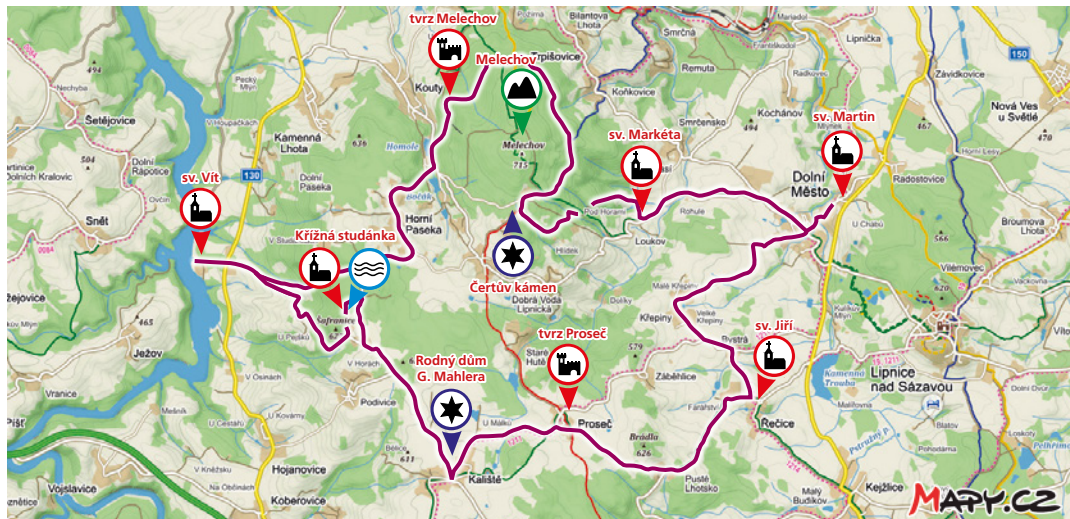
POPIS TRASY

Na trasu, ve které se budou prolínat setkání s malebnými historickými kostelíky s romantikou přírodních scenerií, vyrazíme z náměstí **Dolního Města**. Jak název napovídá, jsme u paty kopce, na němž trůní hrad a město Lipnice nad Sázavou. My však tento proslulý turistický cíl i s jeho osobnostmi a romantickými zákoutími žulových zatopených lomů ponecháme pěším turistům, kteří by si návštěvu v regionu prodloužili i na další den, nebo vás odkážeme na popis místa v rámci zdolávání Posázavské magistrály č. 19 a vydáme se odhalovat tajemství podlipnického kraje a Přírodního parku Melechov.

Kostel sv. Martina v Dolním Městě

Prvním cíl na cestě máme hned v Dolním Městě: představuje jej jeden ze 3 historických gotických kostelíků Podlipnicka, **sv. Martin**, jež zdobí fresky ze 14. století. Po malém exkurzu na severní okraj Dolního Města se vrátíme na silniční trasu západním směrem přímo proti

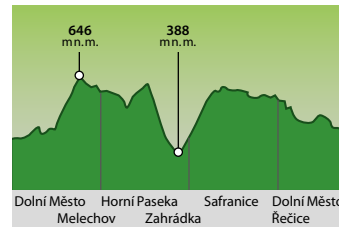

zalesněné mase hory Melechov, kde nás čeká na okraji lesů druhý starý gotický kostelík **sv. Markéty**, osaměle stojící památník dnes již zaniklé obce **Loukov**.

Pokud v tomto místě netoužíte po cyklistickém dobrodružství na lesních cestách kolem hory Melechova, můžete pokračovat po silnici směrem na Rejčkov a Horní Paseku. Ti, kdo s terénní cyklistikou počítají, vyrazí plni sil do lesního království Melechova naproti od hřbitova po

mlátové cestě k blízkým stavením, pak kousek k lesu polní cestou a dále již solidní zpevněnou lesní cestou stoupají k samoté Rohule. Ještě před samotou nelze minout po levici velký žulový „balvan“ **Čertův kámen**.

Na rozcestí Rohule mají ti otrlejší možnost vystoupat po zelené turistické značce až na vrcholek **Melechova**. Cesta je bohužel „vyspravena“ hrubým šterkem, a tak je stěží sjízdná pro horské kolo.

Lepší je snad varianta pěší. Cyklisté (ať po výstupu nebo bez něj) pak pokračují v objezdu hory nejprve ve směru modré turistické značky, od které se po 1 km odpojí a pokračují po zpevněné a dobře sjízdné cestě okolo celé hory až na severozápadní úbočí k hotelu Luna u obce Kouty. Kdo před sjezdem do Koutů nemine odbočku vracející se vpravo, může si zajet k nedařlé zřícenině **tvrze Melechov**.

Tvrz Melechov

Z horského sedla mezi lesy se dále držíme silnice do Horní Paseky a pak směrem na Kaliště, po 1 km ale odbočíme v levo-točivé zatáčce silnice rovně na zpevněnou lesní cestu směrem k bývalé obci **Zahrádka**. Cesta přejde opět v silnici a za křižovatkou míříme přímo k osamělé stojícímu kostelu **sv. Víta** nad hladinou údolní

nádrže Švihov, známější pod názvem Prahraďka Želivka. Zdroji pitné vody pro Prahu ustoupil městyš Zahrádka v 70. letech 20. století.

Od Želivky se vracíme opět po silnici směr Kaliště stoupáním do melechovského masivu, ale znovu k ní odbočíme v samoty V Horách na úpatí hory Šafrance, abychom po lesní stezce odhalili skryté poutní místo u **Křížné studánky**. Z romantických lesních koutů Melechova začneme klesat do obce **Kaliště**, které nám připomíná svého slavného rodáka Gustava Mahlera expozicí v jeho rodném domě. Ještě máme před sebou 2 zajímavosti Podlipnicka. Tou první je zřícenina tvrze v sousední vesnici **Proseči**. Z Proseče se pak pustíme po zeleně značené turistické trase po silnici přes Pusté Lhotsko a silnici až do **Řečice**, kde nás čeká konečně třetí z gotických podlipnických kostelů, jejichž návštěvou jsme výlet započali. **Sv. Jiří** je opět kostelem bez věže a kromě toho byl v minulosti opevněnou tvrzí.

Z Řečice se vyhneme dojezdu do Dolního Města po frekventované silnici Humpolec-Světla oklikou přes vesničky Bystrá a Křepiny, odkud sjezdem až na náměstí zakončíme touku po ztracených místech čisté Vysociny.

ATRAKTIVITY

Melechov (715 m)

Zalesněný vrch, přírodní dominanta na severozápadním okraji Vysociny v krajině mezi městy Světla a Ledec n. S. Celý vrch a blízké okolí od Sázavy po Želivku

o rozloze 32 km² je součástí Přírodního parku Melechov. Melechov má dva vrcholy, oba dobře dostupné po turistických trasách. Na vyšší kótě 715 m n. m. je hromada kamení. To na nižším vrcholku 709 m n. m. je geodetická měřicí věž, která sloužila také jako rozhledna. Dnes kvůli zavřenému rozhledně a vysokému lesnímu porostu z vrcholu žádný výhled není.

ZAJÍMAVOST

Podlipnické kostely

www.podlipnickekostely.cz

Skupinu tří takzvaných podlipnických kostelů tvoří kostel sv. Martina v Dolním Městě, kostel sv. Markéty na místě zaniklé vsi Loukov a kostel sv. Jiří v Řečici. Pro všechny 3 kostely je typické, že jde o kamenné stavby bez věží (pouze kostelu sv. Markéty byla přistavěna barokní věž), což svědčí o architektuře velmi rané (starší než uváděné 14. století). V Dolním Městě a v Řečici se v areálu kostelů nachází polodřevěné zvonice. U kostela sv. Jiří v Řečici najdeme i původní opevnění, což svědčí o jeho funkci kostelní tvrze, jak je vidět i z polohy kostela na návrší nad obcí. V interiérech ukrývají podlipnické kostelíky vzácné nástěnné gotické malby ze 14. století. Ty jsou však vlivem letitého zanedbání v politováníhodném stavu. O oživení a opravy usiluje sdružení Přátel podlipnických kostelů. Obnovení tradičních poutí, koncerty, odborné přednášky, výstavy a další duchovní i kulturní akce v prostorách kostelů umožňují nahlédnout do nich častěji.

Čertův kámen

Zajímavý žulový útvar o rozměrech 4x5x7 m. Žulou postupují šikmé pukliny, díky kterým se v jižní části vytvořily až 2 m hluboké převisy. Skála tak získala při bočním pohledu bizarní podobu čertovy hlavy. Vrcholová plošina obsahuje dvě velké skalní mysy. Je chráněn jako přírodní památka.

Přátel podlipnických kostelů –

Vršovická 73, Praha 10,

liza.mach@gmail.com,

www.podlipnickekostely.cz

Návštěva kostelů po tel. domluvě:

- kostel sv. Markéty v Loukově: tel.: +420 725 067 072
- kostel sv. Martina v Dolním Městě: tel.: +420 724 151 558
- kostel sv. Jiří v Řečici: tel: +420 608 027 691 nebo 565 564 148

Čertův kámen

Melechovská tvrz

Byla postavena ve 14. století v gotickém stylu a sloužila jako strážná věž pro ochranu cestujících po zemské stezce z Rakouska přes Humpolec a Ledec ke Kutné Hoře. Tvrz je dnes zříceninou, ze které se zachovaly části dvou zdí. Okolo je stále patrný vodní příkop a severně položený vyschlý rybník, jenž vodní příkop napájel. Za zmínku stojí také čtyři mohutné stoleté buky.

Město Zahrádka

(část obce Horní Paseka)
www.zahradka.euweb.cz;
www.kostel-zahradka.cz

Obec zbořená roku 1976 z důvodu výstavby vodní nádrže Švihov na řece Želivce. Jako pozůstatek městečka stojí na břehu kostel sv. Víta. Jednoduchá románsko-gotická stavba s věží skrývá v interiéru rozsáhlé zbytky fresek z doby kolem roku 1300. Řadí se tak svojí

historií i vzhledem k ostatním podlipnickým kostelům. O záchranu historicky a také umělecky cenné stavby usiluje občanské sdružení Přátelé Zahrádky. Kostel je přístupný při Zahrádecké pouti v sobotu po sv. Vítu (15. června). V roce 2017 byla v bývalé sakristii umístěna od sochaře Olbrama Zoubka socha oběti komunismu, faráře Josefa Toufara, který zde působil v letech 1940–1948.

Kostel sv. Víta, Zahrádka

Křížná studánka

se nachází na úbočí kopce Šafrance. V lesích u studánky se často procházel misionář Václav Hanzeli, který nechal nad studánkou roku 1741 vztyčit kříž z vděčnosti za vyléčení očí. Z té doby se zachovala jedna z lip o stáří přes 300 let. V roce 1742 byla nad studánkou postavena kaplička sv. Víta. V současné době se tu pravidelně konají poutě – v červenci pořádá Československou církví husitskou, v srpnu katolícká.

Kaliště

www.obeckalisti.cz

Kaliště je rodnou obcí světoznámého hudebního skladatele a dirigenta Gustava Mahlera (1860–1911). O odkaz skladatele pečuje v ČR Společnost Gustava Mahlera MAHLER 2000, která obnovila rodný dům v Kalištích. Zde se nachází expozice Mahler a Čechy. Společnost organizuje v Jihlavě a na Vysočině také pravidelný festival Hudba tisíců.

Rodný dům Gustava Mahlera – Kaliště 9,
info@mahler2000.cz, www.mahler2000.cz,
www.gustavmahler.eu.

Proseč

www.prosechumpolce.cz

V obci Proseč stojí za domem čp. 13 zříceniny tvrze zřejmě ze 14. století, jež zanikla ve století 16. Za zánikem tvrze zřejmě stojí ztráta hospodářské funkce. K zániku nemalou měrou pomohl i požár, jak naznačují stopy zakouření a žaru ve zbytcích tvrze. Na záchraně zbytků tvrze se podílela společnost Castrum, o. p. s.

DALŠÍ INFORMACE

Turistické vizity: Podlipnické kostely, Zřícenina Melechov, Kostel sv. Víta v Zahrádce, Rodný dům Gustava Mahlera v Kalištích

Turistické známky: Tvrz Melechov, Gustav Mahler – Kaliště

ZAJÍMAVOST

Melechov – husitská hora

V dubnu 1420 se na Melechově konalo velké shromáždění husitů, kteří vrch nazývali biblickým názvem Oreb. Poměrně neznámou historickou záležitostí je i jedna z prvních bitev husitských válek, takzvaná Melechovská bitva, která se udála pravděpodobně 18. května 1420 u dnešní obce Bojiště.

Železné hory trčí na mapě jako namířeny ukazováček Vysočiny, který si hodlá horský masiv zchladiť ve vodách Labe. Morfologicky unikátní hradba v krajině skrývá ve svém nitru geologickou minulost pestrou jako celá historie naší země v kostce. A svět horských lesů a lučin chrání botanicky pestrý svět Vysočiny vyzdvižený nad zemědělskou krajinou Polabí. Nakolik je zlomový hřeben celkem zapomenutým světem, vrcholová hřebenovka od nejvyššího Vestce až k Sečské přehradě je romantickou cyklotúrou po malých osadách a úžasných výhledech, jaké jen může hřeben nabídnout. Unikátem, se kterým se pak v Železných horách setkáme v míře až překvapivě, jsou ohromní stromoví obři – staletí velicí, lípy, pamatující celé genealogie českých králů a od úsvitu dějin označující staré stezky krajiny.

Cyklistický okruh Železnými horami může být velmi dobře doplněn pěší túrou v nedařekém divokém skalnatém údolí řeky Doubravy u Sokolovců nebo návštěvou muzea a zajímavostí města Chotěboře.

Výchozí a cílové místo:

Libice nad Doubravou

Trasa a vzdálenosti: Libice (0 km)–
Štěpánov (3,1 km)–Sloupno (4,2 km)–
Slavíkov (6,6 km)–Vestec (8,5 km)–
Bárovice (10,7 km)–Chloumek (14,3 km)–
Spálava (15,8 km)–Modletín (18 km)–
Klokočov (22 km)–Jeřišno (27,7 km)–
Maleč (31,5 km)–Lány (34,6 km)–Libice
(38 km)

Typ kola: trekové, horské

Vhodné pro: turista

Povrch: silnice III. tř., asfaltové místní komunikace, zpevněné lesní cesty s mlátovým nebo štěrkovým povrchem

Náročnost: střední (z hlediska převýšení)

Nejvyšší bod: Vesec (668 m n. m.)

Nejnižší bod: Jeřišno (381 m n. m.)

Značení:

trasa využívá dopravního cyklistického značení částečně (č. 1, 4187, 5127, EV4), doporučujeme držet se navigace GPS nebo mapy

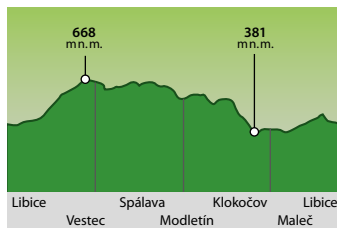

Jiřikova lípa ve Spálavě

POPIS TRASY

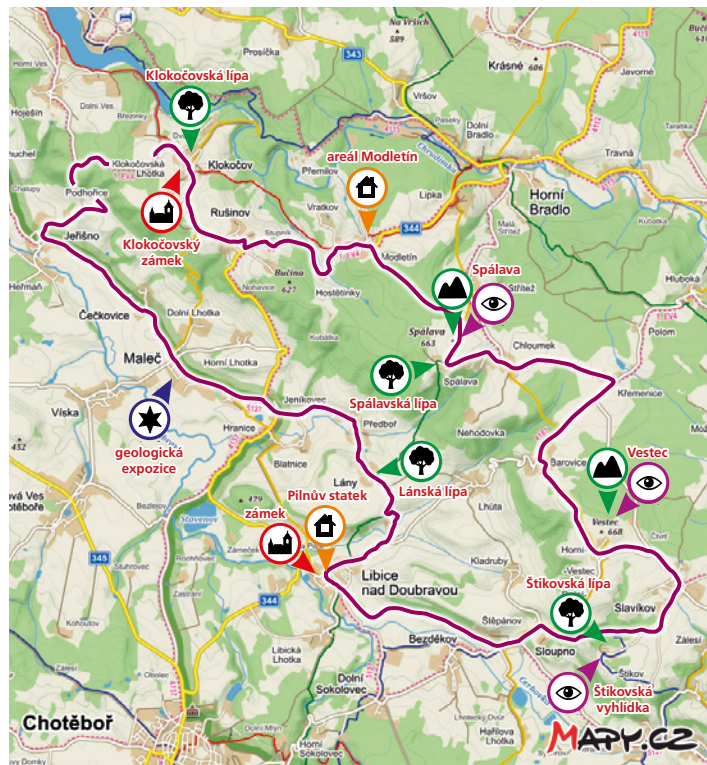
Ačkoliv se jako ideální výchozí bod na výlety do Železných hor jeví město Chotěboř, kvůli zkrácení trasy a také vyhnout se převýšení mezi městem a údolím řeky Doubravy si za startovní bod zvolíme obec **Libice nad Doubravou**. Ne zcela bez symboliky – Libice jsou dle tradice nejstarší osadou regionu na středověké obchodní Libické stezce, které jí daly i jméno. Tedy se vydáme za historii malebného kraje přímo od jejího pramene.

V úpravné obci neupomíná nic na někdejší slávu kupecké metropole, takže se pustíme širokým **údolím řeky Doubravy** k Bezděkovu, abychom pod zlomovým svahem **Železných hor** našli skulinu, kudy zdolat převýšení až na hlavní hřeben. Ta se nachází za osadou Stěpánov se zámkem, kde se plní čerstvých sil pustíme údolím potoka přes Sloupno do 3 km stoupání silnicí až do Slavíkova. Zde se dáme silnicí na hlavní železohorský hřeben a stoupání pokračuje až do malebné horské osady s příznačným názvem **Horní Vestec**. Roubené chalupy leží přímo pod nejvyšším bodem hřebene s totožným názvem **Vestec**. Silnička nás doveče až k vysilači nedaleko nejvyšší kóty **668 m n.m.** Ta je o 100m dále uprostřed pole, ale nijak neovokuje významnou nadmořskou výšku tohoto bodu, protože nejde o nejvyšší horu Železných hor. Tu bychom našli o 18 km dále na východ. Od vysilače na Vesci máme však první krásný výhled do krajiny východním směrem. A výhledy budou hlavní devizou této části našeho výletu po hřebeni hor.

Výhlídkovou trasu nyní představují malé silničky mezi osadami. Ve směru k dalšímu významnému vrcholu **Spálavě (663 m n.m.)** projedeme Barovicemi do Křemence, kde se setkáme s evropskou dálkovou trasou EuroVelo 4 a Pražskou stezkou č. 1. Ty nás dovedou do Chloumku, kde je opustíme a dojedeme silničku do Spálavy pod stejnojmennou kótou. Malebnou osadu zdobí první ze stromových obrů na naší trase – více než 500letá **Spálavská lípa**. Za dalších pár set metrů mineme vrcholek osázený vysilači a další trasa změní povrch v polní a lesní cestu, kde sledujeme zelenou turistickou trasu až do **Modletína**. Malé klesání z hlavního hřebene nám kompenzuje návštěva v tomto místě prastarých lázní upomínajících na někdejší léčivý pramen, u něj hledal úlevu ve své době i náš „otec vlasti“ císař Karel IV. Po prameni sice už 100 let není ani stopy, bývalé budovy lázní a kostel na místě pramene by ale mohly vyprávět.

Znovu „nasedneme“ na EV4 a po vlápnutí zpět na hřeben v Rušinově nás

trasa dovede do Klokočova. Na vesnickou návěs vrhá už po celé tisíciletí svůj stín jeden z nejstarších stromů celé země – ohromná **Klokočovská lípa**. Prastarý strom vpravdě královského majestátu obestavěný tabulkami upomíná na legendy, kdy sloužil jako orientační bod v bažinách starých stezek a svým stínem občerstvil i císaře Karla. Jediný žijící svědek doby našich nejslavnějších králů! Až odtrhneme zrak od stromového velikána, mineme ještě Klokočovský zámeček směrem na **Hoješín**. Kdo si chce udělat malou zajížďku, může navštívit tuto další osadu už na dohled hladiny proslulé rekreační Sečské přehradou a v sousedství zámečku v domě č. 42 se domluvit s majitelem na projížďce malinkou zahradní železnicí.

My opustíme hřeben Železných hor už u odbočky na Jeřišno, kam se strmým zjezdem spustíme silnicí přes osadu Podhořice. Tam potkáme informační tabule Stezky poznání, jež seznamují turistu se zajímavostí kraje od Chotěboře až po Humpolec. V Jeřišnu se dáme silnicí podél úpatí železnohorského hřebene a řeky Doubravy zpět směrem na Libici. Cestou narazíme na **Maleč**, jejíž zámek je spjatý se životem a dílem Františka Palackého a F. L. Riegra. Od roku 2018 je na zámku otevřeno muzeum těchto dvou významných mužů. Na návsi obce pak nemíneme venkovní **geologickou expozici**, představující horniny typické pro území Národního geoparku Železné hory. V křižovatce u obce Hranice se dáme vdejší silnicí za posledním cílem trasy do osady Lány. Na jejím konci se potřetí zastavíme

u dechberoucího živého majestátu 500leté **Lánské lípy** sdílející osudy svých sester, které jsme již navštívili. A poslední 2 km nás dovedou zpět na libickou návěs.

ATRAKTIVITY

Libice nad Doubravou

www.libicend.cz

Založena již v 10. století na jedné z hlavních středověkých obchodních cest **Libické stezce** mezi Čechami a Moravou. Ta spojovala Čáslavský a Brněnský župní hrad. Nejstarší památkou je kostel sv. Jiljí ze 12. století, zčásti románský. V kostele je křtitelnice údajně ze 14. století. Barokní zámek z 18. století podstupuje již několik let rekonstrukci. Pilnův statek z 18. století uchovaný jako poslední typické selské stavení slouží jako turistická ubytovna a centrum místní kultury.

Pilnův statek – Železnohorská 27, tel.: +420 725 015 333, pilnustatek@libicend.cz, www.pilnustatek.cz, 49°44'45.002"N, 15°42'23.308"E

Zámek v Libici nad Doubravou

Vestec (668 m)

Nejvyšší bod v CHKO Železné hory se nachází na ploše obdělávaného pole u osady Horní Vestec. Ve vrcholové části stojí stožár televizního zesilovače, podle kterého lze Vestec z dálky snadno rozeznat. V letech 1953–1956 probíhal ve vrcholové části geologický průzkum na uranové rudy a jiné suroviny, avšak pro malou vydatnost ložiska nedošlo k těžbě. Ústí průzkumné těžební šachty kryje železobetonová deska s letopočtem jejího zbudování.

Spálava (663 m) a Jiřikova (Spálavská) lípa

Osada pod 2. nejvyšším vrcholem CHKO Železných hor. Jméno odvozené od názvu

kopce pravděpodobně souvisí se zapalováním signálních ohňů na Libické stezce. Poprvé se o vrcholu píše v letech 1146–1148. Na návsi roste asi 525letá **Jiřikova (Spálavská) lípa**, která dosahuje výšky 23 m a jejíž obvod kmene měří 5,9 m. Po věstí říká, že byla zasazena na oslavu vítězství krále Jiřího z Poděbrad nad Matyášem Korvínem (1469), které proběhlo u Vilémova.

Modletín

Na místě dnešního kostela sv. Anny byl odepaměti tradován příběh o zázračném léčivém svatoanenském prameni. Na něm vznikla dřevěná, posléze

ZAJÍMAVOST

Chráněná krajinná oblast (CHKO) Železné hory

www.zeleznehory.ochranaprirody.cz

Chrání od roku 1991 na rozloze 284 km² hlavní zlomový hřbet jihovýchodního okraje hor, který se táhne od Ždírcce nad Doubravou k severozápadu až po Ronov nad Doubravou, a území v povodí řeky Chrudimky až po Slatiňany. Dlouhé osídlení znamenalo ráz krajiny, pro níž je typické střídání horských lesů až pralesů, luk a polí s mnoha malými sídly se zbytky venkovské architektury a starými sady bez rozsáhlejšího zastoupení průmyslu. Dutiny staletých lip a dubů toho mohou tolik vyprávět...

Správa CHKO Železné hory –

Náměstí 317, Nasavrky, tel.: +420 469 326 500, zelhory@nature.cz

zděná kaple, jež je jádrem dnešního kostela. Voda ze zázračné studánky sloužila zvláště při léčení dny. A této vlastnosti bylo využito v malých modletínských lázních umístěných v budově „aperát“. Pramen zmizel s přestavbou silnice na počátku 20. století. V současnosti jsou kostel, areál lázní a další budovy opraveny a slouží komunitě Benedictus pečující o osoby s mentálním postižením.

Modletín, sušárna ovoce

Benediktus, areál Modletín – Modletín 7, tel.: +420 731 626 103, www.benedictus.org, 49°47'29.582"N, 15°42'44.519"E

Klokočov a Královská (Klokočovská) lípa

www.klokocov.eu

Barokní zámek v Klokočově nechal postavit roku 1789 Jan Karel Schönowitz z Ungarswertu.

Po 2. světové válce sloužil jako rekreační středisko, dnes soukromý resort. Na návsi najdeme 1000letou **Klokočovskou lípu** známou jako Tisíciletá, Karlova nebo Královská, která je jedním z nejstarších žijících stromů v Čechách. Dosahuje výšky 20 m a obvodu kmene měří 8,9 m. Byla jedním ze stromů, které fungovaly jako směrník v mokřadech Libické stezky. Už ve 14. století šlo o statný strom, jehož stín zaujal Karla IV., který roku 1370 projížděl kolem k léčivému prameni do Modletína. **Zámeček Klokočov** – Klokočov 87, tel.: + 420 608 610 650, info@zamecek-klokocov.cz, www.zamecek-klokocov.cz, 49°48'24.079"N, 15°40'5.620"E

Maleč

www.malec.cz

Budova zámku ze 17. století stojí na místě gotické tvrze.

Na hřebeni Železných hor

Empirová přestavba a úprava fasád byla provedena v roce 1827. Tyto úpravy dal provést hrabě František z Auersperku. V roce 1862 jej koupil František Ladislav Rieger a pobýval zde jeho tchán František Palacký, který tu vytvořil značnou část svého díla Dějiny národu českého. Po roce 1948 zde bylo muzeum české hudby. Dnes tu potomek původních vlastníků otevřel expozici o životě F. Palackého a F. L. Riegra.

Lánská (Navrátilova) lípa

Lípa před stavením čp.3 v Lánech má odhadem 500let. Kmen stromu, který je vysoký 25 m, dosahuje obvodu 730 cm. Tato lípa sloužila na Libické stezce jako hraniční a signalizační bod. V současné době je rozsocha kmene chráněna šindelem.

Lánská (Navrátilova) lípa

DALŠÍ INFORMACE

Turistické vizečky: Chotěboř, Zámek Chotěboř, Údolí Doubravy
Turistické známky: Chotěboř, Údolí Doubravy-Bílek

ZAJÍMAVOST

Národní geopark Železné hory www.geoparkzh.cz

Rozkládá se na ploše 777 km² a zahrnuje vedle území CHKO i Chrudimsko, Hlincecko a Skutečsko až po oblast pískovcových skal Maštale. Jeho posláním je vhodným způsobem seznamovat veřejnost s geologickými procesy, významem přírodních zdrojů a jejich využitím v hospodářské a kulturní historii. Železné hory patří mezi geologicky nejpestřejší území v Česku. V oblasti jsou zastoupeny prakticky všechny geologické formace (od prahorních až

po čtvrthorní), kde bylo nalezeno více než sto druhů hornin s mnoha vzácnými minerály, z nichž některé patří k vůbec nejstarším v Českém masivu. Najdeme zde 115 geologicky a 70 přírodně unikátních lokalit, krajinou vás provede 22 naučných a 3 speciální geologické stezky. Vedle přírodního bohatství upozorňuje v rámci území i na mnoho kulturně historických cenností, unikátních muzeí a četné sportovní a rekreační objekty. **Národní geopark Železné hory** – VODNÍ ZDROJE CHRUDIM, s. r. o., U Vodárny 137, Chrudim, tel.: +420 724 005 773, smutek@vz.cz, www.vz.cz

Vysočina díky své centrální poloze vytěžila jednu turistickou kuriozitu, kterou se jiné regiony pochlubit nemohou – v severním cípu kraje se nachází geografický střed České republiky. A aby to nebylo jako jinde u nás – máme tu těch středů označených hned několik. Prvními, kdo si svou centrální polohu uvědomili, byli lidé v Golčově Jeníkově, takže v severním rohu náměstí najdeme dodnes patník s nápisem Střed ČR. Místní nadšenec ze sousedních Jakubovic to ale viděl jinak a vypočetl střed Česka na pole poblíž vesnice o 5 km dále jihovýchodním směrem, než tvrdili v Jeníkově. Nakonec se do toho vložila vědecká obec a geografové s astronomy určili za geografický střed ČR bod na okraji Číhoště. Tak se zrodil – vědecky potvrzený – nový turistický cíl. Ale v Jakubovicích se nevzdali, a tak dnes zdo-
bil jejich náves stylizovaný „Pupek Evropy“. Dost zajímavý příběh na krásný celodenní výlet.

Výchozí a cílové místo: Golčův Jeníkov

Trasa a vzdálenosti: Golčův Jeníkov (0 km)–Rímovice (3 km)–Vlkaneč (6,5 km)–Nová Ves u Leštiny (9 km)–Číhošť (17,3 km)–Kynice (18,8 km)–Vrbice (21,2 m)–Sázavka (24,2 km)–Lubno (28 km)–Habry (31 km)–Rybníček (34 km)–Jakubovice (36,3 km)–Nasavrky (39,5 km)–Golčův Jeníkov (44 km)

Typ kola: trekové, horské

Vhodné pro: turista

Povrch: silnice II. a III. tř., asfaltové místní komunikace, zpevněné lesní a polní cesty s mlátovým nebo šterkovým povrchem

Náročnost: střední

Nejvyšší bod: Kynice (557 m n. m.)

Nejnižší bod: Vrtěšice (349 m n. m.)

Značení: trasa využívá dopravního cyklistického značení minimálně (č. 4155, 4156), doporučujeme držet se navigace GPS nebo mapy

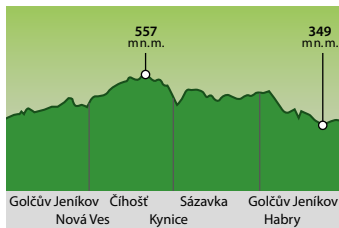
POPIS TRASY

Putování Středem Česka představuje toučku polní a lesní krajiny, kde se Vysočina sklání směrem do středních Čech.

Ať už se „vylodíme“ v **Golčově Jeníkově** z vlaku nebo auta, prvním bodem našeho zájmu bude první **patník „Střed ČR“** na

Střed ČR v Číhošti

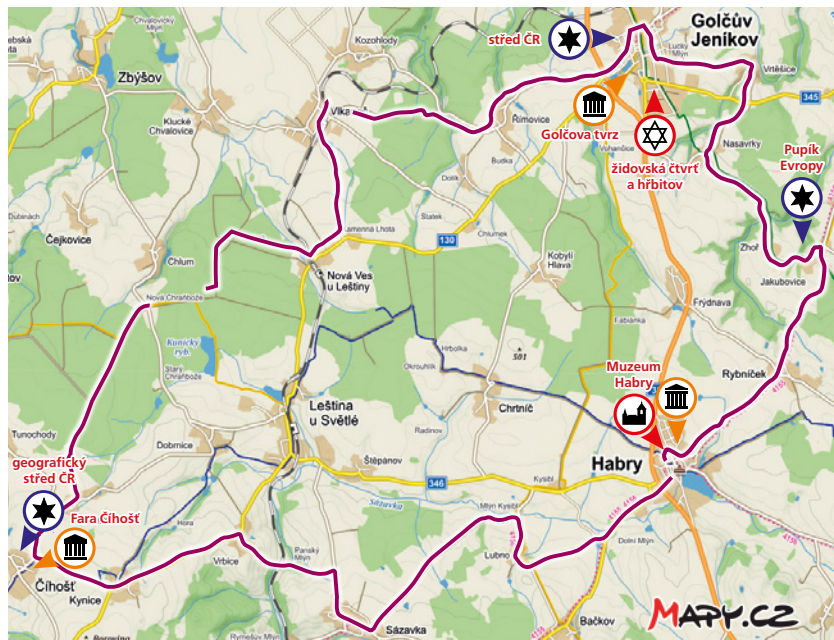

dolním konci nám. TGM na dohled od červených budov **bývalé jezuitské rezidence** a děkanského **chrámu sv. Františka**. Zajímavá je samostatně stojící **Jeníkovská zvonice** uzavírající vstup do města od Prahy. Patník je pak pod altánem vedle Domu Zlaté slunce. Náměstí opustíme uličkou skrz Havlíčkovo nám., bývalé centrum židovské čtvrti. Tudy bezpečně pojedeme velmi nebezpečnou silnicí č.38 a dáme se vedlejší silnicí na Římovice. U hranice kraje nahlédneme do středních Čech po malebné lesní asfaltce a přes obec Vlkanec se na Vysočinu vrátíme v Nové Vsi u Leštín.

Po překřížení železniční trati se vrátíme na pohodlné lesní asfaltky zvané Dlouhá alej, které nás vedou mimo polní krajinu a jejichž stín oceníme zejména v horkém létě. Proti zbloudění v síti lesních cest se držíme GPS navigace. Postupně stoupající krajinou vyjedeme z lesních komplexů po polní cestě do Hroznětína, kde už z vršku obce budeme mít na dosah druhý důležitý cíl – Čihošť s pravým **geografickým středem Česka**. Pomníček uprostřed parčíku

s altánkem je hned na straně příjezdu do obce a nechybí tu ani nezbytné orientační tabule nebo pamětní kniha.

Druhá polovina naší trasy bude mít více polní charakter. Hned naproti pomníčku se vydáme polní asfaltkou do Kynic a necháme za sebou i nejvyšší bod cesty. Před námi je údolí „malé Sázavy“, potoka Sázavka. Nejprve po silnici sjedeme do Vrbic a další putování si zkrátíme mimo silnici sjezdem k Panskému mlýnu, i když za mostkem nás čeká výjezd nepřilíží dobrou polní cestou směrem do vesnice Sázavka. Z obce se dvěma kostely – evangelickým a starším katolickým sv. Jana Křtitele – využijeme trasu 4156 a polní asfaltkou zamíříme do centra regionu, starého města Habry, které dalo jméno i středověké obchodní Haberské stezce z Čech na Moravu. Ještě před městem je lépe se dát v osadě Lubno vedlejší silnicí okolo mlýnů v údolí Sázavky, protože tudy znovu bezpečně pojedeme frekventovanou silnicí č.38, moderní podobu staré obchodní stezky.

Habry zdobí opravený barokní zámek s **regionálním muzeem** a kostel Nanebevzetí P. Marie stojící na základech románské svatyně. Ani zde nechyběla židovská čtvrť, i když současný

stav opuštěné synagogy o její starobylosti nic nenapovídá. Upravné městečko opouštíme **směrem** na Rybníček a krajina opět klesá směrem do Středočeské kotliny.

Golčův Jeníkov – Střed ČR

Třetí cíl našeho okruhu najdeme nepřehlédnutelně na okraji Jakubovic. Rozvětvený rozcestník se směrovkami do celého světa nás nenechá na pochybách, že jsme u „**Pupku Evropy**“. Však je tu u jeho paty krásně stylizován na vztyčeném žulovém kameni. Překonání potoka cestou do Nasavrku je malebnou toulkou po vesnických asfaltkách. To už jsme u zadních bran někdejší obory, dojezd do Jeníkova ale nedoporučujeme ani po zelené značce, která je nesjízdná, ani po silnici od Vilémova, nebezpečné kvůli provozu! Bezpečné jsou pouze klopotné kamenité polní cesty

přes osadu Vrtěšice. Do Jeníkova se vrátíme ve směru od Golčovy tvrze, jejíž stavitel Maxmilián z Goltze dal jméno i celému městu. Ve tvrzi je dnes ke zhlédnutí galerie, v sousedství stojí ještě 2 zámky, starý a nový, které na svoji obnovu teprve čekají.

ATRAKTIVITY

Golčův Jeníkov

www.golcuv-jenikov.cz

Město původem ze 12. století, dlouhodobě v majetku Slavatů z Chlumu a Košumberka. Pozdější jméno „Golčův“ získalo po roce 1636, kdy je získal generál Martin Maxmilián von und zu der Goltz. Na něho upomíná nejen takzvaná Golčova tvrz ze 16. století, která dnes slouží jako sídlo galerie. Dalšími v Zámeckém komplexu jsou Starý a Nový zámek ze 17. století, jež však zámeckého života moc neokusily – co je dnes

Synagoga v Golčově Jeníkově

označeno jako Starý zámek, je bývalý pivovar a Nový zámek je bývalá tabáková fabrika, později lazaret a kanceláře správy panství. K dominantám města patří ještě empírový děkanský kostel sv. Františka Serafinského z počátku 19. století. Červená budova děkanství s renesančním štítem je bývalá jezuitská kolej. Naproti kostelu stojí Jeníkova zvonice z 18. století, nese však zvon z roku 1482. Silnou židovskou komunitu připomíná dochované židovské ghetto, synagoga a jeden z největších

ZAJÍMAVOST

Středě Česka (a Evropy)

Středě Česka v **Čihošti** spočítali odborníci z Univerzity Karlovy na základě matematického určení z více než 300 trojúhelníků a je definován jako těžiště plochy ČR ohraničené státní hranicí, přičemž není brán v úvahu rozdíl nadmořských výšek. Je proto vhodné jej označovat jako „geometrický střed“. Na místě těžiště v nadmořské výšce 527,9 m byl 12. prosince 2006 vztyčen pamětní kámen. U **Golčova Jeníkova** předpokládáme střed ČR definovaný jako průsečík středního poledníku a střední rovnoběžky mezi krajními body republiky. „Pravost“ středů zpochybnili vědci z PFF UJEP poukazem na různé možnosti jejich výpočtu, pro laika jde však spíše o spekulace, které evokují uraženou akademickou ješitnost. Nepopíratelně určeným dalším důležitým „středem“ je astronomický střed Evropy u středočeské **Kouřimi**. A ovšem: od zásadního objevu cimrmanologů před 10 lety

a nejstarších hřbitovů v Čechách, kde najdeme i tumbly rabinů.

Galerie Goltzova tvrz – 5. května 8, tel.: +420 603 865 778, info@antikgoltz.cz, www.galeriegoltzovatvrz.cz, 49°48'50.775"N, 15°28'41.811"E

Čihošť

www.cihost.cz

Starobylost obce dokládá gotický kostel Nanebevzetí Panny Marie z roku 1350. Ve 20. století obec

se za střed Evropy považuje i **Havlíčkův Brod**. Jako stěžejní informace to uvádějí i mapy města. Ladislav Smoljak potvrdil primát Havlíčkova Brodu prohlášením, že „střed Evropy nechtě je tam, kde o to nejsilněji usilují“. Na zahrádce místní kavárny U Notáře najdete obří trychtýř označující přesný střed kontinentu.

Střed ČR v Čihošti

Jakubovice, Pupík Evropy

proslula takzvaným Číhošským zázrakem (viz samostatný odstavec). V katastru obce byl geodeticky zaměřen střed České republiky.

Hasičské muzeum Číhošť –

tel.: +420 720 456 678,
obecchihost@volny.cz, www.chihost.cz,
49°44'29.461"N, 15°20'8.167"E

Číhošský zázrak a P. Josef Toufar

www.regionalist.cz/chihost/index1.htm

Číhošský kostel je spjat s osobou faráře Josefa Toufara a takzvaným číhošským zázrakem. Podle svědků došlo během mše 11. a 25. prosince 1949 k nevysvětlitelnému pohybu dřevěného kříže na hlavním oltáři. Kříž zůstal vychýlen vpřed a pootočen ke kazatelně. Svědků bylo asi 20. Sám farář se o události dozvěděl až několik dní poté. Zpráva o zázraku přitáhla pozornost StB a událost byla

využita jako záminka k proticírkevním represím a propagandě. P. Josef Toufar byl 28. ledna 1950 zatčen a obviněn, že zázrak zinscenoval. Na následky mučení ve vyšetřovací vazbě 25. února 1950 zemřel. V roce 1990 mu byl odhalen pomník a roku 2015 byly jeho ostatky pohřbeny do krypty kostela. Na faře připomíná události jeho života expozice.

Farnost Číhošť – čp.1, tel.: +420 732 303 370,
fiat@email.cz, www.farnostchihost.cz,
49°44'26.672"N, 15°20'9.132"E

Sázavka

www.obecsazavka.cz

Původně významné město Smrdov s trhy a soudním a hrdelem právem. Hrad zde stával do 14. století v místě dnešního gotického kostela sv. Jana Křtitele. Později význam obce upadl a v roce 1964 změnila název na Sázavku.

Habry

www.habry.cz

Habry jsou poprvé zmiňovány v Kosmově kronice k roku 1101. Chrám Nanebevzetí P. Marie je vystavěn na základech původního románského kostela sv. Petra a Pavla ze 13. století vypáleného v roce 1422 Žižkovými husity při stáhnutí vojsk krále Zikmunda. Zámek vyrostl až v 18. století díky A. F. Pötting-Peršingovi, jehož rodu patřilo panství přes sto let. Na konci 19. století vyhořel. Po novobaroční přestavbě sloužil jako škola a v roce 2009 zde bylo otevřeno muzeum. Součástí prohlídkové trasy je několik

místností zámku, například lovecký salon, barokní ložnice a sklepení.

Muzeum Habry – Žižkovo nám. 1,
tel.: +420 605 725 047, www.habry.cz,
49°45'20.201"N, 15°29'10.656"E

ZAJÍMAVOST

Martin Maxmilián von und zu der Goltz

Sloužil jako polní zbrojmistr u císařského vojska. Zastával významnou hodnost na úrovni generálské. Statečnost a odvahu prokázal v mnoha bitvách třicetileté války. Především se proslavil jako osvoboditel Prahy od Švédů. Ačkoliv přídomek „z Goltze“ svádí k domněnce, že se jednalo o německého šlechtice, ve skutečnosti rod pocházel z polského Golczewa. Po skončení války se usadil natrvalo v Jeníkově a podílel se na obnově panství zničeného válečnými útrapami. Za jeho působení městečko zažilo hospodářský i kulturní vzestup. Část zakladatelské činnosti motivovala snaha o rekatolizaci výrazně utrakvistického panství. Goltzovi nejprve roku 1640 zprovoznili zpustlý kostel sv. Kříže. Pod vlivem tehdy módního mariánského kultu jej však zasvětili Panně Marii. Dali postavit první radniční dům z kamene, loretánskou kapli a jezuitskou rezidenci a požádali jezuity z Kutné Hory, aby se na jeníkovském panství usadili. Když generál Goltz v roce 1653 zemřel, jezuíté pokračovali v jeho díle: zavedli tradici tří velkých mariánských poutí, které přispěly k ekonomickému rozvoji města, podíleli se na zajištění vyučování ve škole, otevřeli

DALŠÍ INFORMACE

Turistické vizitky: –
Turistické známky: Číhošť

na náměstí lékárny. Při vstupu do kostela sv. Františka Serafinského se nezapomeňte podívat vzhůru. Uvidíte zde část válečné kořisti generála Goltze – pravou spodní čelist, lopatku a krční žebro asi padesátitunové samice velryby druhu *Balaena mysticetus*, v současnosti téměř vyhyněného. Jedná se o nejstarší dochované pozůstatky velkého kytovece na našem území.

Golčova tvrz

Tvorba žďárského rodáka, sochaře Michala Olšiaka, vytvořila za 13 let v krásné krajině Vysočiny unikátní síť turistických cílů, z jejichž hledání a nalézání jsou nadšené nejvíce děti – na téměř 30 větších či menších plastik živých i bájných tvorů, pohádkových bytostí a také „erbovních“ znamení zdobí nejrůznější zákoutí měst, vesniček a rovněž přírodních scenerií v širokém okolí Žďáru nad Sázavou. Ani za celý den byste je nenašli všechny. Pár osamělejších soch najdeme například v Bystřici (zubr), Pooslaví (želva, kava), v brodském Posázaví (drak, gryf) nebo u Žďírce nad Doubravou (Josefína, jelen) či Chotěboře (Čertův stolek). Nej hustší seskupení pak potkáme v okolí Tří Studní na Novoměstsku. Nicméně nejproslulejší a nejstarší ale obklopují samotný Žďár. Legendárního Mamlase, Hamroně nebo Mamuta zná každé místní dítě. A pokud vy ještě ne, je čas sebrat rodinu a vydat se po stopách pověstí a bájných bytostí do žďárského Posázaví.

Výchozí a cílové místo:

Žďár nad Sázavou, Nám. Republiky

Trasa a vzdálenosti:

Žďár, Nám. Republiky (0 km)–socha Charlie (0,3 km)–Klařar (1,5 km)–socha Mamlas (3 km)–socha Hamroň (4,2 km)–socha Koně (5,4 km)–socha Mamut (7,9 km)–Šlakhamr (8,1 km)–Račín (15,6 km)–Velké Dářko, socha Rozcestník (20,5 km)–Polnička (24,6 km)–Hraniční kámen (26,6 km)–Žďár (31 km)

Odbočky: V. Dářko–Škrdlovice, sousoší Hroší (1,8 km), Hamry–Sázava, socha Slona (4 km)

Typ kola: trekové, horské

Vhodné pro: rodina, turista

Povrch: silnice III. tř., asfaltové místní komunikace, cyklostezky, lesní a polní cesty s mlátovým nebo štěrkovým povrchem

Náročnost: lehká

Nejvyšší bod: Račín (659 m n. m.)

Nejnižší bod: Hamry, Šlakhamr (522 m n. m.)

Značení: trasa využívá cyklistického značení místy (č. 5061, 19, EV4), doporučujeme držet se navigace GPS nebo mapy

Hraniční kámen u Pilské nádrže

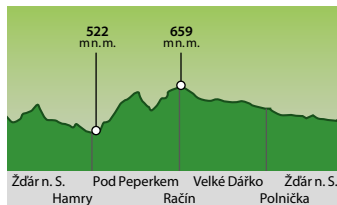
POPIS TRASY

Za bytostmi žďárského Posázaví vyrazíme z Náměstí Republiky. Jednak je přímo v centru starého města, kde můžete odstavit auto na parkovišti, a také se zde po návratu z projíždky nabízí spousta možností občerstvení i dalšího kulturního poznávání žďárské historie. Svůj díl vám nabídne **Regionální muzeum** v Moučkově domě nebo ve Tvrzí, vyhlídková věž **kostela sv. Prokopa** nebo **Pivovar Revolta** v interiérech historického hotelu **Veliš**. A v kulturním domě železniční **Modelové království**.

Žďár, stará radnice

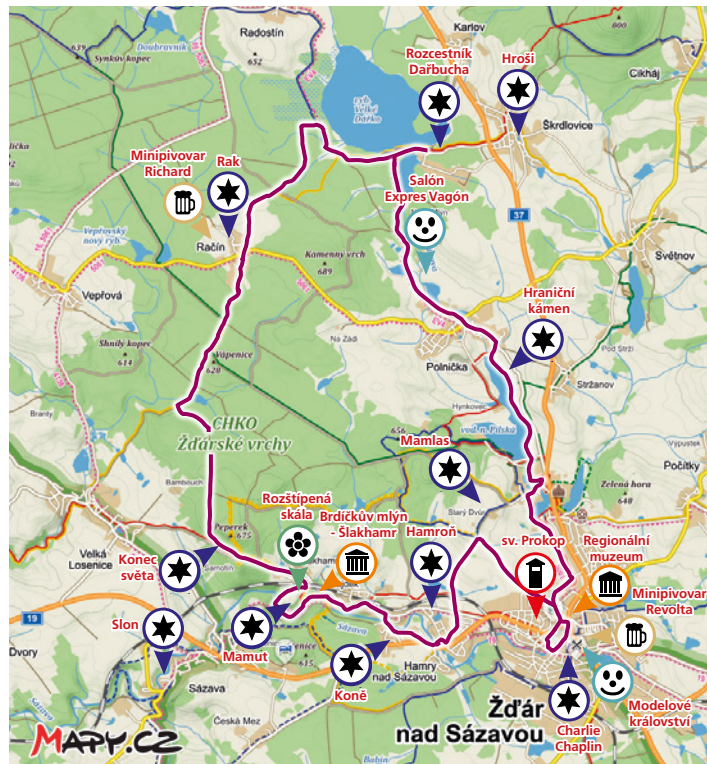
První sochu na trase najdeme už po 300 m, když opustíme dolní konec náměstí ulicí Veselskou. Hlavu **Charlie Chaplina** po levé straně můžeme snad i přehlédnout. Na křižovatce s Husovou se dáme 2x vpravo a přes Farská hmulna dojedeme k cyklostezce do Libušína. A dále přes takzvaný Klačar na trase historické Libické stezky opustíme konečně město. Na kopci nás

přivítá **Mamlas**, nejstarší z Olšiakových soch. Po žluté značce Hamerského okruhu si to namíříme na Hamry, které stráží ve směru našeho příjezdu **Hamroň**. Necháme se svést cyklotrasou č. 19, ale zástavbou domů projedeme Hamry až k řece a cyklostezce podél silnice č. 19. Tady totiž na kopečku obří sousoší **Koní** upomíná na pověst o spreženi ztraceném v rašeliništi.

Kolem hospody Na Raňci pokračujeme přes historický kamenný most do hamerské části Najdek, odkud nás vedou cedule směrem na Šlakhmar, historické hamernické muzeum. Ještě dříve, než k němu dorazíme, nám přes lesní cestu položí chobot **Mamut**. Obří hlava tlustokožce trůní pod masivem **Rozstípené skály** a hlídá přechod přes řeku. Kdo chce vyšplhat do rozsedliny skály rozstípnuté samotným čertem, má o zpříjemnění cykloputování postaráno. Po 200 m jsme pak u brány **Brdčického mlýna – Šlakhmaru**, jehož expozice historie těžby a pracování rudy na Žďársku stojí za to.

Za mlýnem nás polní cesta vyvede obloukem do místní části Šlakhmary a k další

kuriozité – **Konci světa**. Stylizovaný celník u historického hraničního kamene hlídá přechod z Moravy do Čech. Čechy za hranicí začínají pravým „pohraničním“ hvozdem. Čeká nás delší cesta lesními asfaltkami okolo hory Peperek a polesím Vápenice, až se vynoříme u osady Račín. Kdo si chce seznam nalezeneých soch rozšířit, může se od Šlakhamru vrátit do Najdku a po cyklotrase 19 dojet do Sázavy, kde potká sochu **Slona**. Odtud se pak do Račina dostane přes Velkou Losenicí a Vepřovou.

V Račíně najdeme – jak jinak – **Raka**. Za zmínku ohledně občerstvení stojí ještě i místní minipivovar, a to už pokračujeme lesními cestami po žluté turistické trase k Velkému Dárku. Příslověčně „moře Vysočiny“ má hráz osazenou **Rozcestníkem Dařbucha**. Tady se nabízí další odbočka – v necelé 2km vzdálených Škrdlovicích u hotelu U Hrocha trůní **kašna se sousoším Hrochů**. Cestou je jen potřeba překonat frekventovanou silnici č. 37.

Od hráže Dářka po trase EuroVelo 4 do Polníčky neminemě zábavní areál pro děti **Salon Expres Vagon**, kde můžete nechat své věčně čerstvé děti chvíli unavit, zatímco vy sesbíráte sílu pro dokončení cesty. Pohodovou cyklostezkou okolo Pilské nádrže dorazíme na okraj sportovního Areálu Pilák, kde nás vítá sousoší **Hraničního kamene s českým lvem a moravskou orlicí**. Směrem do Žďáru nás až do centra dovede zpátky pohodlná cyklostezka. Přitom míjíme soubor Santiniho staveb okolo Zámku Žďár – hřbitov nebo

dvůr Lyra. O samotném Zámku a Zelené hoře se zmiňujeme v kapitole o trase EuroVelo 4 na straně 70 tohoto průvodce.

ATRAKTIVITY

Hamry nad Sázavou www.hamryns.cz

Stará hamernická obec poskládaná z Horních a Dolních Hamrů, Najdku a Šlakhamru byla v minulosti navíc dělena historickou zemskou hranicí na českou a moravskou část (podle běhu řeky Sázavy). Po roce 1300 při ukončení těžby stříbra na vrchu Peperek se tu těžila a v hamrech zpracovávala železná ruda, jejíž rozsáhlá ložiska zde byla odkryta. Majitelem dolů i železáren byl cisterciácký klášter ve Žďáře n. S. Okolní turistické zajímavosti postihuje Hamerský vycházkový okruh.

Brdčíkův mlýn – Šlakhamr www.technicalmuseum.cz/pamatky/slakhamr-v-hamrech-nad-sazavou

Původní mlýn v údolí řeky Sázavy zrekonstruovaný do podoby expozice mapující bohatou železářskou tradici místního regionu.

Při prohlídce se návštěvníci dozvědí, jakým způsobem středověcí železáři získávali dřevo, dřevěné uhlí a železo a jaký byl sortiment produktu hamrů. Návštěvníkům je předvedena ukázka chodu vodních kol i bucharu.

Šlakhamr – Hamry n. S.,
tel.: +420 602 225 243,
slakhamr@tmbnro.cz,
49°33'58.107"N, 15°52'42.736"E

Šlakhamr – Brdčíkův mlýn

Rozštípená skála

Význačný skalní útvar tvořený rulovou skalní stěnou, která je ve spodní části rozštípnuta vztráloou puklinou o délce 10m a šířce cca 2m. Podle tohoto rozštípnutí dostal skalní útvar svůj název. Pod skalou

ZAJÍMAVOST

Michal Olšiak www.olsiak.cz

Michal Olšiak se narodil ve Žďáře nad Sázavou v roce 1978. Po vystudování žďárského gymnázia se střídavě věnuje malířství, sochařství a cestování. Většinu obrazů maluje olejem nebo kombinovanou technikou. Jeho obrazy již ozdobily několik samostatných výstav. Plastiky Michala Olšiaka najdete v Česku, Německu (např. u Bodamského jezera) a Itálii. Michal se také zúčastnil mezinárodních soutěží v socháňí z písku, odkud si přivezl i několik ocenění. Poslední dobou pracuje na monumentálních plastikách z pískovce a betonu, které umísťuje do krajiny.

protéká řeka Sázava a na louce se nalézá socha hlavy mamuta jakoby vyrůstající ze skály. Ačkoliv je skála chráněna, je vhodná také pro horolezce.

Česko-moravská hranice

Hranice mezi historickými zeměmi Čechy a Morava. Její průběh přibližně odpovídá hranici rozvodí Labe–Dunaj. Zformovala se mezi 12. a 14. stoletím, ve státní administrativě přestala platit v roce 1948 zrušením zemského zřízení. V současnosti ji respektuje pouze církevní zřízení. Do dnešních dnů ji připomínají historické patníky, místní názvy i moderní reminiscence, které z ní činí turistickou atrakci. V okolí Žďáru n. S. je těchto přípomínek celá řada.

Račín

www.obecracin.cz

Uprostřed staré dřevařské osady je pro turisty vitanou zastávkou Hotel Leopold navazující na prvorepublikové tradice domácí kuchyní, ale i vlastním pivem z minipivovaru Richard. A pro rodiny se specializuje na pobyty s programem a animacemi pro děti. Vitanou zastávkou je venkovní posezení na břehu rybníka a dobíjecí stanice pro elektrokola.

Hotel Leopold – Račín 10,

tel.: +420 724 461 330,

info@racin.cz, www.racin.cz

Velké Dářko

Největší rybník na Vysočině o rozloze 206 ha vznikl už v 15. století. Název má kuriozní základ ve zkomolení německého názvu Gross Zdarsko. Z rybníku odtéká řeka Sázava, byl proto v minulosti považován za její pramen. Slouží ke koupání i jachtingu, jsou zde pořádány závody ve windsurfingu a největší závody dračích lodí na Vysočině.

Salon Expres Vagon

www.vagonpolnicka.cz

Přírodní dětský areál u Stříbrného rybníka má v současné podobě rozlohu 15 000 m², kde děti jezdí na čtyřkolkách, buggině nebo v elektrických autíčkách. Největší atrakcí je dětský vláček, který jede po 300 m dlouhé úzkokolejné železnici, tunýlkem a míjí klece s ptáky, andulkami, morčaty a kamerunskými kozami. Přírodní rybníček v areálu je využit

k jízdě elektrickými lodičkami pro malé i velké. Areál je vyhledáván turisty a cykloturisty k občerstvení, relaxaci nebo jako cíl výletu.

Salon Expres Vagon – Polnička,
tel.: +420 776 310 933, vagon@tiscali.cz,
www.vagonpolnicka.cz,
N 49°36.603 E 015°54.508

Salon Expres Vagon

DALŠÍ INFORMACE

Turistické vizity: Sochy Michala Olšiaka u Žďáru nad Sázavou, Velké Dářko, Salon Expres Vagon Polnička, Šlakhamr v Hamrech nad Sázavou, Žďár nad Sázavou, Pilská vodní nádrž, Dolní hřbitov ve Žďáru nad Sázavou, Modelové království Žďár

Turistické známky: Šlakhamr, Hamry nad Sázavou – Hamroň, Modelové království

ZAJÍMAVOST

Kde hledat další sochy v okolí

www.zdarns.estranky.cz/clanky/sochy-michala-olsiaka.html

Výr a Krbový mužik (49°36'28.226"N,

16°2'59.896"E) – nedaleko obce Tři

Studně, v chatové osadě Yukon mezi rybníky Medlov a Sykovec

Káně (49°36'22.519"N, 16°2'1.430"E)

– obří socha se nachází v areálu hotelu Horník ve Třech Studních

Hejkal Pepino (49°36'37.917"N,

16°1'55.871"E) – cíhá dobře ukrytý v obci

Tři Studně u penzionu Zátíší

Drak (49°34'8.511"N, 15°46'19.824"E)

– 5 metrů vysoká socha českého draka vyrostla uprostřed obce Ronov nad Sázavou

Houby (49°37'48.966"N, 16°2'58.392"E)

– sousoší je za penzionem Fryšava v obci Fryšava

Strom (49°30'26.486"N, 15°47'58.113"E)

– pohádkový strom v obci Poděšín má

v dutině malého skřítky Poděša

Hamroň

Kavka (49°50'79.514"N, 15°98'30.542"E)

– symbol obce Sazomin najdete u dětského hřiště v centru

Zubr (49°31'8.715"N, 16°15'0.792"E)

– 11 tun vážící zubr trůní v Bystřici nad Pernštejnem v lokalitě Lužánky

Houby

Rak

Horská krajina Vysočiny je na severu korunována rozsáhlým lesnatým masivem Žďárských vrchů, zbytkem pohraničních hvozdu Čech a Moravy. Horská vřesoviště jsou pramenou oblastí mnoha velkých řek stékajících do východních i středních Čech a také na jih Moravy. Ty se do nížin řinou hlubokými tektonickými trhlinami říčních údolí a vytváří na východním okraji Vysočiny její nejčlenitější krajinu – Hornosvrateckou vrchovinu. Tento malebný svět přírody ukrývá staré hrady, malé osady v úbočích, perly architektury, posvátná místa i lidové stavby. Vysočinu, jakou si představujeme, najdeme právě zde – na trasách napříč touto krajinou.

Mezi severním okrajem Žďárských vrchů a jihomoravskou hranicí v údolí řeky Svratky pod hradem Pernštejnem se protínají evropská dálková trasa EuroVelo 4 s domácí dálkovou

Výchozí a cílové místo: Hlinsko

Trasa a vzdálenosti: Hlinsko (0 km)–Hamry (4 km)–Vortová (7,1 km)–Herálek (12,3)–Kadov (22,4 km)–Koníkov (30,2 km)–Lísek (35 km)–Domanín (40,5 km)–Bystrice n. Pern. (44,5 km)–Věchnov (48 km)–hrad Pernštejn (54,2 km)–Nedvědice (56,1 km)–Ujčov (60,3 km)–Štěpánov (63,1 km)–Vír (72 km)–Bystrice, Centrum EDEN (82,1 km)–Skalský dvůr (90,3 km)–Zubří (94,8 km)–Nové Město n. Mor. (98,2 km)–Vysočina Arena (100,8 km)–Lhotka (105,6 km)–Žďár, Zelená hora (110,8 km)–Polnička (115,7 km)–Velké Dářko (119 km)–Radostín (123, 2 km)–Vojnův Městec (126,7 km)–Studnice (134 km)–Hlinsko (137 km)

Typ kola: trekové, horské

Vhodné pro: turista

Povrch:

silnice III. tř., asfaltové místní komunikace, cyklostezky, zpevněné cesty s mlátovým nebo štěrkovým povrchem

Náročnost: střední

Nejvyšší bod: Kadov (754 m n. m.)

Nejnižší bod: Ujčov (325 m n. m.)

Značení: trasa využívá dopravního cyklistického značení trasy EuroVelo č. 4 a Pražské trasy č. 1

takzvanou Pražskou trasou č. 1, a to hned 3x – v Hlinsku, Bystřici a Nedvědici. Proplétající se trasy vytváří, byť nesouměrnou, „8“, skýtající možnosti jedno i vícedenního putování po těchto trasách tak, že se vždy vrátíme do výchozího bodu. Náš tip na vícedenní putování po celé „osmičce“ s jejími 137 km ve velmi členitém reliéfu představuje vedle nejatraktivnějších památek i nejkrásnější přírodní a krajinné partie Vysočiny. Celá trasa se dá rozdělit na 3 dny po 50 km úsecích s noclehy například v Nedvědici a Novém Městě.

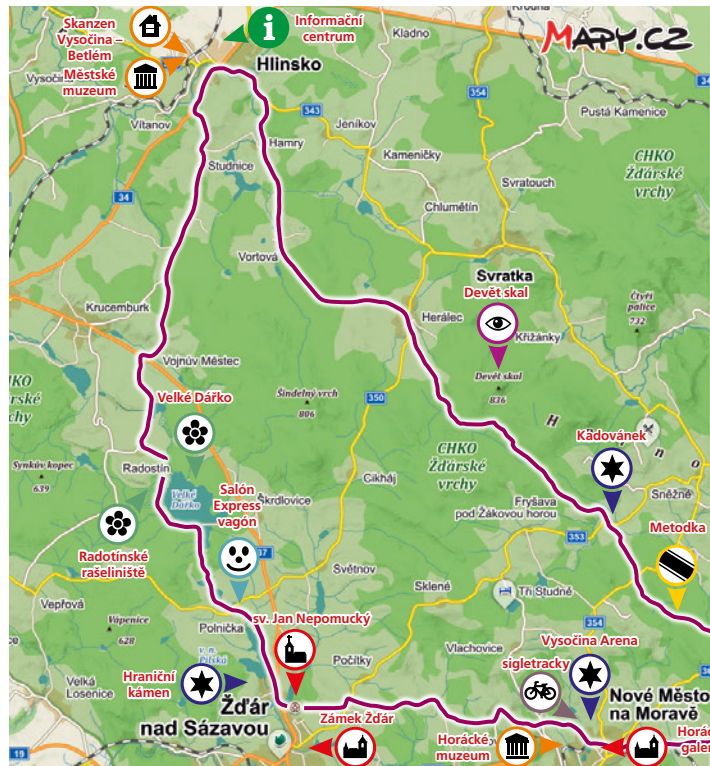
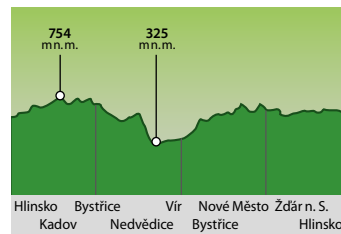
POPIS TRASY

Vícedenní cyklovýlet se začátkem a koncem v **Hlinsku** odstartujeme v nejcentrnější části města, malé osadě roubených domů **Betlém**, která je dnes součástí proslulého **Skanzenu lidových staveb Vysočina**. Pro další části skanzenu by bylo třeba zavítat na Veselý kopec nebo do sousedních vesnic, což může být motiv pro další návrat do „krajiny tradic“, již je Hlinecko v každém směru.

Město opustíme po cyklotrase č. 1 rušnější silnici směrem na Svratku, ale značení záhy uhne na klidnější silnici. Míjíme Hamry a čekají nás hluboké hvozdy **Žďárských vrchů**. A také kopce, i když jsme ve vysoké nadmořské výšce. Za Vortovou vyšplháme vstříc Herálcům a na lesních křižovatkách opustíme Pardubický kraj. Na historickou českomoravskou hranici dospějeme až v samotné obci, kterou půli mezi obě země řeka Svratka. Před námi je sama koruna

Žďárských vrchů – hřeben okolo **Devět skal** (836 mn.m.), na který sice nestoupáme, ale čeká nás skoro 10km úsek pouze skrze lesy paralelní s těmito vrcholy. Silniční trasa je pohodlná a na druhé straně se objevíme v do romantického **Kadově** na Novoměstsku. Nemineme proslulou hospodu **U Janečků** s legendárním domácím líkěrem **Kadovánek**. A znovu se za námi zavřou obzory, abychom dalším dlouhým lesním úsekem dospěli až na **Koníkovské sedlo**. Tady je ovšem už na co se dívat. Rozhledové místo na členitou krajinu klesající do údolí Svratky u Jimramova evokuje malebný svět, jak jej vykreslil autor Karafiátových Broučků. Nad námi je vrch **Metodka**, odkud přehledněme východní Čechy až po Jeseníky, Orličky a Krkonoše. A v hlubinách zdejších lesů stojí pomník kdysi posledního vlka na Žďársku, jeden z nejkrásnějších kotků celé Vysočiny. Navštívíme jej i v rámci výletního tipu č.1 (viz s. 6).

Poslední lesní úsek okolo Kolonie Marie nás dovede do Lísku, kde se sjezdem

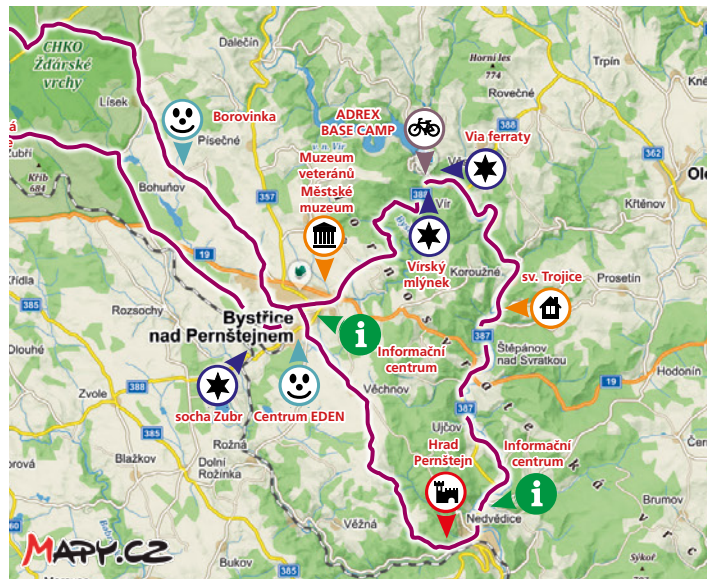
Nedvědice

rozloučíme se Žďárskými vrchy a před námi se otevrou obzory **Svratecké hornatiny**. Krajina je členitější, a než přes Bohuňov dospějeme do Bystrice, doporučujeme zastávku v rekreačním areálu Borovinka u Domanína. Pak už následuje cyklostezka směr sportovní areál Lužánky.

Borovinka u Domanína

Pozor na křižující silnici č. 19. A také na **plastiku zubra**, symbolu regionu, s nově vznikajícím areálem miniatur. Tady se naše trasa kříží s **EuroVelo 4**, což znamená, že se sem ještě jednou vrátíme při cestě opačným směrem. Silnice nás vyvede ulicí Nádražní směrem na Věchnov a přes Býšovec strmým sjezdem dospějeme až k branám **hradu Pernštejn**. Proslulý mramorový gotický klenot středověké architektury sice není k cyklistům moc přívětivý, kdo by ale prohlídce odolal? Z hradu pak doporučujeme výjezd brankou vpravo takzvanou Pivovarskou cestou. Je asfaltová a překřížíme při ní obnovovaný **areál bývalých barokních zahrad**, na kterém se nyní bude roky pracovat. Dole pod kopcem si hrad a zahrady prohlédneme ještě jednou ze silnice a okolo obcerstvení na parkovišti dospějeme do podhradí **Nedvědice**.

Městečko se bude na podzim 2018 chlubit novým muzeem s vystaveným Čepským pokladem. A my se směrem do této vesničky **Čepí**, skrze níž procházela stará hraběcí cesta a kde se našel poklad, vydáme po trase EuroVelo 4 (resp. 4025), na kterou nyní přesedláme. Je před námi cesta údolím proti proudu řeky Svratky až

do prvorepublikového centra turistiky ve Víru. Pod hráz Vířské přehrady nás přivede silnice skrz Dolní Čepí, Ujčov, Štěpánov a Koroužně. Projedeme tak mimořádně bývalým **středověkým Štěpánovským rudním revírem**, na jehož stopy ovšem zatím turisté nic neupomíná, pouze starší **hornické kostelíky v Čepí**

Horácká vesnice Centra EDEN

a Švařci, které představují krásné perličky venkovských sakrálních staveb. **Obec Vir** nyní znovu ožívá novými atrakcemi, jako jsou via ferraty na skalách nebo nové **test centrum pro cyklisty a bikery**. Klikatá silnice údolím Bystřice a následně

VEDEnu na statku

stoupání nás vrátí zpátky do města **Bystřice n. P.**, kterému teď můžeme věnovat více pozornosti. Ať už návštěvou městského muzea nebo muzea veteránů, určitě ale vyšplháme až k **Centru EDEN**, kde nám interaktivní expozice představí starou i novou tvář života Vysočiny.

Od centra EDEN pokračujeme neznáčenou novou cyklostezkou okolo trati a letišť, abychom se s EuroVelo trasou opět setkali na dalším úseku cyklostezky od Domanínka k Domanínskému rybníku. Rybník sice necháme stranou, ale pokračujeme lesní silnicí k hotelu Skalský dvůr. A tady se opět vracíme do Žďárských vrchů, tentokrát však zamíříme k atrakcích jižního okraje. Za Vojtěchovem a Zubřím nás uvítá **Nové Město na Moravě**, sportovní „mekka“ Vysočiny. Zatímco město

jen „lizneme“ okolo nádraží, proslulým střediskem zimních i letních sportovců **Vysočina Arena** projedeme přímo. Atmosféra sportovního stánku je působivá, zvláště když tu narazíme na nějakou soutěž. I jinak aréna slouží veřejnosti.

Roubenka v Kadově

Se sportovní perlou za zády zdoláváme členitou cestu přes Jiříkovice, Lhotku a Vysokou směrem ke kulturnímu centru, ve které se změnil dříve průmyslový **Žďár n. S.** Nejcnennější částí Žďáru je **zámek Kinský**, někdejší cisterciácké opatství s celým svým okolím tvořeným hospodářským zázemím i architektonickými skvosty. Samozřejmě největší trůn na vrcholku **Zelené hory** jako **poutní kostel sv. Jana Nepomuckého, památka UNESCO**. Od žďárského zámku se necháme vést cyklostezkou okolo **Pilského nádrže** se sportovním areálem a nepřehlédnutelným sousoším **hraničního kamene mezi Moravou a Čechami**. Za

Polníčkou nás pak čeká zábavní areál pro celou rodinu – **Salon Express Vagon**. Nakonec se opět ponoříme do hloubky žďárských lesů. Ty objímají plochu „moře Vysočiny“, největšího rybníka **Velké Dářko**. Rekreační místo, ale i velmi cenný přírodní kout, který představují Dářská rašeliniště. Cestou přes ně dospějeme do Radostína. Cesta dále už se odvíjí jen na silničních úsecích – ve Vojnově Městci překročíme opět sil. 37, a když dospějeme do Studnice, máme hlinecký cíl už jen na jeden sjezd. Pozor na připojení se na silnici I. třídy u sjezdovky, kterou pojedeme tunelem, a zakončíme jízdu u skanzenu Betlém.

Radostínské rašeliniště

ATRAKTIVITY

Hlinsko

www.hlinsko.cz

Původně hrncářská osada z 11. století, dnes centrum regionu proslulého tradičními lidovými řemesly, roubenou architekturou a zvyky.

Vesnické masopustní obchůzky a masky na Hlinecku jsou součástí kulturního dědictví UNESCO. Lokalita s původní zástavbou v centru města je rezervací lidové architektury s názvem Betlém (část muzea v přírodě Soubor lidových staveb Vysočina). Zachycuje život drobných řemeslníků v průběhu 19. století s expozicí hraček, řezníků a ševce. Hlinecké muzeum je v bývalém objektu synagogy, funguje od roku 1874 a s expozicí historickou, textilní, národopisnou a zaniklých řemesel patří k nejstarším v Čechách.

Hlinsko – Betlém

Turistické informační centrum –
Čelakovského 561,
tel.: +420 731 697 418, ic@hlinsko.cz,
49°45'43.766"N, 15°54'21.342"E
Skanzen Vysočina-Betlém –
tel.: +420 469 311 429, vysocina@npu.cz,
www.betlem-hlinsko.cz,
49°45'45.354"N, 15°54'22.970"E
Městské muzeum a galerie –
Havlíčкова 614, tel.: +420 469 311 267,
muzeum@hlinsko.cz, www.mmghlinsko.cz,
49°45'32.058"N, 15°54'15.150"E

Devět skal (836 m)

Nejvyšší vrchol Žďárských vrchů a druhý nejvyšší Českomoravské vrchoviny. Skalní labyrint okolo vrcholu tvoří tři dlouhé hřebeny s devíti věžemi a tři malé věžičky. Hlavní blok je vyhlídka opatřená zábradlím. Je odtud výhled na sever na rozhraní Čech a Moravy. Rostou zde vzácné květiny.

Kadov

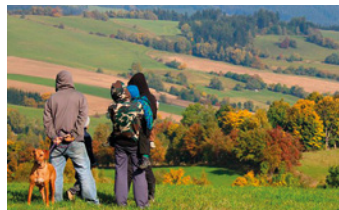
www.obeckadov.cz

Hamernická osada od 17. do 19. století, kdy zdejší železářny patřily k největším na Moravě. Nejznámějšími výrobky místních dílen jsou kadovské litinové kříže na hřbitvech v okolí. Místní unikátní likér Kadovánek ochutnáte v hospodě U Janečků.

Koníkov a Roženecké paseky

Osady „pasekářského“ typu tvoří roztroušené domy po stránkách vrchů Metodka (788 m) a Kamenice (780 m). Oba vrchy skýtají daleké výhledy. Metodku obchází

Na Roženeckých Pasekách

stejnoujmená naučná stezka a pod vrcholem je partyzánský památník. Na Kamenici je Pomník Brouček spisovatele Jana Karafiáta.

Bystřice nad Pernštejnem

www.bystricepn.cz

Správní středisko majitelů perněštejského panství od Pernštejnů až po Mittrowské. Kostel sv. Vavřine má podobu z 18. století. Městské muzeum jako jediné prezentuje

Bystřice nad Pernštejnem

ZAJÍMAVOST

EuroVelo 4

Evropská dálková trasa EuroVelo 4 je součástí systému 15 páteřních tras protínajících Evropu napříč v severojižním nebo západovýchodním směru. EuroVelo 4 s přídomkem „trasa střední Evropou“ je spojnicí mezi francouzským atlantickým pobřežím na západě s ukrajinským Kijevem na východě. Ze 4000 km trasy probíhá 918 km napříč Českem od Chebu po Ostravu a z toho 71 km na území Kraje Vysočina. Trasa byla v kraji vyznačena v roce 2017 zcela nově tak, že propojuje nejatraktivnější místa žďárského regionu, kterým prochází.

Pražská trasa č. 1

Dálková cyklistická trasa č. 1, na Moravě populárně nazývaná Pražská, a v Čechách naopak někdy Brněnská, spojuje obě největší česká města. Byla vyznačena v 90. letech 20. století jako cyklistická verze silniční spojnice Prahy a Brna – D1, význam páteřní

tepny však nikdy neziškala. Rozvoj dálkové cykloturistiky se dostal až s 20letým zpovědním, kdy už trasu č. 1 zastínilo novější projekty. Uvažovalo se proto i o jejím zrušení. Dnes vede z pražského předměstí Královice k soutoku řek v Brně trasou dlouhou 265 km, z toho 45 km úsek je na území Kraje Vysočina. Protíná zde CHKO Žďárské vrchy a Bystřicko.

například historii těžby a zpracování rud ve Štěpánově nebo uranu v Rožné. Zahnuje ale i další národopisné a přírodovědné expozice. Centrum Eden, vybudované rekonstrukcí panského dvorce, slouží jako centrum environmentální výchovy a prezentuje vztah člověka k půdě, v replikách lidových staveb ukázky řemesel a moderní ekopavilon nebo minipivovar.

Turistické informační centrum a Městské muzeum – Masarykovo nám. 1, tel.: +420 566 590 388, info@bystricenp.cz, www.info.bystricenp.cz, 49°31'24.013"N, 16°15'39.879"E

Muzeum Veterán Tatra klubu – Na Příkopech 1397, tel.: +420 603 506 442, prosecky.tatra@worldonline.cz, malirstvi.jihlavsko.com/21900/muzea, 49°31'16.519"N, 16°15'41.076"E
Centrum Eden – Nový dvůr 318, tel.: +420 566 788 400, info@centrumeden.cz, www.centrumeden.cz, 49°30'55.925"N, 16°14'49.079"E

Hrad Pernštejn a Nedvědice
www.hrad-pernstejn.eu
www.nedvedice.cz

Mohutný gotický hrad z 13. století, nejvýznamnější moravská zemská pevnost. Hrad je zajímavý složitým stavebním vývojem, při kterém si zachoval goticko-renesanční podobu. Za celou svou historii se žádnému vojsku nepodařilo jej dobýt. Nyní probíhá obnova barokních zahrad na severozápadním svahu. Z Nedvědice vedou 3 okruhy Po naučných stezkách na

hrad Pernštejn skýtající zajímavé výhledy na hrad i návštěvu méně známých míst. V městyse se připravuje otevření muzea.

Hrad Pernštejn – Nedvědice, tel.: +420 566 566 101, +420 607 557 039, pernstejn@npu.cz, 49°27'3.291"N, 16°19'5.703"E
Turistické informační centrum (a muzeum) – Nedvědice 32, tel.: +420 511 119 173, ticmikroregionpernstejn@seznam.cz, www.pernstejnsko.cz, 49°27'25.990"N, 16°20'3.193"E

Hrad Pernštejn

Vír
www.virvudolisvratky.cz

Název obce Vír je odvozen od místní skály Víriny, kde se na řece tvořily nebezpečné víry. V obci je několik dochovaných selských stavení. V části Hrdá Ves stojí replika takzvaného Navrátilova (Vírského) mlýnku, hejblátka poháněné vodní silou, složené z asi

Via ferrata Vír

20 postaviček, které se pohybují. Původní mlýnek s asi 70 postavičkami můžete zhlédnout v Horáckém muzeu v Novém Městě na Moravě. Nad obcí stojí 66 m vysoká hráz Vírské přehrady sloužící jako zdroj pitné vody pro Brněnsko. Na skalách pod hrází vznikly 2 via ferraty. Od roku 2018 zde funguje i testovací centrum kol a půjčovna sportovních potřeb a outdoorového vybavení.

ADREX BASE CAMP – Půjčovna – Vír 173, tel.: +420 566 566 566, abc@adrex.cz, www.adrex.cz, 49°33'29.374"N, 16°18'46.354"E

Vírská přehrada

Nové Město na Moravě
www.nmm.cz

Historické středisko regionu a současné sportovní srdce Vysočiny. Nejstarší stavbou města je kostel sv. Kunhuty ze 14. století, upoutává

Kostel sv. Kunhuty v Novém Městě

především sgrafitovou výzdobou fasády z let 1928–29. Renesanční zámek ze 16. století využívá Horácká galerie se sbírkami děl nejen nejvýznamnějších osobností regionálního umění a kolekci ze sklárny ve Škrdlovicích. Horácké muzeum v historické budově bývalé radnice se věnuje vedle lidové kultury i unikátním dějinám lyžování a výroby lyží. Na dvoře stojí původní Vířský mlýnek.

Turistické informační centrum a Horácké muzeum –

Vratislavovo nám. 114,
tel.: +420 566 598 750, ic@nmmn.cz,
ic.nmmn.cz, hm.nmmn.cz,
49°33'39.043"N, 16°4'22.498"E

Horácká galerie – Vratislavovo nám. 1,
tel.: +420 566 654 211,
pokladna@horackagalerie.cz,
www.horackagalerie.cz,
49°33'41.658"N, 16°4'31.943"E

Vysočina Arena a cykloarena

www.vysocina-arena.cz,
www.vysocina.bike

Stadion a závodní areál se zázemím k pořádání závodů běžeckého lyžování a biatlonu a cyklistických závodů na světové úrovni. Umožňuje také celoroční trénink sportů. Ve vybraných hodinách je areál přístupný rovněž pro veřejnost. Každoročně Arena hostí významné světové sportovní akce – mistrovství světa, světové poháry v lyžování, biatlonu a horských kol. Okolí areálu nabízí hustou síť singltracků pro horská kola.

Vysočina Arena – Vlachovická 1200,
tel.: +420 566 616 337, office@zlatalyze.cz,
49°34'38.147"N, 16°3'11.964"E

Sun's caffè Test centrum –
tel.: +420 728 714 768,
testcentrum-va@sunsport.cz,
info@cykloarenavysocina.cz,
49°34'43.324"N, 16°3'2.236"E

Singletracky Cykloaréna Vysočina

Žďár – klášter a zámek

www.zamekzdar.cz
www.zelena-hora.cz

Zámek Žďár 9/5

Na severu města Žďár vznikl ve 13. století cisterciácký klášter Studnice Blahoslavené Panny Marie. V baroku nechal opat Václav Vejmluva působit v klášteře architekta Jana Blažeje Santiniho-Aichela. K jeho pracím patří zvelebení interiéru baziliky Nanebevzetí Panny Marie, prelatura, klášterní hospodářský dvůr Lyra nebo Dolní hřbitov. Nejvýznamnějším je poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře (dnes památka UNESCO)

Zámek Žďár

na vršku nad klášterem ve tvaru hvězdy. Po zrušení kláštera v roce 1784 byl areál přeměněn na zámek s hospodářským zázemím, který nyní vlastní rod Kinských. Zámek hostí muzeální a výstavní expozice. Nejzajímavější je interaktivní zážitková expozice Muzeum nové generace. Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého – Zelená hora, tel.: +420 724 758 993, info@zelena-hora.cz, 49°34'48.744"N, 15°56'30.955"E

Zelená hora (UNESCO)

Turistické informační centrum, Zámek, Muzeum nové generace – Zámek 8,
tel.: +420 602 565 309, info@zamekzdar.cz,
49°34'54.111"N, 15°56'9.844"E

Polníčka

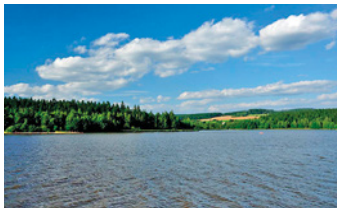
www.polnicka.cz

Až do roku 1859 byla v Polníčce huť s vysokou pecí a válcovna, suroviny brala z nedalekých 11 povrchových dolů a šachty Gabriel. Za obcí se nachází vyhledávaná atrakce Salon Expres Vagon – pro děti je

Salon Expres Vagon Polníčka

k dispozici vláček, skákací hrad, motorová autíčka, lanovka, vodní čluny a kolotoče, pro starší a dospělé terénní čtyřkolky. Dále je k dispozici občerstvení. Salon Expres Vagon – Polníčka, tel.: +420 607 706 124, vagon@tiscali.cz, www.vagonpolnicka.cz, 49°36'36.324"N, 15°54'30.312"E

Velké Dářko – „moře“ Vysočiny

Velké Dářko a národní přírodní rezervace

Největší rybník na Vysočině o rozloze 206 ha vznikl už v 15. století, dnes slouží k rekreaci. Západ a sever okolí obklopují největší rašelinisté na Českomoravské vrchovině – Dářko a Radostinské rašeliníště. Skrz obě chráněná území pro-

chází naučná stezka vedená po povaleových a haťových chodnících. Naleznete zde 12 informačních tabulí.

Štíří důl

Přírodní rezervace v údolí Štířího potoka chrání kolonii mloka skvrnitého, kterému se na Žďársku lokálně říká „štír“.

Vojnův Městec

www.vojnuvmestec.cz

Bývalá rychta (Němečkův hostinec) je objekt ve stylu gotizujícího baroka z poloviny 18. století. Sloužil jako rychta i soudní síň, v patře se nacházely pokoje k ubytování mnichů, kteří přijížděli k soudům. Údajně byla navržena Janem Blažejem Santinim nebo jeho žákem. Kostel sv. Ondřeje pochází ze 14. století.

Žďárské vrchy

ZAJÍMAVOST

Rod Kinských

Rod Kinských (Kinští z Vchynic a Tetova) je staročeský rytířský a později panský, hraběcí a knížecí šlechtický rod pocházející z počátku 13. století. Jméno Kinský se vyvinulo ze středověkého německého přepisu původního jména Wchynsky. V 18. století patřili k přední středoevropské aristokracii. V současné době žijí členové rodu v Česku, Rakousku a dalších zemích. Rod je bohatě rozvětven.

Po roce 1989 byly Giovannimu a Piovi z hraběcí linie Kinských dal Borgo v restitucích navráceny kromě jiných objektů zámek Karlova Koruna a Žehuňská obora v Kněžičkách s loveckým zámečkem Obora (dnes

Hotel Obora Kinský). Dále získali hrad Kost. K obhospodávání pozemků, lesů a vodních ploch slouží společnost Kinsky dal Borgo, a. s., se sídlem v Chlumci nad Cidlinou. Jejich strýc, hrabě Radslav Kinsky, roku 1991 zrestituloval také někdejší klášter ve Žďáru nad Sázavou. V současnosti jej spravuje jeho syn Constantin. Hospodářskou správu nad rybníkářstvím a lesy realizuje společnost Kinský Žďár, a. s. Zámek Kostelec nad Orlicí byl roku 1997 navrácen jedné z mladších knížecích linií. Majitel František Kinský je starostou města a krajským zastupitelem.

DALŠÍ INFORMACE

Turistické vizitky: Hlinsko, Soubor lidových staveb – Betlém Hlinsko, Expozice dřevěných hraček z Hlinecka, Hamry, Devět skal, Pasecká skála, Lípa velkolistá v Kuklíku, Sportovní a rekreační areál Borovinka, penzion a restaurace Borovinka, Bystřice nad Pernštejnem, Městské muzeum Bystřice n. Pern., Muzeum veteránů Tatra klub Bystřice n. P., Centrum EDEN, Vír, Aueršperk, Pyšolec, Most Švařec, Nedvědice, Hrad Pernštejn, Tři kříže u Nového Města n. M., Nové Město na Moravě, Horácké muzeum Nové Město n. Mor., Městské lázně Nové Město n. M., Vysočina Arena singletrack, Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře, Zámek Kinských ve Žďáře nad Sázavou, Muzeum nové generace ve Žďáře n. S., Dolní hrbitov ve Žďáře n. S., Pílská vodní nádrž, Salon Expres Vagon Polníčka, Velké Dářko, NS Velké Dářko

Turistické známky: Město Hlinsko, Betlém Hlinsko, Hlinsko – pivovar Rychtář, Devět skal, Pasecká skála – Žďárské vrchy, Bystřice nad Pernštejnem, Centrum EDEN, Pernštejn – hrad, Vír – Českomoravská vysočina, Pyšolec, Aueršperk, Tři kříže – Nové Město n. Mor., Nové Město n. Mor. – Ski, Žďár n. S. – Zelená hora UNESCO, Bazilika minor – Žďár n. S.

Nejdelší dálková cyklotrasa protíná Kraj Vysočina diagonálně od severoseverozápadu k jihojihozápadu jako memento tisícileté zemské hranice vedoucí českomoravským hvozdem mezi královstvím Čechů a markrabstvím Moravanů. Odhlédneme-li od politického vnímání, je historická hranice zemí atraktivním turistickým podnětem především k vyhledávání jejich relikvů, ať už dobových nebo novodobých. O staré hraniční patníky nebo nové informační cedule neustále zapokáváme. Putování podél hranice představuje také zajímavé srovnávání rozdílů a odlišností mezi českými a moravskými vesnicemi, mezi krajinou českou a krajinným stylem moravským. Protože navzdory tisícileté společné historii jazyka a státu se zvyky, architektura, bydlení a pospolitý život mezi oběma zeměmi liší, a především obyvatelé dobře vědí, kam patří.

Výchozí místo: Svatka

Cílové místo: Slavonice

Trasa a vzdálenosti: Svatka (0 km)—Herálec (4,5 km)—Vojnův Městec (15,6 km)—Radostín (19,2 km)—Vepřová (26,2 km)—Malá Losenice (29,4 km)—Přibyslav (34,7 km)—Česká Jablonná (39,8 km)—Brzkov (42,9 km)—Hrbov (45,9 km)—Polná (49,2 km)—Věžnička (52 km)—Ždírec (55,2 km)—Měšín (57,8 km)—Jihlava (66,1 km)—Pístov (69 km)—Jezdovice (79 km)—Třešť (82,7 km)—Růžená (88,2 km)—hrad Roštejn (90,1 km)—Doupě (92,5 km)—Telč (99,6 km)—Kostelní Myslová (104,2 km)—Zadní Vydří (106,1 km)—Kostelní Vydří (109,6 km)—Dačice (113,6 km)—Hradištko (116,1 km)—Staré Hozbít (122,2 km)—Slavonice (131 km)

Typ kola: trekové, horské

Vhodné pro: turista

Povrch:
silnice II. a III. tř.,
asfaltové místní komunikace

Náročnost: střední

Nejvyšší bod:
Herálec, Na Svobodě (697 mn. m.)

Nejnižší bod: Přibyslav,
u Sázavy (446 mn. m.)

Značení: trasa využívá
dopravního cyklistického značení
trasy č. 16, na počátku trasy č. 4180
a 4122

Nám. Zachariáše z Hradce v Telči (UNESCO)

Putování po Českomoravské cyklotrasě č. 16 nám spojí ve 2–3 dnech několik světlů v pestré tváři Vysočiny – hluboké lesy Žďárských vrchů, polní zemědělské centrum Vysočiny od řeky Sázavy po Jihlavu a konečně chladné lesy moravské Sibiře nad údolím Dyje od Třeště po Slavonice. Celá trasa se dá rozdělit po 40 km úsecích na 3 dny s noclehy například v Polné a Třešti.

POPIS TRASY

Českomoravská cyklotrasa č. 16 sice začíná v Hlinsku, ale protože toto místo navštívíme v rámci vletu po EV4 (viz s. 70), zahájíme naši parádní jízdu napříč Vysočinou od hranice východních po hranice jižních Čech ve městě po staletí příznačně rozděleném česko-moravskou hranicí – **Svratce**. Ve městě na severní straně Žďárských vrchů dodnes rozlišují Moravskou a Českou Svratku, Moravskou a Českou Cikánku a stejně jako v sousedním Herálci je dělicí linií tok stejnojmenné řeky Svratky.

Město opustíme silnicí za vedení cyklotrasy 4180, komu by však bylo lépe na klidných asfaltkách mezi pastvinami a lesy, tomu doporučíme cyklotrasu č. 4120 (a 4122), která nás provede hlubokými lesy na sever od Herálce, jež tím pádem mineme. Obě varianty se potkají na rozcestí Na Svobodě, které je dnes i krajskou hranicí, a dále se necháme vést lesní asfaltkou až k setkání s trasami 16a EV4. Společný úsek přes Vojnův Městec opustíme v Radostíně u Dářka a dále už pokračujeme lesní silnicí přes Vepřovou ven ze Žďárských lesů do polní krajiny **Přibyslavská**.

Ve městě křížíme řeku Sázavu a Posázavskou cyklotrasu (viz tip č. D4, s. 94) a Jablonským žlebem stále po silničních úsecích křížíme Českou Jablonnou, Brzkov a Hrbov, až se před námi otevře v mísovité kotlině město **Polná**. Město s honosným **hrado-zámekm, děkanským kostelem a velkou židovskou čtvrtí** si určitě zaslouží zevrubnější prohlídku a zastávku. Mimochodem stále se nyní pohybujeme na české straně zemské hranice, ta leží odtud dále na východ. Brzo na ni však zase narazíme, a to přímo v Jihlavě.

Z Polné vyšlápneme směrem ke kopci Březina a v blízké Věžničce potkáme kolonii sklípků, jako bychom se ocitli někde na jižní Moravě. Zdejší spížíry jsou unikátní. Ve Žďirci se opět ocitáme na náhorní rovině a po překonání dálničního mostu za Měšínem máme na dohled krajské centrum **Jihlavu**. V houstnoucím provozu a následné spleti ulic města sledujeme značení a cyklopruhu, které nás vedou okolo ZOO a těsně k hradbám

historického centra, kde neopomeneme navštívit třeba **Jihlavské katakomby** nebo **Muzeum Vysočiny**.

Za Jihlavou vstupujeme do 3. části naší trasy, do lesů **Javořícké vrchoviny**, a budeme křížovat údolím Jihlavy a Moravské Dyje celý **Region Renesance**. Postupným stoupáním z města přes Pístov a Popice dosáhneme až zalesněného hřebene **Špičáku**. Trasa č. 16 klesá hned znovu do údolí k železnici do Třeště, my ale můžeme

využít lesních asfalek, uhnout vlevo a vedení trasou 5090 projet celý lesnatý hřebem sedlem mezi Malým a Velkým Špičákem. Až narazíme na kamenný mlínik nebo na hájovnu Třešť, spustíme se do města. **Třešť** je proslulá svými betlémy, ale nejdem zde i další kulturní pozoruhodnosti jako zámek nebo muzeum radiotechniky Tesla, kostnice a také židovské památky.

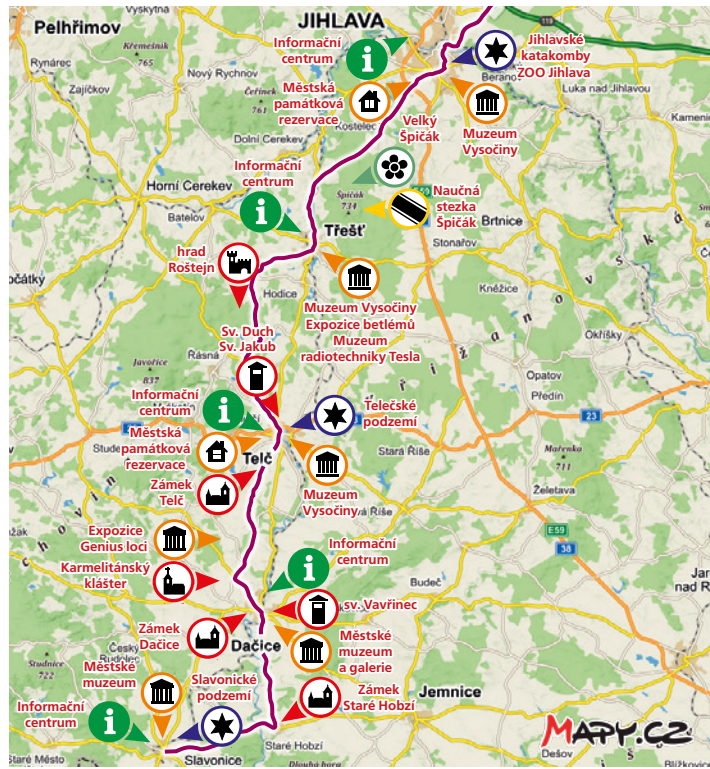
Další metou na trase je **hrad Roštejn** v severovýchodním cípu lesů Jihlavských

Jihlava

vrchů. Dominantní goticko-renesanční hrad uspokojí i náročné návštěvníky starých sídel. A po nadechnutí atmosféry dávných dob a lesního vzduchu míříme přes obec Doupě a Vanůvek do **města UNESCO: Telče**, renesančního klenotu Vysočiny obklopeného vodními plochami rybníků se **zámekm, podloubími obroubeným náměstím a vyhlídkovou věží kostela sv. Jakuba**. Do centra vjedeme okolo zábavního centra **Panský dvůr** Dolní branou a náměstí Zachariáše

z Hradce opouštíme opět branou, tentokrát Horní. Za Telčí se vyhýbáme údolí Moravské Dyje a naopak stoupáme ve směru výšin **České Kanady**. Otevřená krajina nám přitom skýtá široké rozhledy, jako je Náglova vyhlídka nad Kostelní Myslovou. V ní najdeme na faře i **expozici Genius loci** o historii obce. A konečně za Zadním Vydřím opustíme hranice Kraje Vysočina, neboť jsme dospěli na Dačicko a do duchovního centra regionu – **Kostelního Vydří**.

Nad obcí trůní v osamělé poloze poutní **kostel P. Marie Karmelské** se živým klášterem karmelitánů. Poetické místo k občerstvení duše. **Dačice**, moravské město v jižních Čechách, je dalším městem naplněným renesančními památkami. Vedle **zámku, vyhlídkové věže kostela nebo staré tvrze** nelze nevpomenout na zdejší světový vynález – kostku cukru, která má v Dačicích dokonce i svůj pomník. Za Dačicemi tentokrát údolí Moravské Dyje neopustíme, ale cestou přes Hradištko a Vnorovice navštívíme **Staré Hobzí**. Donedávna zapadlý kout kousek od „železné opony“ nyní zdobí zrenovovaný honosný barokní zámek. Nedaleko na jih od Hobzí se už od první republiky táhla linie pohraničí. Nám nyní zbývá překonat hluboké údolí Dyje, minout po pravé ruce zalesněný hřeben **Montserrat s kaplí Panny Marie** a dospět do zapomenuté renesanční perly na konci naší cesty – **Slavonic**. Útulné město plné sgrafitových domů, uliček, bran, hradeb a s unikátním podzemím je branou do České Kanady i rakouského Waldviertlu. A pro nás krásnou tečkou za cestou napříč Vysočinou.

UPOZORNĚNÍ

Českomoravská trasa č. 16 je jednou z „historických“ dálkových cyklotras vyznačených už v 90. letech 20. století. Trasy z té doby využívaly daleko více silniční sítě, než jak je tomu zvykem při současných trendech snahy o maximalizaci bezpečnosti cyklistů. Mnohé úseky této trasy se tak mohou jevit „na hraně“ vhodnosti

jejich vedení po určitých komunikacích silniční sítě, zpravidla kvůli nárůstu frekvence motodopravy. V budoucnu proto čeká vedení trasy revize a možné přesunutí problematických úseků na klidnější nebo pro bezmotorovou dopravu vhodnější. Nyní nezbyvá než doporučit všem účastníkům silničního provozu co nejvyšší úpозornost i vzájemnou toleranci.

ATRAKTIVITY

Svratka

www.svratka.cz

Město na horním toku stejnojmenné řeky nazvané od staročeského slova sworti, což znamená „vinitouti se“. Hranice město rozděluje na českou a moravskou část. Expozice svrateckého muzea se věnuje době první republiky. Během prohlídky uvidíte koloniál s trafikou, školu, starou spořitelnu a domácnost. Cestu ulicí a její dobu vám budou ilustrovat dobové plakáty na stěnách. V galerii jsou vystavená díla malířů nejen z Vysočiny.

Město Svratka

Informační centrum – Palackého 30, tel.: +420 564 034 240, mesto@svratka.cz, 49°42'41.217"N, 16°2'6.664"E

Městské muzeum a galerie – U Zbrojnice 347, tel.: +420 777 224 205, mudroch@svratka.cz, www.muzeum.svratka.cz, 49°42'36.033"N, 16°2'7.300"E

Vojnův Městec

viz EuroVelo 4 a Pražská trasa č. 1

Přibyslav

viz Posázavská cyklotrasa

Brzkov

www.brzkov.cz

Obec s hornickou tradicí, jež od 13. století patřila Rádu německých rytířů, později zde stála samostatná tvrz, dnes už přestavěná na dvůr. Za obcí je kamenný empírový most. V okolí se nacházejí takzvané „pinky“ – zbytky zavalených šachet, ve kterých se těžila železná ruda ještě v 19. století. V 80. letech 20. století probíhala i těžba uranových rud. Dnes je v obci velký odpor k možnému obnovení těžby.

Polná

www.mesto-polna.cz

Město založené na ochranu staré zemské cesty, jejíž 150m dlouhý hluboký úvoz, se tu zachoval. Byl součástí takzvané Haberské stezky. Hrad, dnes jen pozůstatek kdysi mohutné stavby, byl postaven kolem roku 1320

u rybníku Peklo. Z původního hradního paláce se dochovalo pouze patrové západní křídlo, renesančně přestavěné. Dnes zde sídlí muzeum s expozicí hodin a hodinářství a jiných řemesel. Náměstí dominuje děkanský chrám Nanebevzetí Panny Marie z 18. století hodnocený jako jedna z nejnádherěji vyzdobených církevních staveb v ČR. K chrámu přiléhá církevní muzeum. Židovské město bylo v Polné založeno roku 1680. Cennými stavbami jsou Rabinský dům a synagoga. V současnosti je zde Regionální židovské muzeum se stálou expozicí. Všechny

Děkanský chrám v Polné

polenské památky spojuje naučná stezka pojmenovaná po Josefu Klementovi, který byl dlouhá léta předsedou KČT v Polně.

Informační centrum – Husovo nám. 39, tel.: +420 567 559 211, infocentrum@mu-polna.cz, 49°29'10.950"N, 15°43'14.550"E

Zámek a Městské muzeum – Zámek 486, tel.: +420 567 212 336, muzeum@muzeum-polna.cz, www.muzeum-polna.cz, 49°29'15.626"N, 15°42'50.721"E

Regionální židovské muzeum – Karlovo nám. 540, tel.: +420 722 593 637, rabinsky.dum@seznam.cz, 49°29'6.909"N, 15°43'20.380"E

Církevní muzeum (IČ chrámu Nanebevzetí Panny Marie) – Husovo nám. 14, tel.: +420 567 212 139, farapolna@centrum.cz, www.farnostpolna.cz, 49°29'16.563"N, 15°43'6.184"E

Muzeum kutilství – tel.: 732 839 726, riha@almeto.cz, www.muzeumkutilstvi.cz

Jihlava
www.jihlava.cz
www.jihlava-city.cz
www.visitjihlava.eu

Jihlava

Nejstarší královské horní (a tedy hornické) město českých zemí proslulé těžbou stříbra. Leží na hranici mezi Čechami a Moravou. Pyšní se především řadou raně gotických a renesančních památek, kterými se řadí mezi nejvýznamnější města ve střední Evropě, a má statut městské památkové rezervace. Jádrem

Brána Matky Boží

zčásti obepínají hradby ze 13. století s parkánem. V Bráně Matky Boží je expozice jihlavského opevnění. Nejstarší stavbou je kostel sv. Jana Křtitele na Jánském vršku, jenž připomíná na nejstarší románskou osadu ze 13. století. Monumentální trojlodní kostel sv. Jakuba Většího ze 13. století má 2 věže – 63 m vysoká severní ze 14. století sloužila ke střežení města

Jihlavské městské hradby

(až do roku 1924 zde sloužil vězník), jižní zvonová věž je o 9 m nižší. Populární jsou Jihlavské katakomby, se svou délkou 25 km druhé nejdélejší v nás v republice. Muzeum Vysočiny se věnuje nerostným surovinám a živé přírodě Českomoravské vrchoviny, dolování stříbra a mincování. Nejnavštěvovanějším je v Jihlavě ale ZOO. **Turistické informační centrum** – Masarykovo nám. 2, tel.: +420 565 591 847, tic@jihlava-city.cz, www.visitjihlava.eu **Turistické informační centrum Brána Matky Boží** – Věžní 1, tel.: +420 565 591 848 **Muzeum Vysočiny** – Masarykovo nám. 55, tel.: +420 567 573 880, muzeum@muzeum.ji.cz, 49°23'47.430"N, 15°35'20.186"E

ZA JÍMAVOST

Historická hranice Čech a Moravy

Hranice mezi historickými zeměmi Čechy a Morava odpovídá hranici rozvodí Labe–Dunaj. Zformovala se mezi 12. a 14. stoletím, ve státní administrativě přestala platit v roce 1948 zrušením zemského zřízení. V současnosti ji respektuje pouze administrativa diecéze římsko-katolické církve. Do dnešních dní ji připomínají historické patníky, místní názvy a také moderní remi-niscence, které z ní činí turistickou atrakci. Nejznámějšími historickými pozůstatky jsou kamenné stěly na okraji Jihlavy, pylon u Strmilova nebo hraničník u Slavonic. Místní názvy částí obcí s přídomky „český“ a „moravský“ se zachovaly dodnes

Jihlavské katakomby – tel.: +420 565 591 846, sprava.podzemí@jihlava-city.cz, 49°23'49.036"N, 15°35'29.241"E

Jihlavské katakomby

například v Herálcích a Svatce. Nové památníky na hranici na Vysočině představuje například sousoší u Pilské nádrže ve Žďáru, „celnice“ u Sirákovy nebo označení hraničních potoků v Jihlavských vrších.

Zoo Jihlava – Březinovy sady 10,
tel.: +420 567 573 730, jizoo@zoojihlava.cz,
www.zoojihlava.cz,
49°23'47.863"N, 15°35'58.529"E

Velký Špičák (734 m)

Národní přírodní rezervace okolo vrcholu Velký Špičák chrání přírodě blízké jedlové bučiny, javoriny a smrčiny. Lokalita patří mezi nejvýznamnější v Kraji Vysočina. Naučná stezka Špičák z Třešti do Jezdovic seznamuje s krajinou a místními přírodními podmínkami, historií a zajímavostmi území.

Třešť

www.trest.cz

Nejstarší dochovanou architektonickou památkou ve městě je gotický kostel sv. Martina ze 14. století. Město je ale proslulé betlémářskou tradicí již od počátku 19. století, kdy se dostaly do Třeště papírové betlémy z Třebíče a dřevěné betlémy z Jihlavy. Ve městě je vedle stále expozice betlémů i stále živá

Zámek Třešť

tradice navštěvování betlémů v době Vánoc rovněž v domácnostech. Betlémům patří i expozice Muzea Vysočiny. To se věnuje také životu a dílu světově proslulého ekonomy J. A. Schumpetera a místnímu zaniklému textilnímu průmyslu. K tomu se vrací i expozice radiotechniky, která návštěvníkům představuje hlavně výrobky značky Tesla. V budově nádraží v Třešti si můžete prohlédnout výstavu více než 700 plastických modelů vojenské techniky. Renesanční zámek upravený z bývalé tvrze v 16. století slouží nyní Akademii věd ČR jako kongresový prostor.

Turistické informační centrum a Expozice betlémů – Roosewelta 6,
tel.: +420 567 234 567, info@trest.cz,
www.betlemy-trest.cz,
49°17'35.229"N, 15°28'58.309"E

Muzeum Vysočiny – Roosewelta 6,
tel.: +420 739 480 839,
muzeum.trest@centrum.cz, muzeum.ji.cz,
49°17'35.229"N, 15°28'58.874"E

Muzeum radiotechniky Tesla –
Nádražní 53, tel.: +420 608 625 420,
prohlidky@muzeumtesla.cz,
www.muzeumtesla.cz,
49°17'52.761"N, 15°28'36.145"E
Expozice Svět modelů vojenské techniky – Nádražní 47, prohlídka bez průvodce, klíče se vyzvedávají v pokladně na nádraží

Hrad Roštejn

hrad-rostejn.cz

Gotický hrad s dominantní sedmibokou věží, ukrytý v lesích, má svůj počátek

Hrad Roštejn

v 1. polovině 14. století. V období renesance byl loveckým sídlem a okolní les oborou. Dřívější goticko-renesanční podobu zchátralému sídlu vrátila rekonstrukce ve 20. století. Hrad je zpřístupněn na 2 okruzích včetně hradní věže. Po

Město Telč (UNESCO)

obnově v roce 2018 byla otevřena interaktivní expozice zaměřená na přírodu, lovectví a myslivost.

Hrad Roštejn – Doupe 1,
tel.: +420 739 382 901, rostejn@cmail.cz,
49°15'7.072"N, 15°25'34.038"E

Telč

www.telc.eu

„Moravské Benátky“ postaveny podle pověsti již v roce 1099. Za svou podobu a proslulost vděčí pánům z Hradce z rodu Vítkovců. Historické centrum Telče bylo zapsáno na seznam UNESCO v roce 1992. Unikátní je kombinace hradeb, bran a rybníků s vodními příkopy, chránícími historické centrum. Jedinečné je zejména náměstí s nenarušeným komplexem historických domů. Původní tvrz ze 13. století byla

v 16. století přestavěna v rozsáhlý zámek, jemuž osobitou renesanční podobu vtiskli italsí mistři. Typická černá věž, ještě románská, v siluetě Telče patří ke kostelu sv. Duchy z 15. století. Od července 2018 je zde otevřena vyhlídka a nová interaktivní expozice mapující jednotlivá historická období města ve vztahu k národním a světovým dějinám. Významnou sakrální stavbou je gotický kostel sv. Jakuba Většího ze 14. století. Součástí kostela je 50 metrů vysoká vyhlídková věž, z níž je krásný pohled na město.

Informační centrum – nám. Zachariáše z Hradce 10, tel.: +420 567 112 407, info@telc.eu, 49°11'3.326"N, 15°27'10.470"E

Zámek Telč – nám. Zachariáše z Hradce 1, tel.: +420 567 243 821, tel@npu.cz, www.zamek-telc.eu, 49°11'7.352"N, 15°27'4.977"E

Telčský dům – nám. Zachariáše z Hradce 31, tel.: +420 567 213 379, info@telcsky-dum.cz, www.telcsky-dum.cz

Muzeum Kostelní Myslová

Kostelní Myslová

Výstava o historii a současnosti obce je umístěna v nejstarší budově obce, na barokní faře. Z návsi vede 3,5km dlouhá naučná stezka k Nechvátalovu mlýnu. Je pojmenována podle místního rodáka, akademického malíře Františka Mořice Nágla, který zemřel za 2. světové války v Osvětimi.

Expozice Genius loci – tel.: +420 603 887 290, 49°8'53.003"N, 15°25'41.932"E

Karmelitánský klášter Kostelní Vydří

Kostelní Vydří

www.kostelni-vydri.cz

Obec s nápadným poutním areálem okolo kostela Panny Marie Karmelské a karmelitánského kláštera nad obcí. Poutní kaple a konvent vznikly už v 18. století, a byly dostavěny do podoby barokního areálu. Po návratu řeholníků v roce 1990 prošel klášter rozsáhlou rekonstrukcí. Zahrady a kostel jsou přístupné v době bohoslužeb a poutí. Nejvíce návštěvníků přichází v týdně kolem svátku Panny Marie Karmelské, a tedy 16. července.

Karmelitánský klášter Kostelní Vydří – tel.: +420 384 420 119, kostelni.vydri@karmel.cz, www.karmel.cz, 49°6'10.656"N, 15°25'8.515"E

Dačice, vyhlídková věž kostela

Dačice
www.dacice.cz

Centrum nejzazšího cípu jihozápadní Moravy proslulo vyrobením prvního kostkového cukru na světě v roce 1841, patentován byl v roce 1843. Čtyřkřídla budova tvrzí z přelomu

Dačický zámek

14. a 15. století je součástí areálu Starého zámku. Jeho dvoupatrová renesanční budova s fasádou zdobenou sgrafity je sídlem městského úřadu. Nový zámek vyrostl na konci 16. století, v 19. století byl empírově upraven a vybaven. Kromě historických interiérů prezentuje i expozice městského muzea z historie Dačicka

Dačická radnice – Starý zámek

nebo výběr z grafické tvorby Maxe Švabinského. Kostel sv. Vavřince má 51m vysokou renesanční věž, jež slouží i jako vyhlídková.

Informační centrum – Palackého nám. 1, tel.: +420 384 401 265, info@dacice.cz, 49°4'46.737"N, 15°26'11.492"E

Zámek Dačice – Havlíčkovo nám. 85, tel.: +420 384 420 246, dacice@npu.cz, www.zamek-dacice.cz, 49°4'45.839"N, 15°25'53.387"E

Městské muzeum a galerie –
Havlíčkovo nám. 85, tel.: +420 384 422 493,
muzeum@muzeumdacice.cz,
www.muzeumdacice.cz

Letecké muzeum Viléma Göttha –
Palackého nám. 58, tel.: +420 608 873 114,
vlastimilkolomaznik@seznam.cz,
49°4'44.352"N, 15°26'11.797"E

Zámek Staré Hobzí

Staré Hobzí

www.starehobzi.cz

Kostel Nanebevzetí Panny Marie a sv. Ondřeje je v jádru raně gotický. Barokní zámek s honosným portálem byl postaven na místě renesančního sídla v letech 1726–33 za pánů z Deblína. Další úpravy následovaly v klasicistním duchu po roce 1843. Součástí je i zámekské kaple sv. Tomáše s freskami. Kolem sídla se rozkládá park. Po 2. světové válce prostory využívala škola. Nyní je po kompletní rekonstrukci.

Zámek – Staré Hobzí 11,
tel.: +420 777 900 512,
office@zamek-starehobzi.com,
www.schloss-starehobzi.com,
49°0'40.538"N, 15°27'7.961"E

Slavonice

www.slavonice-mesto.cz

Slavonice jsou nejzápadnějším městem na historickém území Moravy. Díky zachovanému historickému jádru se jim někdy přezdívá „malá Telč“ nebo „perla západomoravské renesance“. Unikátní atmosféru historického města vytváří především sgrafitová výzdoba, která se díky malým změnám zachovala až do dnešních dnů. Městské opevnění ze 13. století mělo i vodní příkop. Zachovaly se 2 městské brány a 3 rohové bašty. Město má zajímavý zpřístupněný podzemní systém chodeb tesaných ve skále, který se dříve využíval pro odvádění vody. Patří k nejstarším částem města. Kostel Nanebevzetí Panny Marie ze 13. století je ukryt uprostřed malého nenápadného náměstíčka, které bylo do začátku 18. století pohřbištěm. 56 m vysoká městská věž je vyhlídková a vytváří hlavní dominantu města.

Turistické informační centrum a Městské muzeum – nám. Míru 476,

Slavonické renesanční domy

tel.: +420 384 493 320, i@slavonice-mesto.cz,
48°59'51.335"N, 15°21'7.403"E
Slavonické podzemí – nám. Míru,
tel.: +420 384 493 700,
podzemni@shslavonice.cz,
podzemni.shslavonice.cz,
48°59'52.028"N, 15°21'3.888"E

Slavonické podzemí

Kostel Nanebevzetí P. Marie

DALŠÍ INFORMACE

Turistické vizitky: Svatka, Městské muzeum Svatka, Přibyslav, Městská věž v Přibyslavi, Městské muzeum v Přibyslavi, Kaple sv. Floriána v Dolní Jablonné, Polná, Stará škola v Polné, Regionální židovské muzeum Polná, Hrad a zámek Polná, Expozice 1. svět. války a čs. legií v Polné, Jihlava, ZOO Jihlava, Muzeum Vysočiny Jihlava, Jihlavské podzemí, Brána Matky Boží, Dům Gustava Mahlera, Hotel Gustav Mahler, Třešť, Expozice betlémů v Třešti, Muzeum Tesla v Třešti, Roštejn, Telč, Telčský dům, Panský dvůr Telč, Telčské podzemí, Zámek Telč, Věž kostela sv. Jakuba v Telči, Klášter Kostelní Vydří, Dačice, Renesanční věž v Dačicích, Zámek Dačice, Městské muzeum a galerie Dačice, Slavonice, Slavonické podzemí, Městská věž Slavonice, Luteránská modlitebna ve Slavonicích, Muzeum 20. století
Turistické známky: Svatka – kostel sv. Jana Křtitele, Přibyslav, Hasičské muzeum Přibyslav, Polná, Jihlava, ZOO Jihlava, Jihlavské podzemí, Pivovar Jihlava, Město Třešť, Roštejn, Město Telč, Telč – UNESCO zámek, Klášter Kostelní Vydří, Dačice, Město Dačice, Renesanční věž kostela sv. Vavřince, Město Slavonice, Slavonice – pevnostní areál

Cyklotrasa Jihlava–Třebíč–Raabs prochází malebnou krajinou Vysočiny z krajského centra Jihlavy údolím stejnojmenné řeky až do Třebíče, města UNESCO, přes architektonické perly starých měst Jaroměřice, Moravské Budějovice a Jemnice až do rakouského městečka Raabs. Celá trasa je vedena v maximální možné míře mimo hlavní dopravní komunikace převážně po polních a lesních cestách či zklidněných komunikacích. Cyklotrasa je tedy velmi bezpečná a vhodná pro rodiny s dětmi.

V současné době jsou dílčí úseky trasy tvořící přibližně třetinu celkové délky vybudovány jako cyklostezky. Většinu z těchto úseků mohou využívat také inline bruslaři. Jízdu po cyklotrase je možné kombinovat se železniční dopravou. V úseku kolem řeky Jihlavy byla na některých místech trasa přizpůsobena terénu, ale i ojedinělá stoupání poskytnou cyklistovi náležitou odměnu v podobě nádherných výhledů do okolní krajiny.

134 km trasy lze rozdělit při vícedenním putování na 3 dny cesty s noclehy například v Třebíči a Moravských Budějovicích. www.jihlava-trebic-raabs.cz

Východí místo: Jihlava

Cílové místo: Raabs an der Thaya

Trasa a vzdálenosti: Jihlava (0 km)–Malý Beranov (7 km)–Luka n. Jihl. (13,3 km)–hrad Rokštejn (21,1 km)–Dolní Smrčné (24,4 km)–Bransouze (27,1 km)–Přibyslavice (32,9 km)–Petrovice (35,6 km)–Třebíč (45,5 km)–Pekelný kopec (52,9 km)–Kojetice (57,6 km)–Horní Újezd (60,3 km)–Šebkovice (63,7 km)–Jaroměřice n. Rok. (71,3 km)–Blatnice (75 km)–Moravské Budějovice (82,4 km)–Budkov (92,7 km)–Jemnice (106,4 km)–Dešná (118,5 km)–Großau (127,7 km)–Raabs a. d. Thaya (134 km)

Typ kola: trekové, horské

Vhodné pro: rodina, turista

Povrch: silnice III. tř., asfaltové místní komunikace, cyklostezky, zpevněné cesty s mlátovým nebo šterkovým povrchem

Náročnost: lehká/střední

Nejvyšší bod: Budkov, V Paloucích (562 m n. m.)

Nejnižší bod: Třebíč, Zadní borový (399 m n. m.)

Značení: trasa využívá dopravního cyklistického značení trasy č. 26, jen výjimečně se odchyluje

Přibyslavice u Třebíče

POPIS TRASY

Cyklistickou trasu do Třebíče a Raab-su odstartujeme na **Masarykové nám. v Jihlavě**, kde na úvod neopomeneme navštívit aspoň nejatraktivnější místa historie města – **Bránu Matky Boží** s expozicí jihlavského opevnění a **Jihlavské katakomby**. Vyhlídku z věže kostela sv. Jakuba bude v nejbližších 2 letech kvůli opravám nutné oželet. Takže pak už slápneme do pedálů a Brněnskou ulicí vyjedeme do Březinových sadů u ZOO, kde začíná značení naší trasy č.26. Nasedneme na stezky kolem Jihlávky a necháme se vyvést z města Heleninskou silnicí kolem řeky Jihlavy a dále cyklostezkou okolo Holova mlýna směr Malý Beranov.

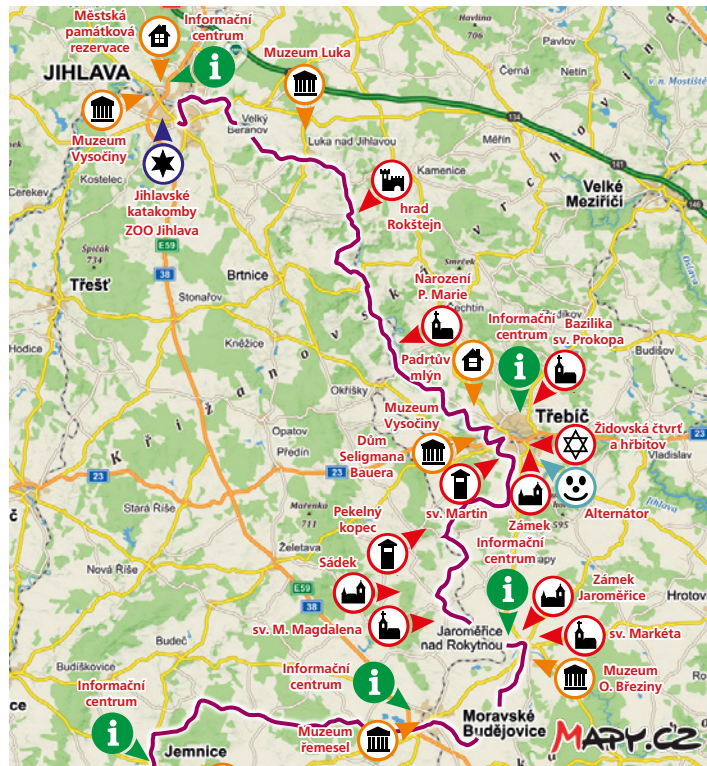
Řeky se teď už jen tak nepustíme, bude naší průvodkyní až do Třebíče. Tak dospějeme střídavě po cyklostezkách a asfaltkách až do centra **Luk nad Jihlavou**. K zastávce nás může inspirovat malé místní muzeum. A pokračujeme ve stejném rytmu přes Bitovčice až do Přímělkova,

Cyklostezka podél Jihlavy

kde řeku na chvíli opustíme a úzké údolí vystřídáme za výšlap do kopců. Máme k tomu dobrý důvod – rozsáhlou **zříceninu hradu Rokštejn** v údolí říčky Brtnice. Tady je na co se koukat – ať už jde o zbytky hradu nebo romantickou přírodu údolí. Za Rokštejnem znovu překonáme další výstup do Panské Lhoty, než se navrátíme v Dolním Smrčném zpět do pohodlí cyklostezky kolem řeky **Bransouze**, další na toku, čeká v budoucnu pestřejší turistická návštěvnost, až bude otevřeno budované mlynářské muzeum a řemeslnické učiliště na hrádku. Tady necháme trasu č.26 běžet vzhůru do Červené Lhoty a přidržme se cyklotrasy č.162 v údolí, kudy se silnicí přes Číchoy dostaneme do **Přibyslavic** rychleji. Zdejší chrámy jsou oblíbeným poutním místem a duchovním centrem Třebíčska. Opět budeme střídat úseky silnice a nových cyklostezek, které nás přes Petrovice, **Padrtův mlýn** a Sokolí vedou až do samotné **Třebíče**. Centrum je ve směru našeho příjezdu odděleno dvojitou frekventovanou silnicí, proto se další

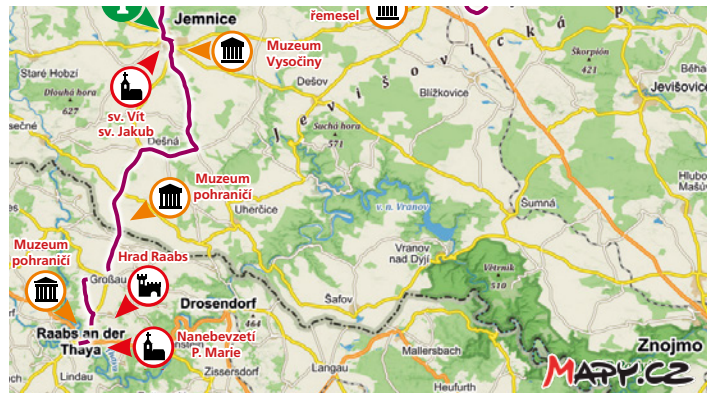
Zámek Moravské Budějovice

značení trasy co nejvíce znovu odkláni z města pryč. Pro návštěvu **zámeckého vršku s bazilikou sv. Prokopa, židovského Záměstí i centra** Třebíče si tak musíme zvolit vlastní trasu od Podklášterního mostu, kam nás dovede podél toku cyklostezka.

V historickém centru Třebíče se rozloučíme s údolím řeky Jihlavy a vydáme se na teplejší jih Vysočiny. Po zatím trochu křivolomném překonání frekventované křižovatky pod Borovinou se dostaneme do údolí potoka, které nás vyvede cyklostezkami do polí na jih od města. Stále bezpečnou bezmotorovou trasou dojedeme do Slavic, kde za obcí odbočíme vpravo asfaltkou stále vzhůru až na **Pekelný**

kopec s rozhlednou. Zamáváme naposled Třebíči a lesními a polními cestami se vydáme k jihu. Z Masníku se prosmykne mezi starými sopečnými suký Mikulovické hory a **Sádku** do Kojetic. Na sádeckých svazích už zase jako ve středověku zraje víno nejsevernějších vinic Znojemska, a to nám napovídá, jak rychle jsme klima Vysočiny vystřídali za teplo Podolí. Krajina se proto mění na zemědělskou a stáří památek ve vesnicích, které mjíme, narůstá do hlubin slovanského i keltského osídlení. Románský kostel v **Horním Ujezdě** či rotunda v **Šebkovicích** by o tom mohly říct své.

Questenberský **zámek v Jaroměřicích**, kam jsme dospěli silničkami údolím

Rokytné, má už atmosféru jižanského letoviska, paláce krásy, umění a hudby. V Jaroměřicích také končí životní pouť básníka Vysočiny, Otokara Březiny, kterého tu připomíná muzeum. Okouzlené zámek a jeho parky vyvede nás cyklostezka do Blatnice. A dále polními cestami a asfaltkami se přes Lažínky vyhne hlavní silnici, abychom dospěli do **Moravských Budějovic**. Unikátní muzeum starých a zanikajících femesel regionu na zámku nás vrátí mezi prostý lid kraje starobylost míst nám připomene, že na další cestě budeme potkávat spíše stopy starší historie. Cesta nás vrací ve směru na západ znovu vzhůru do členité krajiny Vysočiny. Pole střídají lesy, asfaltky

a stoupání do 500m nadmořské výšky. U Budkova překonáváme nejvyšší vrch na trase a reliéf se znovu láme do dalšího údolí – Zeletavky. Od Lomů vjíždíme lesy do starobylé **Jemnice**. Středověkému hornickému městu vévodí špiče kostela sv. Stanislava, zatímco rotunda v dnešním Podolí připomíná nejstarší knížecí románský dvorec. Město obepínají hrady a pocit velmi pomalého plynutí času v tomto koutu světa.

Nacházíme se na dohled jižní moravské hranice. Údolím Zeletavky přes Radotice a Bačkovice nakoukneme do Jihočeského kraje ve staré osadě **Dešná**. Tady se setkáváme s cyklistickými tepnami pohraničí – Stezkou železná opony EuroVelo 13

nebo Greenways Praha–Viedeň. Na železnu oponu upozorňuje i malé muzeum v poslední obci před hranicí s Rakouskem, v **Hluboké**. Za státní hranici pokračujeme silnicí až do **Großau**. Tam se napojíme na cyklostezku Thayarunde a přes Modriedl dospějeme až na soutok Moravské a Rakouské Dyje. Pod vysokými skalami s trůnicím **hradem Raabs** naše trasa končí.

ATRAKTIVITY

Jihlava

viz Českomoravská cyklotrasa

Luka nad Jihlavou

www.lukanadjihlavou.cz

Kostel sv. Bartoloměje z poloviny 18. století na místě původního románského vyplněného Svědy. Barokní zámek z 18. století slouží jako hotel a kongresové centrum. Kolem zámku se rozprostírá 19ha zámecký park se vzácnými dřevinami. V malém muzeu si

Muzeum a kostel Luka nad Jihlavou

můžete prohlédnout expozici života našich předků.

Muzeum Luka – Školní 20,
tel.: +420 567 219 219,
e-podatelna@lukanadjihlavou.cz,
49°22'24.580"N, 15°42'8.776"E

Hrad Rokštejn

Zřícenina hradu zakladatele Rutha. Ve 14. století byl majetkem markraběte Jana Jindřicha. V roce 1468, za česko-uherských válek, neodolal nájezdu vojska uherského krále Matyáše a byl pobofen. Od 16. století nebyl obýván. Zachovala se hlavní obytná hranolová věž, torza dvou paláců a hradebních zdí.

Zřícenina hradu Rokštejn

Bransouze

www.bransouze.cz

K historickým památkám patří rozvaliny někdejší vladcké tvrze neboli hrádku, které se nachází na levém břehu řeky Jihlavy. Její areál je

Areál bývalého mlýna v Bransouzi

ochráněn příkopem a valem. V roce 2021 by měl být dokončen projekt muzea mlýnářství a učňovské školy řemesel sekernictví, šindelářství nebo uměleckého tešařství v budovaném hrádku v areálu bývalého mlýna a jirchárny.

Přibyslavice

www.pribyslavice.cz

Kostel sv. Anny je pozůstatkem starého přemyslovského dvorce a náleží k nejstarším stavbám na Moravě. Zbudován byl v románském slohu ve 2. polovině 12. století. Přiléhající poutní kostel Narození Panny Marie pochází z roku 1744, dostavěn byl ale až v roce 1936.

Třebíč

www.trebic.cz

www.mkstrebic.cz

www.visittrebic.eu

Počátky města souvisí se založením benediktinského kláštera nad řekou Jihlavou roku 1101, na jehož místě se nachází

Třebíčské Záměstí od řeky Jihlavy se zámek a židovskou čtvrtí

Kostel sv. Martina v Třebíči

zámek, sídlo Muzea Vysočiny. Součástí areálu je románsko-gotická bazilika sv. Prokopa, památka UNESCO. V lokalitě Zámostí se nachází rozsáhlá židovská čtvrť, památka UNESCO, se zachovaným urbanistickým systémem ulic, dvěma synagogami a hřbitovem. Třebíčské památky UNESCO propojuje naučná stezka Po stopách opatů a rabinů. K výhledu na město vybíží 75 m vysoká městská věž u kostela sv. Martina, která bývala součástí městského opevňovacího systému. Hlavní Karlovo náměstí se svojí rozlohou řadí

k největším v Česku. Můžete zde obdivovat renesanční domy se sgrafitovou výzdobou. V části Borovina funguje interaktivní vzdělávací centrum Alternátor, zaměřené zejména na vysvětlení fungování přírodních jevů a různé druhy energií.

**Turistické informační centrum
Národní dům** – Karlovo nám. 47,
tel.: +420 568 610 021, info@mkstrebic.cz
**Turistické informační centrum
Zadní synagoga** – Subakova 1/44,
tel.: +420 568 610 023,
infosynagoga@mkstrebic.cz

Zadní synagoga v Židovské čtvrti (UNESCO)

Turistické informační centrum Bazilika
– Zámek 1, tel.: +420 568 610 022,
infobazilika@mkstrebic.cz
**Zámek – Muzeum Vysočiny, bazilika
sv. Prokopa, Expozice cesty časem** –
Zámek 1, tel.: +420 568 408 890,
muzeum@muzeumtr.cz, www.muzeumtr.cz,
49°12'59.571"N, 15°52'24.065"E

Ekotechnické centrum Alternátor –
Tomáše Bati 1083, tel.: +420 733 673 006,
info@alternator.cz, www.alternator.cz,
49°12'25.548"N, 15°51'42.304"E

Zámek a bazilika sv. Prokopa (UNESCO)

Pekelný kopec (570 m)

Rozhledna na Pekelném kopci má 26 metrů a nabízí výhled na Třebíč a okolní krajinu. Její ocelová konstrukce je napáditě obehnaná dřevěnými čtverci. Vyhlídková věž má v sobě zakomponován i židovský

Rozhledna na Pekelném kopci

symbol. Její půdorys připomíná Davidovu hvězdu.
49°10'58.522"N, 15°51'0.923"E

Kojetice a zámek Sádek www.oukojetice.cz

Původní hrad Sádek byl v 16. století Brtnickými z Valdštejna přestavěn na renesanční zámek. Po roce 1945 prostory sloužily potřebám základní školy, nyní je sídlo v soukromém vlastnictví. Pod hradem vznikl nejsevernější vinice znojemského vinařského regionu. Součástí vinařského a kulturního centra je hotel s restaurací, vinné sklepy, vinotéka, amfiteátr a přírodní park s naučnou stezkou. Současná vinice byla vysázena v 90. letech 20. století, ale víno se zde pěstovalo již ve 13. století.

Zámek Sádek

Vinařské centrum Sádek – Kojetice 169,
tel.: +420 725 511 198,
info@vinohrady-sadek.cz,
www.vinohrady-sadek.cz,
49°9'25.670"N, 15°48'23.569"E

Vinařství Sádek

Horní Újezd

www.horni-ujezd.com

Vyvýšená poloha obce měla odpradávná hradištní roli, došlo je už od 9.–10. století jako nejstarší slovanské hradiště v regionu. Kostel sv. Petra a Pavla má románské jádro, goticky upravené, a věž z 16. století.

Rotunda v Šebkovicích

Šebkovice

www.sebkovice.cz

Kostel sv. Maří Magdaleny na severozápadě obce je původně

rotunda z konce 12. století a jako součást širšího hradiště plnila i obranné úkoly, o nichž dodnes svědčí tři dochované střílny. V 16. a v 18. století byla dostavěna a upravována. Střechu pokrývá šindelová krytina.

Jaroměřice nad Rokytou

www.jaromerice.cz

Město s kořeny v 11. století je proslulé především mohutným barokním zámekem z 18. století. Zámek vznikl přestavbou původní tvrze a renesančního zámku za nejvýznamnější-

Zámek Jaroměřice nad Rokytou

ho rodu, který vlastnil jaroměřické panství, Questenberků. Jako někdejší centrum kulturního života si město dodnes zachovalo tradici hudebních festivalů. Navazující zámecká zahrada je francouzského typu a za říčkou pokračuje rozsáhlá část v anglickém stylu. Rovnocennou součástí zámku je děkanský chrám sv. Markéty s mohutnou kupolí. Nyní probíhá záchranná rekonstrukce. Muzeum Otokara

Březiny bylo zřízeno Společností Otokara Březiny v roce 1931 v domě, kde básník až do své smrti bydlel. Další pamětihodností je špitál s kaplí sv. Kateřiny.

Turistické informační centrum –

nám. Míru 2, tel.: +420 776 642 796, mks@jaromerice.cz,

49°5'38.175"N, 15°53'35.914"E

Zámek – nám. Míru 1,

tel.: +420 568 440 237, jaromerice@npu.cz,

www.zamek-jaromerice.cz,

49°5'37.181"N, 15°53'31.750"E

Muzeum Otokara Březiny –

Březinova 46, tel.: +420 603 760 768,

studijniknihovna@otokarbrezina.cz,

www.otokarbrezina.cz,

49°5'48.169"N, 15°53'26.500"E

Moravské Budějovice

www.mbudejovice.cz

Na město je povýšil český král Přemysl Otakar II. ve 13.

století. Muzeum sídlí v barokně klasicistním zámku s expozicí o historii města a zámku, a především tří desítek řemesel a živností. Mezi unikáty patří zachovalá dílna pilníkáře, perleťáře či bednáře. Druhá polovina výstavy je v takzvaných masných krámech, což je klasicistní objekt podkovitého půdorysu v Purcnově ulici. Dominantou města je farní kostel sv. Jiljí původně z poloviny 13. století. 50 m vysoká věž je přístupná veřejnosti a z ochozu věže je vyhlídka na město a okolí. Na jihovýchodní straně kostela stojí původně románský karnér (rotunda) sv. Michala. Západně od kostela stojí na

terase se zbytky městského opevnění, baštou a městskou bránou i barokní fara. Na skalním ostrohu pod farou je vidět vzácný geologický útvar – pararulová vrása.

Turistické informační centrum

MKS Beseda – Purcnerova 62,

tel.: +420 564 409 555,

tic@besedamb.cz, www.infomb.cz,

49°3'3.680"N, 15°48'33.439"E

Muzeum řemesel (2019–20 uzavřeno)

– nám. Míru 1, tel.: +420 568 421 100,

m.budejovice@muzeumtr.cz,

www.muzeum.mbudejovice.cz,

49°3'6.410"N, 15°48'31.431"E

Vyhlídková věž kostela v M. Budějovicích

Masné krámy v Moravských Budějovicích

Budkov

www.budkov.cz

V 16. století byla vodní tvrz přestavěna ve stylu pozdní gotiky a posléze v renesanční zámek. Z původní tvrze se dochovala vstupní věž s hodinami. Začátkem 19. století byl založen přilehlý anglický park a vodní zahrada. V kostele se nachází hrobka rodu Berchtoldů. V současnosti prostory zámku využívá dětský domov.

Zámek Budkov

Jemnice

www.mesto-jemnice.cz

Nejstarší část Jemnice, Podol, vzniklo jako hornická osada v 11. století u knížecího dvorce, jehož pozůstatkem je kamenná rotunda z 11. a 12. století. Kamenný palác zůstal zachován v nynější lodi kostela sv. Jakuba. Nedávno odkryté doklady o dolování potvrzují i název města vzniklý od „jammníků“ vybírajících rudu z jam. Královské město bylo založeno ve 13. století za vlády Přemysla Otakara II. na strmém ostro-

Jemnická dráha

hu na levém břehu řeky. Město má dodnes zachovaný hradební systém. Zachovaly se 2 brány a most přes parkán. Do vnější strany Malé branky byla příděna kamenná socha ženské postavy. V Jemnici je nazývána Kamenná panna. Většina domů v historické části města má gotické nebo renesanční jádro. Ve středu města jihovýchodně od zámku se rozkládalo židovské ghetto. Hlavní dominantou města je kostel sv. Stanislava. Východně

Renesanční náměstí v Jemnici s kostelem sv. Stanislava

ZAJÍMAVOST

Jak přišlo Rakousko ke svému jménu

Originální české pojmenování Rakousko (historicky Rakúsy, později Rakousy) pochází od pohraničního hradu Ratgoz (dnes Raabs) na soutoku moravské a rakouské řeky Dyje, jehož název čeští kupci zkomolili na Rakús (nebo Rakuš). Tento výraz byl později rozšířen také na území „za Raabs“ a přenesl se na podunajské rakouské vévodství. Název převzala slovenština jako Rakúsko a dříve

též polština jako Rakusy. Německý název Österreich pochází ze staroněmeckého slova Ostarrichi, které je doloženo v listině císaře Oty III. z roku 996 a označuje „Východní marku“ (*Marchia orientalis*), která byla v tehdejší době nejvýchodnějším územím s obyvatelstvem mluvícím jedním z početných dialektů němčiny. V latině byl tento název zkomolen na „Austria“, což převzaly další jazyky, zejména negermánské. Zavádějící podoba s „australis“ („jižní“) je jen náhodná.

Kostel sv. Víta v Jemnici

od města uprostřed nové zástavby stojí gotický kostel sv. Víta s podzemními prostorami bývalého františkánského kláštera. Zámek vznikl přestavbou hradu ze 13. století. Jemnice je známa každoroční historickou slavností Barchan v červnu po svátku svatého Víta.

Turistické informační centrum –

Husova 2, tel.: +420 721 508 737,

tic@mesto-jemnice.cz,

49°1'4.417"N, 15°34'21.606"E

Muzeum Vysočiny Třebíč,

pobočka Jemnice – náměstí Svobody 75,

tel.: +420 604 419 160,

muzeum@muzeumtr.cz, www.muzeumtr.cz,

49°1'7.780"N, 15°34'9.932"E

Dešná

www.desna.cz

Farní kostel Narození sv. Jana

Křtitele byl postaven v konci

15. století. Původně v kostele kázal luteránský kněz. Od poloviny 17. století byl již kostel katolický.

Rancířov

Původně gotická opevněná kaple sv. Kateřiny s dřevěným ochozem z roku 1209 byla po velkém požáru v 18. století přebudována na dnešní kostel Nanebevzetí Panny Marie ve stylu rokoka. Z původního kostela zůstala jen sakristie a část věže se střílnami.

Kostel v Rancířově

Hluboká

Muzeum Život u železné opony bylo otevřeno v roce 2012 a přibližuje návštěvníkům nelehký život na hranicích.

Grossau

Podnikatelsky využívaný zámek ze 16. století. Na západ od osady stál nad řekou Dyjí původně hrad. Ten byl poprvé v dokumentech uvedený v roce 1204. V 15. století byl opuštěn a zpusťl.

Raabs an der Thaya

www.raabs-thaya.gv.at

Dějiny města začínají staromoravským hradištěm Sand

2 km na západ. Dnešním poznávacím znamením je hrad Raabs s bohatou historií. Jako výšinný hrad na vysoké skále zde stojí již od 11. století na místě původního keltského sídliště. Dějiny města dokládá i románský farní kostel Nanebevzetí Panny Marie, založený už roku 1080 na místě staršího z 9. století. Grenzlandmuseum – Muzeum pohraničí ve městě ukazuje vykopávky z prehistorie a rané historie v oblasti obce a z hradu Raabs i výsledky vykopávek z naleziště Sand z 9./10. století. Při příznivém stavu vody je Dyje vhodná k projížďce na kanoi. Na březích řeky fungují lázně.

Burg Raabs – Richard Pils, Oberndorf

bei Raabs 1, tel.: +43 2856 3794,

verlag@bibliothekderprovinz.at,

www.bibliothekderprovinz.at,

48°50'48.924"N, 15°29'23.740"E

Grenzlandmuseum – Hauptstraße 25,

tel.: +43 2846 365,

Hrad Raabs an der Thaya

gemeinde@raabs-thaya.gv.at,

www.raabs-thaya.gv.at,

48°50'48.567"N, 15°29'37.128"E

Wellnessoase Thayatal-Raabs GmbH –

Hauptstraße 2a,

tel.: +43 (0)2846/7 35 54-0,

www.thayatal-vitalbad.at

DALŠÍ INFORMACE

Turistické vizitky: Jihlava, ZOO Jihlava, Muzeum Vysočiny Jihlava, Jihlavské podzemí, Brána Matky Boží, Dům Gustava Mahlera, Hotel Gustav Mahler, Rokštejn, Třebíč, Na kostelíčku, Ekotechnické centrum Alternátor, Muzeum Vysočiny Třebíč, Bazilika sv. Prokopa, Zadní synagoga v Třebíči, U židovské brány, Židovský hřbitov v Třebíči, Městská věž v Třebíči, Podklášterní pivovar Třebíč, Expozice Jaguar v Třebíči, Na Pekelném kopci, Jaroměřice nad Rokytou, Zámek Jaroměřice nad Rokytou, Špitál s kaplí sv. Kateřiny v Jaroměřicích nad Rokytou, Moravské Budějovice, Muzeum femesel Moravské Budějovice – Muzeum Vysočiny Třebíč, Jemnice, Kostel sv. Víta

Turistické známky: Jihlava, ZOO Jihlava, Jihlavské podzemí, Pivovar Jihlava, Luka n. Jihl., Rokštejn, Třebíč – Bazilika sv. Prokopa, Vodojem Kostelíček Třebíč, Ekotechnické centrum Alternátor, Rozhledna na Pekelném kopci v Třebíči, Jaroměřice nad Rokytou, Moravské Budějovice, Jemnice

D4

POSÁZAVSKÁ CYKLOTRASA

Ve stopách skautů, trampů i permoníků

DĚLKA

96 km

POSÁZAVÍ

V délce 250 km se vine Posázavská cyklotrasa od pramene řeky Sázavy na Vysočině až po její ústí do Vltavy pod Prahou. Ačkoliv je Posázaví typický pojem pro střední Čechy, řeka zanechává svoji dlouhou stopu právě ve své pramenné oblasti Vysočiny, kde mnohá část jejího toku navléká na svou stříbrnou nit proslulá města Žďár, Přibyslav, Havlíčkův Brod, Světlou a Ledec. Dokonce i legendární příběhy Posázaví, jako jsou Foglarovi Hoši od Bobří řeky a jejich Sluneční zátoka nebo trampsky proslulá Stvořidla, náleží ke krajině Vysočiny. Horská Sázava také není tou vodácky proslulou řekou, ale nejprve malým potokem a poté romanticky meandrující řekou v údolí plném historie, hradů, zámků, mlýnů a vesnických samot i celých městeček. Vodáci na její hladinu nasedají nejdříve na peřejích Stvořidel, a když je příliš sucho, tak až pod skalami ledečského hradu. Trampové ji samozřejmě znají po celém toku, i když nejradyji mají část od Stvořidel dál. Mezi Světlou a Čerčany u Benešova se tu navíc údolím řeky klikatí jednokolejná železnice,

Výchozí místo: Žďár nad Sázavou

Cílové místo: Zruč nad Sázavou

Trasa a vzdálenosti: Žďár n. Sáz. (0 km)–Hamry (3,5 km)–Sázava (8,6 km)–Ronov (16,2 km)–Přibyslav (19 km)–Bartoušov (27 km)–Havlíčkův Brod (33,5 km)–Hurtova Lhota (39,5 km)–Okrouhlice (45,1 km)–Pohled (51,6 km)–Světlá n. Sáz. (56,4 km)–Stvořidla (62,3 km)–Trpišovice (65,2 km)–Ledec n. Sáz. (71,5 km)–Chřenovice (78,1 km)–Jedlá (82,9 km)–Vlastějovice (88,6 km)–Dolní Pohled (93,5 km)–Zruč n. Sáz. (96 km)

Typ kola: trekové, horské

Vhodné pro: rodina, turista

Povrch: silnice III. tř., asfaltové místní komunikace, cyklostezky, zpevněné cesty s mlátovým nebo šterkovým povrchem

Náročnost: lehká/střední

Nejvyšší bod: Žďár nad Sázavou (579 m n. m.)

Nejnižší bod: Březina (334 m n. m.)

Značení: trasa využívá dopravního cyklistického značení trasy č. 19, jen výjimečně se odchyluje

Posázavský pacifik

trampy přilehavě nazvaná Posázavský pacifik. A co cyklisté? Ti mohou nasadnout k posázavskému putování nejvýše – už od Žďárských vrchů. Pravda je, že údolí není vždy pro kolo sjízdné a zachovalo si místy pěšácký charakter. O to víc zajímavých míst může cyklista navštívit i v širším okolí řeky.

Náš tip na vícedenní putování si vybere 100km horní části Posázavské cyklotrasy od Žďáru do Zruče a zve vás na seznámení s „méně známým“ Posázavím. Celá trasa se dá rozdělit buď po 33km úsecích na 3 dny s noclehem například v Havlíčkově Brodě a u Stvořidel, nebo na 2 dny a půlit ji třeba ve Světlé nad Sázavou.

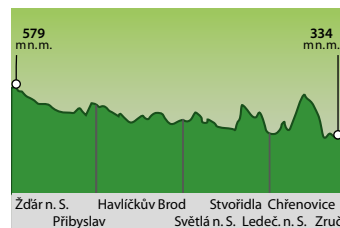
POPIS TRASY

Řeka Sázava pramení v lůně horských lesů **Žďárských vrchů** na evropském rozvodí mezi Herálcem a Vojnových Městecem. Sem se na kole moc nedá. Posázavská cyklotrasa č. 19 zase začíná v Lisku u Bystřice n. Pernštejnem, kde se napojuje na Pražskou cyklotrasu č. 1. Ale tento kout navštívíme na výletě po EV4 (viz s. 70). Trasu tedy zahájíme na **Nám. Republiky ve Žďáře n.S.**, kde se řeka s cyklotrasou setkávají a který je zároveň nejvyšším místem dle nadmořské výšky celého putování.

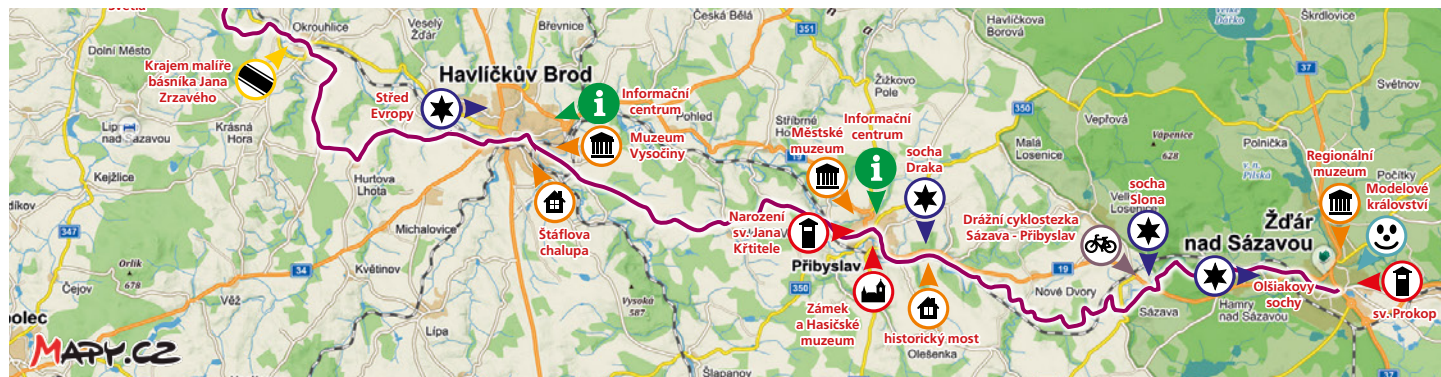
Žďárské centrum opustíme Nádražní a Týršovou ulicí, které nás dovedou na cyklostezku u řeky Sázavy. S pomocí značení proklíčujeme po cyklostezkách ulici

Brodskou směrem na Hamry. Projedeme celou obcí až k penzionu Najdek, kde řeku překročíme a kde nastává první část jízdy po asfaltce lesy nad řekou až do Sázavy. Přeš řeku uvidíme **Brdčíkův mlýn**, který navštívíme v rámci výletu č. 16, a když v obci odbočíme k evangelickému kostelu, potkáme o kus dál plastiku **slona od M. Olšiaka**. Na dolním konci **Sázavy** nás čeká parádních **10 km na cyklostezce** zřízené na drážním tělese bývalé železnice. Ta nás dovede až do Přibyslavi.

Další úsek údolí obsadila železnice a frekventovaná silnice č. 19, jež je pro cyklisty nebezpečná, a proto si vyšlápneme poprvé od řeky do kopců. Přeš Utín, Dlouhou Ves a Bartoušov se spouštíme do **Havlíčkovy Brodu**, největšího města na naší

trase. Rušný Brod má naštěstí na nábržích řeky své cyklostezky, které využijeme k bezproblémovému průjezdu městem. Ještě výjezd ve směru k Humpolci a opět opouštíme společnost řeky a křížujeme kopce směrem do kraje Jana Zrzavého.

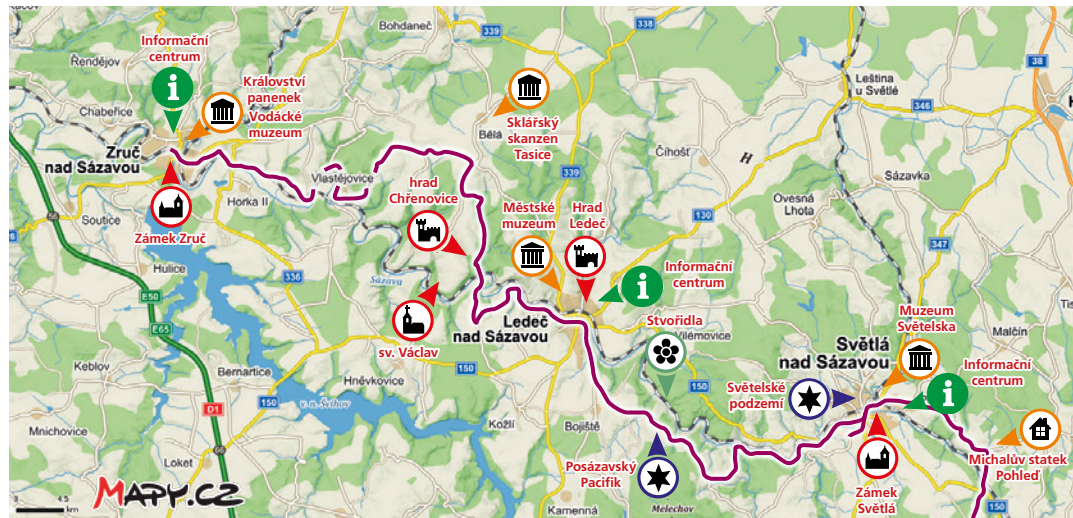

Ledečský hrad

Přes Poděbavy, Hurtovu Lhotu, Březinku a Vadín jsme v **Okrouhlici**, rodišti známého malíře Jana Zrzavého. Malebného kraje řeky Sázavy se teď přichytíme, a ačkoliv uhybá cyklotrasa č. 19 vysoko vzhůru do Lipnice nad Sázavou, uhneme za Babicemi po trase 4155 a dáme před lipnickým hradem přednost malé **Pohledi** s novým skanzenem na **Michalově statku**. Dojezd po silnici přes Přiseku do **Světlé n. Sáz.** nás přivede pod zámeckým jezem znovu na trasu č. 19.

Turistickými aktivitami nabitě historické jádro Světlé opouštíme opět po náběžní cyklostezce. Ta se střídá se silnicí a znovu s cyklostezkou, až v lesním údolí u Smrčné dospěje na hranice proslulého říčního úseku **Stvořidla**. Plán na zprůjezdění Stvořidel a **Sluneční zátoky** cyklostezkou, která by spojila Světlou s Ledčí, je zatím u ledu, a ani otrlým bikerům nedoporučujeme použít se úsekem kolem řeky, který stále slouží pro klid rezervace jen pěším. Ze Smrčné tedy nezbyvá než

se vyhoupnout do výšin hory Melechova a údolí Sázavy traverzovat o 100 metrů výše. Cestou přes Koňkovic, Trpišovice, Bilantovu a Dobrovitovu Lhotu máme výhledy do širšího okolí zalesněného údolí. Teprve u obce Bojiště připomínající husitskou bitvu u Melechova sjíždíme do zátoky Sázavy, v níž se usadil **hrad Ledec** a jeho město jako podhradí.

V Ledči se Sázava více vymaňuje ze sveržení kopců Vysočiny a začíná na svém

hřbetě nést loď vodáků. V kroucím se údolí ale zůstalo zase místo jen pro Posázavský pacifik, takže u zřícenin hradu **Chřenovice** opět šplháme od řeky, tentokrát nad její pravý břeh. Lesní asfaltka nás dovede do Jedlé, odkud je to kousek do **Tasic**, kde funguje **sklářský skanzen**. Z Jedlé se silnice spustí zase zpět k řece do Vlastějovic. A to už jsme ve Středočeském kraji a na dohled **Zruče n. Sáz.**, cíle naší cesty.

Sklářská huť Jakob v Tasicích

ATRAKTIVITY

Žďár nad Sázavou www.zdarns.cz

Město s přídomkem „hvězda Vysočiny“ odvozuje svoji historii od žďárského kláštera a symboliku od díla architekta Santiiniho. O kláštere a Zelené hoře se zmiňujeme v tipu D1 (viz s. 70). Centrum města vzniklo jako tržní osada ve 13. století s tvrzí poblíž dnešního nám. Republiky ze začátku 14. století. Ta dnes hostí Regionální muzeum stejně jako nedaleký Moučkův dům. Gotický farní kostel sv. Prokopa ze 13. století má věž příležitostně přístupnou jako vyhlídkovou. V budově domu kultury najdeme jedno z největších modelových kolejišť v ČR: Modelové království inspirované železničními a kulturními památkami na Vysočině. V budově historického hotelu Velíš na náměstí funguje minipivovar Revolta.

Regionální muzeum – Trvz 8,
tel.: +420 566 688 116,

Kostel sv. Prokopa ve Žďáru n. S.

info@muzeumzdar.cz, www.muzeumzdar.cz,
49°33'49.462"N, 15°56'15.950"E
Modelové království –
Dolní 30, tel.: +420 603 742 409,
wze@seznam.cz, www.mkzdar.cz,
49°33'57.653"N, 15°56'17.743"E

Dražní cyklostezka Příbyslav–Sázava

10km stezka na tělese více než 100 let staré zrušené železniční trati. Stezka vede romanticky okolo horního toku řeky Sázavy typickou krajinou – lesem, polem i kolem skalních stěn. Má hladký asfaltový povrch, je tedy vhodná pro cykloturisty i pro malé začínající cyklisty, inline bruslaře, vozíčkáře, pěší turisty a v zimě slouží běžkařům. Na stezce jsou zřízena dvě větší odpočinková místa s lavičkami,

Trvz – Regionální muzeum ve Žďáru n. S.

ZAJÍMAVOST

Řeka Sázava

Pramení na Moravě jako Stružný potok zhruba 1 km severozápadně od Šindelného vrchu v nadmořské výšce 757 m na severozápadě katastru obce Cikháj. Tento potok spolu s dalšími menšími potoky napájí rybník Velké Dářko. Od výtoku z Velkého Dářka je již říčka nazývána Sázava. O její pramen se v minulosti vedly spory, neboť zdrojnice odtékající z Velkého Dářka dnes pojmenovaná jako Sázava se původně jmenovala Polná, a naopak současný Stržský potok je v kronikách uváděn jako Sázava. Odvodňuje část Českomoravské vrchoviny a severní oblast Středočeské pahorkatiny. Vodáci a trampové ji často nazývají Zlatá řeka. Neoficiální název nesouvisí s dolováním zlata v Jílovém, ale s barvou vody, kterou způsobuje odnášení jílovité půdy a která je zvláště dobře vidět na soutoku s Vltavou. Celková délka řeky činí 225,9km, z toho je 208,3km sjízdných na sportovní lodi.

Mezi Žďárem nad Sázavou (říční kilometr 208) a Příbyslaví (ř. km 184) řeka protéká údolím s velkým spádem a peřejemi. Za Příbyslaví se údolí otvírá a řeka meandruje k Havlíčkovu Brodu (ř. km 163). Tento charakter má až pod město Světlá nad Sázavou (ř. km 144). Zde se údolí řeky svírá a tvoří nejkrásnější část – peřeje Stvořidla (od ř. km 139, délka cca 5km). Po několika kilometrech řeka přechází do středního toku, který je mírný, s častými jezy a bez proudu.

Sázava na Stvořidlech

se stolký, s jednoduchým zastřešením a také se stojany na kolo.

Ronov nad Sázavou

Osada v podhradí hradu Ronova ze 13. století. Zříceniny torz věží a paláce hradu najdeme na ostrohu nad Losenicým potokem. Nachází se uprostřed rozsáhlé obory. U silnice upoutá velká socha draka od M. Olšáka. Perlou obce je středověký kamenný most ze 16. století, podle některých dokonce z 15. století, a patří

Historický most v Ronově n. S.

mezi 10 nejstarších dochovaných mostů v Česku. Je skoro 40 m dlouhý, má 3 obloky a na návodní straně je vybaven trojkými ledolamy.

Přibyslav

www.pribyslav.cz

Přibyslav a přilehlé region se již ve 13. století staly po Jihlavě druhým nejdůležitějším nalezištěm stříbra v českých zemích. Nejstarší historii regionu zachycuje expozice městského muzea. Za husitských válek bylo město vypáleno. Na místě zrušeného hradu byl Zachariášem z Hradce v roce 1560 postaven renesanční

Kostel a městská věž v Přibyslavi

zámek. Dnes je atraktivní pro obdivovatele požární techniky díky expozicím dokumentujícím problematiku požární ochrany a poslání hasičů České republiky. V Žižkově síni najdete regionální výstavu. V sousedství barokního kostela Narození sv. Jana Křtitele stojí černá kamenná gotická věž, která patřila k původnímu hradnímu

opevnění z 15. století. Věž má výšku 31 m a nyní je upravena jako vyhlídková.

Informační centrum a Městské muzeum – Bechyňovo nám. 45,

tel.: +420 569 484 361,
ic@pribyslav.cz, www.kzmpribyslav.cz,
49°34'37.624"N, 15°44'23.829"E

Zámek – Centrum hasičského hnutí – Husova 300, tel.: +420 569 430 050,
jpatek@chh.cz, www.chh.cz,
49°34'28.734"N, 15°44'28.304"E

Havlíčkův Brod

www.muhb.cz

Hornická osada u brodu přes řeku Sázavu, kde se do husitských válek těžilo stříbro. Ve 13. století bylo opevněno jako město Německý Brod, přejmenováno bylo po roce 1945. Do dnešního dne se dochovaly rekonstruované úseky hradeb. Takzvaná Štáflova bašta v parku Budoucnost funguje jako památník Otakara Štáfla, českého malíře. S rodinou souvisí i Štáflova chalupa uchovaná jako unikátní venkovské stavení, jehož nejstarší části pochází ze 16. století, např. dymná jizba, černá kuchyně a povalový strop. Kulturní a historické bohatství regionu pak zachycuje Muzeum Vysočiny. Největší sakrální stavbou je raně gotický kostel Nanebevzetí Panny Marie Řádu německých rytířů z konce 13. století přetvořený do barokní podoby.
Informační centrum – Havlíčkovo nám. 57, tel.: +420 569 497 353, icentrum@muhb.cz, mic.muhb.cz, 49°36'23.680"N, 15°34'42.897"E

Havlíčekův dům na Havlíčkově nám. v Havlíčkově Brodě

Muzeum Vysočiny –

Havlíčkovo nám. 19, tel.: +420 569 429 151,
muzeum@muzeumhb.cz,
www.muzeumhb.cz,
49°36'26.589"N, 15°34'43.361"E

Štáflova chalupa – tel.: +420 604 130 962,
antikhb@seznam.cz, www.antikhb.cz,
49°36'36.620"N, 15°34'43.178"E

Střed Evropy podle Jára Cimrmana –
49°36'11.506"N, 15°34'35.391"E

Okrouhlice

www.obec-okrouhlice.cz

Středověká osada na brodu z vilémovského ke žďárskému klášteři. Barokní zámek s mohutnou věží a nádvorními arkádami čeká na svoji rekonstrukci. Nejslavnějším rodákem je český malíř a publicista Jan Zrzavý. Narodil se v roce 1890 v části Vadín. Naučná stezka Krajem malíře básníka Jana Zrzavého

prochází místy spojenými s jeho životem a tvorbou.

Pamětní deska Jana Zrzavého – Okrouhlice 59, 49°37'38.176"N, 15°29'26.989"E

Naučná stezka J. Zrzavého v Okrouhlici

Pohled'

www.pohled-ves.cz

Skanzen Michalův statek je ukázkou lidové architektury z oblasti Posázaví z přelomu 17. a 18. sto-

Michalův statek v Pohledí

letí. Dobové interiéry a hospodářské nástroje vypovídají o tehdejších životních podmínkách rolníků.

Michalův statek – Pohled' 31, tel.: +420 776 771 203, jindrichzpohledi@seznam.cz, www.michaluvstatek.cz, 49°39'32.115"N, 15°27'10.364"E

Světlá nad Sázavou

www.svetlans.cz

Město proslavené především sklářstvím a kamenictvím. Základem dnešního zámku byla tvrz, které vtiskl vývoj podobu renesančního a ba-

Zámek Světlá nad Sázavou

rokního zámku s parkem. Zámek má několik prohlídkových okruhů. V křídle zámku je Expozice historického evropského skla nebo dětský pohádkový okruh, kde se seznámíte s regionálními posázavskými pověstmi. Typické pro zdejší park jsou kovové prvky jako konstrukce pro popínání rostliny nebo litinový, takzvaný Čertův

most. Světelské středověké podzemí pod centrem dosahuje celkové délky 220 m. Stáří chodeb zatím nebylo určeno, podle domněnek mohly být nejstarší části vyraženy ve 13. století a dokončeny byly ve století 15. Děkaný kostel sv. Václava byl vybudován na konci 12. století, v krytě pod kostelem odpočívá Jan Rudolf Trčka, jímž slavný rod vymřel po meči.

Infocentrum a Světelské podzemí – nám. Trčků z Lípy 16, tel.: +420 569 496 676, info@svetlans.cz, www.kyticesvetla.cz, 49°40'1.922"N, 15°24'17.477"E

Zámek a Muzeum Světelska – tel.: +420 778 075 588, info@zameksvetla.cz, www.zameksvetla.cz, 49°40'2.543"N, 15°24'27.110"E

Stvořidla

Zhruba 5 km peřejnatý a kamenitý úsek na horním toku řeky Sázavy, chráněný jako přírodní rezervace, je lákadlem především pro vodáky. Kamení zde podle

Řeka Sázava na Stvořidlech

pověsti vysypal čert. Lokalita patří ke kolébám trampingu a skautingu. Dále po toku řeky leží Sluneční zátoka, místo, kde v letech 1925–45 tábořil se svým oddílem skautský vedoucí a spisovatel Jaroslav Foglar s přezdívkou Jestřáb. Ve Stvořidlech ho připomíná i Rodrigova skála. Ve Sluneční zátocce je jeho pomník.

Ledeč nad Sázavou

Ledeč nad Sázavou

www.ledecns.cz

Městu dominuje kamenný hrad z 1. poloviny 13. století na ochranu takzvané Želivské cesty z Jihlavy přes Ledec do Prahy. Po 111 schodech vystoupáte na 32 m vysokou věž bergfritového typu, ze které se rozhlédnete daleko do okolí. V paláci jsou soustředěny exponáty připomínající historii města z archeologie, etnografie: nářadí, výrobky či sbírka mincí a papírových platidel. Návštěvníci mohou projít muzejní, historický a dětský okruh,

Muzeum historických hodin a Muzeum Jaroslava Foglara. Jádro města na protějším břehu řeky je městskou památkovou zónou. Kostel sv. Petra a Pavla má počátek ve 14. století. Židovská synagoga ve stylu vesnického baroka je zajímavá klenbami, štukovou výzdobou a bočním umístěním ženské galerie. Jižní část města stojí na takzvaném Ledečském krasu, kde bylo objeveno několik krásových jeskyní.

Informační centrum – Husovo nám. 60, tel.: +420 569 721 471, info@ledecsko.cz, www.ledecsko.cz, 49°41'41.820"N, 15°16'34.631"E
Hrad Ledeč, Městské muzeum – Hradní 701, tel.: +420 731 612 457, hrad@ledecns.cz, www.hrad-ledec.cz, 49°41'48.009"N, 15°16'50.832"E

Chřenovice

www.chrenovice.cz

Zřícenina hradu založeného na konci 13. století, jenž zpustl v 16. století. Dodnes se dochoval 20 m vy-

Kostel sv. Václava v Chřenovicích

soký zbytek válcové věže. Kostel sv. Václava v obci patří mezi nejstarší památky v Kraji Vysočina. Zbudován byl v letech 1134–39 sázavskou stavební hutí. Má románskou věž se sdrženými okny, románský portál a raně gotický presbytář.

Zruč nad Sázavou

www.mesto-zruc.cz

Zruč je historické podhradí jedné z posázavských pevností, druhou polovinu města tvoří „baťovská“ zástavba obuvnické továrny. Trojkřídový pseudogotický zámek s třípatrovou věží z 19. století stojí na základech zchátralého renesančního objektu. Můžete zde obdivovat prostory připomínající poslední majitele a také stálou expozici Království panenek z celého světa. V sousedství zámku stojí Kolowratská věž, původně hradní hláska, s expozicí středověkých zbraní. Pro děti je v každém patře připraveno interaktivní formou seznámení s historií, dobovými nástroji a zbraněmi připomínající obranu hradu ve středověku. Ve městě narazíte i na Vodácké muzeum s expozicí vývoje lodí a výzbroje pro vodáckou turistiku.

Infocentrum, Zámek a Království panenek

– Zámek 1, tel.: +420 327 531 329, infocentrum@mesto-zruc.cz, 49°44'39.349"N, 15°6'5.220"E

Vodácké muzeum

– tel.: +420 605 242 362, info@vodackemuzeum.cz, www.dronte.cz, 49°44'40.962"N, 15°5'57.747"E

ZAJÍMAVOST

Posázavský pacifik

www.pacifickem.cz
www.posazavsky-pacific.cz

Posázavským pacifikem se nazývá železniční trať z Prahy přes Vrané nad Vltavou a Čerčany do Světlé nad Sázavou, jež měří 157 km. Název se zrodil již ve 20. letech 20. století, kdy se rozšířil mezi trampy navštěvujícími tyto lokality. Největší slávy dosáhl v době po vzniku Československa, kdy Pacifikem vyráželo za dobrodružstvím takové množství cestujících, že až 12 vozové soupravy dřevěných vozů 3. třídy vlaků jezdících v přepravní špičce jeden za druhým nestačily. Někteří z trempů odmítali cestovat v přeplněných vozech a cestovali na střeších a náraznicích železničních vozů.

Dodnes trať projíždí nádhernou divočinou s rozervaným kaňonem řeky Sázavy, kde hučí peřeje a po skalnatých úbočích se vinou krivolaké stezky k dřevěným srubům. Na trase je množství atraktivních turistických lokalit. O akce na dráze se starají místní organizace nadšenců.

DALŠÍ INFORMACE

Turistické vizity: Žďár nad Sázavou, Ronov, Kamenný most v Ronově n. Sáz., Přibyslav, Městská věž v Přibyslavi, Městské muzeum v Přibyslavi, Pletená stezka B. D. J. Reynkových a J. Zrzavého v Havlíčkově Brodě, Střed Evropy podle Jára Cimrmana, Havlíčkův Brod, Galerie výtvarného umění v Havlíčkově Brodě, Měšťanský pivovar Havlíčkův Brod, a. s., Michalův statek v Pohledi, Světlá nad Sázavou, Středověké podzemí ve Světlé nad Sázavou, Děkaný kostel sv. Václava, Zámek Světlá, Stvořidla, Foglarova Sluneční zátoka, Ledeč nad Sázavou, Hrad Ledeč, Chřenovice, Zruč nad Sázavou, Zámek Zruč, Vodácké muzeum ve Zručí n. S., Muzeum panenek Zruč n. S., Kolowratská věž ve Zručí

Turistické známky: Hamry nad Sázavou, Přibyslav, Hasičské muzeum Přibyslav, Havlíčkův Brod, Měšťanský pivovar Havlíčkův Brod, Michalův statek – Pohled, Světlá nad Sázavou, Středověké podzemí – Světlá n. S., Zámek Světlá, Stvořidla, Foglarova Sluneční zátoka, Ledeč nad Sázavou, Chřenovice, Zruč nad Sázavou

Kvalita poskytovaných služeb na cestách

Co nám říkají certifikace o zařízeních

Zpravidla než využijeme nějaké zařízení, službu či podnik, jsme zvyklí zajímat se o reference na něj. Zkrátka více než na vlastní reklamu dáme na názory a doporučení těch, kdo už nabízené služby vyzkoušeli. Protože názory jednotlivců mohou být ovlivněné momentální náladou nebo situací, pomocníkem k větší objektivitě hodnocení podniků a služeb poskytují takzvané certifikáty kvality. Mají za úkol poskytnout nám informaci, že daný podnik objektivně splňuje – alespoň v tomto roce – kritéria, která se od něj očekávají, je-li vyznamenán danou značkou, logem či doporučením. A protože certifikací nebo hodnocení je mnoho, přinášíme krátký přehled toho, jak se v samolepkách na dveřích podniků vyznat.

Cyklisté vítání

www.cyklistevitani.cz

Certifikace kvality služeb poskytujících perfektní zážitek pro vás i vaše kola. Hlavním nositelem v ČR je Nadace Partnerství. Certifikace se uděluje ubytovacím zařízením, stravovacím zařízením, kempům a turistickým cílům.

Český systém kvality služeb

www.csks.cz

Provozovny označené logem ČSKS představují pro zákazníka příslib ověřené kvality služeb a ocenění práce všech zaměstnanců organizace. Vlastníkem systému je Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, od roku 2016 jeho realizací převzala agentura Czechtourism.

Travellers' Choice & Certificate of excellence

www.tripadvisor.cz

TripAdvisor je americká internetová stránka věnovaná cestování a turismu. Obsahuje především recenze a tipy návštěvníků. Na základě sběru těchto hodnocení každoročně vyhlašuje a udílí mezinárodní ocenění Travellers' Choice pro vítěze v dané kategorii a Certificate of excellence, které je vyjádřením důvěry hostů za uplynulý rok.

Svaz venkovské turistiky a agroturistiky

www.svazvt.cz

Profesní sdružení podnikatelů v cestovním ruchu podporuje rozvoj venkova. Z pověření Ministerstva pro místní rozvoj provádí certifikace **Ubytování**

v soukromí a také kategorizaci služeb agroturistiky **Dovolená na statku, Dovolena na venkově, Zážitky na venkově a Zážitky v regionech** jako výběr toho nejlepšího, co lze na venkově najít a prožít.

Baby friendly

www.babyfriendlycertificate.cz

Označené instituce nabízejí buď přímo „baby friendly“ služby (dětské parky a hřiště, ubytování, ZOO atd.), či produkty (zajímavé hry, potraviny a další produkty), popřípadě doplňkové služby (např. hlídání dětí v nákupním centru, dětské koutky v různých institucích atd.). Certifikaci uděluje soukromá firma iGATE, s.r.o.

Ověřeno rodiči

www.overenorodici.cz

Zájmový portál si klade za cíl usnadnit rodinám s dětmi nalezení toho správného místa, kde se bude celá rodina cítit dobře, a tedy kde se dá s dětmi dobře najíst, ubytovat nebo pobavit. Nejde o striktní certifikaci, ale o doporučení ověřená uživateli.

Hotel stars

www.hotelstars.cz

Profesní svaz Asociace hotelů a restaurací České republiky na základě Usnesení vlády ze dne 17. 7. 1999 č. 717 a za podpory Ministerstva pro místní rozvoj ČR a České centrály cestovního ruchu – CzechTourism sestavil Oficiální jednotnou klasifikaci ubytovacích zařízení ČR.

Vysočina – Regionální produkt

www.regionalni-znacky.cz

[/vysočina/](http://vysočina/)

Značka zákazníkovi garantuje, že výrobky splňují kritérium kvality, šetrnosti k životnímu prostředí a jedinečnosti ve vztahu k Vysočině – vyrobené tradiční technologií, ručně nebo z místních surovin. Značku uděluje Zemědělská ekologická regionální agentura, o. s. (ZERA).

Regionální potravina

www.regionálnipotravina.cz

Alternativa značky Regionální produkt seznamuje spotřebitele s oceněnými regionálními potravinami, a zároveň tak podporuje domácí producenty lokálních potravin. Značka je udělována Ministerstvem zemědělství.

Půjčovny kol ČD Bike v Kraji Vysočina

Jednoduše a bez starostí o své kolo přijedete vlakem do centra oblíbených cykloturistických oblastí a přímo na nádraží si můžete kolo vypůjčit v půjčovně ČD. Kolo si v půjčovně můžete rezervovat už předem telefonicky nebo prostřednictvím internetu. Chcete-li si potom ulehčit cestu, můžete si vypůjčené kolo **bezplatně** přepravit vlakem po vybraných tratích blíže k cíli své cesty při využití služeb Přeprava spoluzavazadel nebo Úschova během přepravy. **Zdarma** si také můžete kolo uschovat ve všech stanicích na vybraných tratích vybavených úschovnou zavazadel. Po celodenním výletu za poznáním krás naší přírody a kulturních památek nemusíte kolo vracet v místě, kde jste si ho vypůjčili – lze ho většinou vrátit i v jiných vyjmenovaných stanicích, kam opět můžete dojet vlakem bez placení přepravného za vypůjčené kolo.

Služba půjčoven kol národního dopravce České dráhy funguje v Kraji vysočina už od roku 2015 pod značkou ČD bike. Provozovny půjčoven jsou vybaveny kvalitními koly s odborně prováděným servisem. Ve vybraných půjčovnách kol jsou k dispozici také elektrokola, dětská kola, koloběžky a dětské cykloseadačky. V provozu jsou zpravidla od 1. dubna do 31. října, vybrané půjčovny jsou otevřeny i celoročně.

Tratě s bezplatnou přepravou vypůjčených kol

V osobních a spěšných vlacích a v rychlících na tratích:
trať 212 v úseku Světlá nad Sázavou–Ledec nad Sázavou
trať 224 v úseku Horní Cerekev–Pelhřimov–Tábor
trať 225 v úseku Havlíčkův Brod–Jihlava–Jindřichův Hradec–Veselí nad Lužnicí
trať 227 v úseku Slavonice–Telč–Kostelec u Jihlavy
trať 230 v úseku Havlíčkův Brod–Světlá nad Sázavou–Golčův Jeníkov
trať 237 v úseku Havlíčkův Brod–Humpolec
trať 238 v úseku Havlíčkův Brod–Chotěboř–Žďír nad Doubravou
trať 240 v úseku Jihlava–Třebíč–Rapotice
trať 241 v úseku Okříšky–Moravské Budějovice–Znojmo
trať 250 v úseku Tišnov–Žďár nad Sázavou–Havlíčkův Brod
trať 251 v úseku Žďár nad Sázavou–Tišnov
trať 252 v úseku Křižanov–Velké Meziříčí–Studeneč

Stanice, kde je možné vypůjčení kolo zdarma uschovat:

Havlíčkův Brod / Chotěboř / Jihlava / Náměšť nad Oslavou / Nové Město na Moravě / Přibyslav / Světlá nad Sázavou / Telč / Třebíč / Žďár nad Sázavou

Vypůjční a vratná místa kol ČD v roce 2018

Stanice	Otevírací doba	Kontakt
Nové Město na Moravě	Po–pá: 08:00–17:10 So–ne: 08:40–17:10/18:10	tel.: +420 607 709 683 NMMospokl@zap.cd.cz
Telč	Po–pá: 06:35–18:15 So–ne: 08:20–17:00	tel.: +420 725 754 757 TECospokl@zap.cd.cz
Světlá nad Sázavou	Po–ne: 08:00–21:00	tel.: +420 601 389 114 SNSospokl@zap.cd.cz
Žďár nad Sázavou	Po–ne: 07:00–17:00	tel.: +420 702 007 853 ZNS@cdcentrum.cd.cz
Třebíč	Po–pá: 08:00–19:00 So–ne: 08:00–17:30/20:00	tel.: +420 724 498 262 TRCospokl@zap.cd.cz

Další vratné stanice kol ČD v roce 2018

Přibyslav	Po–ne: 08:00–21:00	tel.: +420 724 375 960 PSLospokl@zap.cd.cz
Havlíčkův Brod	Po–ne: 08:00–20:00	tel.: +420 702 007 852 HBR@cdcentrum.cd.cz
Jihlava	Po–ne: 07:00–17:00	tel.: +420 601 389 116 JHL@cdcentrum.cd.cz
Náměšť nad Oslavou	Po–ne: 07:00–17:00/18:00	tel.: +420 601 566 305 NNOospokl@zap.cd.cz

Jízdní kola zapůjčená v kraji Vysočina lze rovněž vrátit v půjčovnách kol Jihočeského kraje (Jindřichův Hradec, Tábor, Veselí nad Lužnicí, Kardašova Řečice, České Velenice, Třeboň, Třeboň lázně)

Veškeré informace o půjčovnách i přepravě kol ve vlacích ČD jsou k dispozici na www.cd.cz/cdbike. Zapůjčení kol na Vysočině si lze objednat také přes internet na stránkách www.pujcovnykol.cz/vysocina.

KODEX PRO CYKLISTY

(a pár dobrých rad)

V přírodě nejsme sami. Abychom nekazili pěkné zážitky ostatním a ostatní je nekazili nám, propagujeme dodržování Kodexu terénního cyklisty. Podstatou je zodpovědnost a ohleduplnost k přírodě, lidem i majetku.

1 Jezdí pouze po povolených cestách

Jestliže je cesta označena jako zakázaná, nepoužívej ji.
Ve městě respektuj dopravní značky.

2 Nezanechávej stopy

Přizpůsob styl jízdy povrchu cesty tak, abys jej nepoškozoval.
Jezdí jen po existujících cestách, nevytvářej nové. Nejezdí smykem.
Nezanechávej po sobě odpadky – co jsi do lesa přivezl, také odvez.

3 Ovládej své kolo

Jezdí tak, abys dokázal zastavit na viditelnou vzdálenost. Všude můžeš někoho (nebo něco) potkat. Nepřeceňuj svou technickou a fyzickou zdatnost.

4 Dávej přednost ostatním

Upozorni ostatní, že kolem nich projíždíš. Při míjení dostatečně zpomal, a je-li to z hlediska bezpečnosti nezbytné, zastav. Buď vstřícný a přátelský.
Při míjení koní respektuj pokyny jezdce.

5 Buď ohleduplný ke zvířatům, rostlinám a majetku

Neplaš zvířata a dávej jim dostatek prostoru k úniku. Nenič rostliny.
Nepoškožuj přírodní útvary ani soukromý majetek. Zavírej brány ohrad.
Nepoškožuj zemědělské kultury, zvláště před sklizní.

6 Jednej s rozmyslem

Jezdi s takovým vybavením, abys byl soběstačný.
Předvídej nebezpečné situace a změny počasí. Používej přílbu.

7 Zpomal, usměj se, pozdrav, jsi vyslancem našeho sportu!

Poslední, ale zlaté a nejdůležitější pravidlo.

Dobré rady navíc

8 Jezdí jen na bezpečném kole

Kontroluj pravidelně nejen technický stav svého kola, ale i jeho vybavení. Voz s sebou nářaď.

9 Dodržuj dopravní předpisy

I ty jsi účastníkem dopravního provozu, proto dodržuj příslušné předpisy.

10 Zamykej si kolo

Své kolo odkládej jen na bezpečném místě a dobře jej uzamkni, jenom tak budeš moci pokračovat ve své cestě.

11 Jezdí vpravo

Jezdi u pravého okraje nejen silnice a ulice, ale i cyklostezky.

12 Buď vidět

Používej barevné oblečení, za šera a zhoršené viditelnosti používej příslušné osvětlení.

Vysočina Tourism, příspěvková organizace
Na Stoupách 144/3, 586 01 Jihlava
info@vysocinatourism.cz

www.vysocinatourism.cz

www.region-vysocina.cz

www.vysocina-fandi-kulture.cz

www.dedictvivysociny.cz

CYKLOVÝLETY PO VYSOČINĚ

Vysočinou na kole s mobilní aplikací

Šikovná aplikace, která nabízí tipy na výlety z celého regionu. Ty přehledně dělí podle okresů, popisuje trasy, jejich povrch i náročnost, udává vzdálenost, doporučuje vhodný typ kola, ale najdete v ní rovněž kontakty na turistická informační centra. Každý výlet je zakreslený v mapě, kde se díky turistické vrstvě dozvíte další informace o zajímavých místech v okolí místa, kde se pohybujete. Praktická aplikace je ke stažení po platformu Android i iOS.

iOS

Android

CYKLOREGION VYSOČINA Vydal: ©Kraj Vysočina, Žižkova 57, 587 33 Jihlava, v roce 2018. Vydání první **Redakce:** Vladimír Vecheta **Odborná korektura:** Jana Zdražilová
Tipy a texty: TIC v Kraji Vysočina & Vladimír Vecheta **Fotografie:** archiv Kraje Vysočina, archiv TIC v Kraji Vysočina, archiv Vysočina Tourism, Vladimír Vecheta, Veronika Skálová, Jaroslav Horák, Vladimír Kunc, Lubomír Dajč, Jana Jílková, Eva Bystrianská, Josef Sedláček, Karel Kuchler, obec Polná, Vysočina ve fotografiích **Mapové podklady:** Seznam, a. s. (Mapy.cz)
Typografie a sazba: Lubomír Janoušek **Tisk:** ASTRON print, s. r. o. **Náklad:** 8000 ks

NEPRODEJNÉ! VYDAVATEL UPOZORŇUJE, ŽE ZNAČENÍ A POVRCHY TRAS SE MOHOU V TERÉNU ODLIŠOVAT OD POPISU V TÉTO PUBLIKACI V ZÁVISLOSTI NA MÍSTNÍCH PODMÍNKÁCH. VYDAVATEL NENESE ODPOVĚDNOST ZA ÚJMY ZPŮSOBENÉ UŽIVATELŮM PŘI JEJICH POHYBU NA TRASÁCH V TÉTO PUBLIKACI UVEDENÝCH.

ISBN 978-80-87521-36-6